

naša luč

1982

1

krepka primera — dala bi zanjo cekin!

ofon župančič — duma

IVAN CANKAR:

Kakor ste se učili, je od Boga vse, kar je na svetu . . . Vse je od njega, le neumnost ne. Kar storimo zoper neumnost, je storjeno po njegovi volji, ki je vsegaveden in ki je pamet na svet poslal . . . Veliko pa jih je tudi v naši deželi, veliko in preveč, ki bi jim ne pomagalo, če bi Bog poslal nadnje vseh četvero vélikih ter dvanajstero malih prerokov . . . Tisoč jih je in sedemdesetkrat sedemkrat tisoč, ki so tako ponižali svojo pamet, da jemlje vbogajme od nespameti! Svoje spoznanje, božji dar, so prodali za dobro južino, prvenstvo za lečo! (HLAPCI)

IVAN TAVČAR:

Zemlja domača — ni prazna beseda: del je mojega življenja, in če se mi vzame zemlja, se mi je tudi vzelo življenje. Ko si oglodan do kosti, ko te povsod preganjajo, kakor bi se bile gobe razpasle po tvojem telesu, te sprejme domača zemlja z istim obrazom, kot te je sprejela nekdanj, ko so te še v zibel polagali. Nisi doživel spomladi, da bi te ne bilo objemalo njeno cvetje, in ne jeseni, da bi ti ne bila sipala svojih sadov. Mogoče, da je težko umreti — moja vera to ni! — ali toliko zapišem, da bi raje umrl sredi domače doline, bodisi od gladu, nego na zlategem stolu nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe.

(VISOŠKA KRONIKA)

IVAN MRAK:

Ne, ne, ni ga krika, ki bi bil zaman zavpil! Vse, kar se pod soncem zgodi, odmeva v naprej določeni čas. O veličastje človeških usod! O smiselnost, večnost vseh z duhom božjim oživljenih! . . . O Zveličarjeva milina! Najslajši obet onstranskih spoznanj. O človek, naj se zdiš še tako neizbežno v zemljo zaklet, če si svoj živi dan po močvirjih gazil, zate, zame je Jezus s križa napomagaj zavpil. Za vsakogar nas

slednje kreature vzkrík. Poslušaj, človek! Ne zatiskaj si ušes! Ne ogibaj se trpljenja! Mozgaj do norosti ta prečudno lepi svet! Ko se ti bo zvrtilo v glavi, ko bo tvoje roke in noge zvil v pošastne krče Vidov ples, . . . ko te bo slednji s prezirom v jarek kraj ceste odsunil, vedi, da si vekovečni res zaslužil.

(MARIJA TUDOR)

JANEZ MENART:

. . .

Čeprav je res, da le prekladam liste, da v kisle vode dan za dnem strmim in v diskusijah grem se komuniste in goltam kavo in kot turk kadim —

imam svoj križ; in to je Peter Kapca, moj šef, predstojnik, sekretar in bog. Ker rad bi vladal, moral sem za hlapca, saj delo mi nikdár ni šlo od rok.

A tudi v meni pamet včasih joče, ko se na tihem prav sladko smejim, na glas pa vneto ženem bedastoče po smernicah, ki jih od kod dobim . . .

In potlej so še bolj nevarni dnevi, ko pod capinstva dajem svoj podpis. A kdo naj mi pomaga, ubogi reví: da ga ne dam, bi šel od polnih miz.

. . .

(ZA-UŠ-NICA)

MIRKO MAHNIČ:

Vozim se iz Trsta. V našem oddelku je mlada družina — mož, žena, štirje otroci, najstarejša kakšnih deset, najmlajša dve leti. Doma pa še dva — to zvem, ko se pogovarjata s sopotniki. Najstarejša že pomaga: pestuje, prenaša del prtljage. Žena je še mlada, nosi široke muslimanske hlače. Kadi. Mož, prav tako mlad, brkat, v suknjiču iz ponarejenega usnja. Delal je — kot sem slišal na meji — nekje v Franciji. Šest otrok — treba je zaslužiti za vse. Koliko trpljenja. Pa se igra z njimi in jih poljublja. Ljubiti in občudovati človeka! Bojevati se za njegovo srečo in svobodo. To je edina politika.

(KLICI)

IGOR TORKAR:

LEDENI MOŽJE

Namesto da kulturnikom prisluhniti bi znali, so jim — prisluškovali.

O PRIHODNOSTI SLOVENSKE KULTURE

Če nagelj v snegu obleži, se sneg ne staja, nagelj zledeni!

MODREC

Dal komunizmu dúšico, banki v Švici móšnjico.

(ZLATOUSTOVA PRATIKA)

iz narodne skrinje

BOGASTVO ČLOVEKU NE ODPRAVI SMRTI.

Bogati umrje, reveža pa Bog vzame.

BOLEZEN IN SMRT STA SI SESTRI (Slomšek).

Boljše pošteno umreti kakor sramotno živeti.

BOLNIK UPA, DOKLER DIHA.

Če glava ni zdrava, so vsi udi bolni.

ČE JE ČLOVEK ŠE TAKO STAR, SI ŽELI ŠE KAKO LETO ŽIVETI.

Dobro živeti, srečno umreti — to je hudiču račun podreti.

DOLGO ŽIVI, KDOR DOBRO ŽIVI.

Govorilo (govoriti) je zdravilo.

HITRO SPAT IN ZGODAJ VSTAT, KDOR HOČE BITI ZDRAV IN MLAD (Slomšek).

Kadar koli je smrt ustrelila, še nikdar ni zgrešila.

KAJ MISLIŠ, DA BOŠ DO SODNEGA DNE TROBENTAL?

Kaj misliš, da boš na sodni dan kašo kuhál?

KAKOR KDO ŽIVI, TAKO UMRJE.

Kakršno življenje, takšna smrt.

KAR KDO ŽIV DÁ, SAM DÁ. PO SMRTI PA DRUGI DELIJO.

Kar se fantè nauči, starček stori.

KAR SE RODÍ, SMRTI ZORÍ.

(Elbin Bojc,
PREGOVORI IN REKI
NA SLOVENSKEM)

*Slika na naslovni strani:
ZIMSKO VESELJE na slovenskem
Koroškem*

Glavna skupščina Organizacije združenih narodov je sprejela konec novembra IZJAVO O ODPRAVI VSEH OBLIK NESTRPNOSTI IN ZAPOSTAVLJANJA ZARADI VERE. Strokovnjaki so izjavo sestavljali dvajset let, sedaj jo je Glavna skupščina sprejela enoglasno. V svojih osmih točkah priznava Izjava sleherniku pravico do svobodnega mišljenja, vere in pripadnosti Cerкви.

Ta listina obsoja vse oblike nestrpnosti in zapostavljanja ljudi zaradi njihove vere ali vesti, saj je to kršenje človekovih pravic, in poziva države, naj naredijo potrebne ukrepe proti takšnemu zapostavljanju. Staršem priznava pravico, da živijo njihove družine v skladu s svojo vero in Cerkvijo. Kot neločljivi del verske svobode navaja Izjava izrecno pravico do gradnje in vzdrževanja bogočastnih zgradb, izdajanja verskega tiska, zbiranja denarja in spoštovanja praznikov.

Kajpada se marsikomu stavi vprašanje: kako naj pride do teh pravic vernik v neki deželi, kjer je v ustavi zagotovljena stodoletna verska svoboda, v vsakdanjem življenju je pa načrtno in neprestano kršena? Za zgled:

- Državna šola je brezbožna, zasebnih šol pa ni dovoljeno ustanavljati.
- Množična občila (časopisje, radio, TV) vsiljujejo samo uradni svetovni nazor.
- Višje službe v neki državi vernim niso dostopne.
- Za gradnjo bogočastnih prostorov dobiti dovoljenje je malone nemogoče.
- Verski prazniki uradno niso priznani.
- Oblasti zaslišujejo ljudi, ali hodijo k maši.

ltd.

o

Kako težko je za kristjana ŽIVLJENJE V NEDEMOKRATIČNI DRUŽBI, ko mora stalno plavati med načelnim odklanjanjem take družbe na eni strani in vsakodnevnim dejanskim sprejemanjem le-té na drugi, kažeta dve zanimivi premišljevanji iz slovenskega prostora v zadnjem času: škof Grmič je napisal prispevek „Kristjan v samoupravni socialistični družbi“ (Delo, Ljubljana, 17. in 24. okt. 81), prof. Stres pa „Dolžnosti in pravice“ (Družina, Ljubljana, 15. nov. 81). Čeprav pisanji nista v nikakršni zunanji povezavi, se le na dnu ukvarjata z enim osnovnih izhodišč za življenje v današnji slovenski družbeni ureditvi.

Škof Grmič išče v svojem razmišljanju osnove, na katerih bi se lahko vsi člani „samoupravne socialistične družbe“ srečavali pri gradnji le-té. Kot nekakšno izhodišče razpravljanja nudi piscu načelo, da „pravic ni brez dolžnosti; kar kdo družbi daje, je merilo za uveljavljanje pravic“. Z drugo besedo: človek dobiva svoje pravice šele od družbe in sicer v meri svojega sodelovanja z njo.

Isto vprašanje načena prof. Stres. V njem ugotavlja, da so temeljne človekove pravice „doča, s katero pride vsak človek na svet“, ne pa, da bi mu jih morala šele dajati kakšna oblast. To je splošno prepričanje ljudi.

UREJA uredniški odbor.
Odgovorni urednik
dr. Janez Hornböck

ZALAGA Družba sv. Mohorja
v Celovcu

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadevne
dežele):

Anglija 5 tun.
Avstrija 130 šil.

Belgija 300 fran.
Francija 50 fran.
Italija 9000 lir
Nemčija 20 mark
Nizozemska 20 gld.
Švedska 50 kron
Švica 19 fran.
Avstralija 9 dol.
Kanada 12 dol.
ZDA 10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
enake poštine v posameznih
državah in različnih deviznih
preračunavanj.
Naročnike sprejemajo poverjeni-
ki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA

SPLOŠNE

NOVE DAVŠČINE PRI UVOZU

Novi carinski zakon, ki je doma povzročil precej negotovanja, je določil, da se sme pri prestopu meje prenesti brez carine le predmete do 200 dinarjev vrednosti. Doslej pa se je smelo prenesti predmete do vrednosti 1500 dinarjev. Obenem pa je zvezna carinska uprava določila nove carinske osnove za blago, ki ga Jugoslovani in tujci smejo prinesiti v Jugoslavijo. Novi zakon je presenetil predvsem tiste, ki so bili že na poti v Trst ali pa v sosednjo Avstrijo, kjer so si želeli kupiti stvari, ki jih doma ni mogoče dobiti.

ZDRAVSTVENA NEGA BOLNIKOV NA DOMU

Veliki stroški zdravstvenih ustanov silijo odgovorne k ukrepom, ki naj bi skrajšali drago zdravljenje v bolnišnicah. Zato naj bi v bodoče posvetili še večjo skrb negi bolnikov na domu ter sosedski pomoči. V Sloveniji je bilo doslej to področje zdravstvenega varstva zelo različno organizirano. Ponekod so občinske zdravstvene skupnosti plačevale zdravljenje in poboljšano nego na domu, drugod, kot npr. v Celju, pa so tudi službe socialnega varstva

in bolniki sami plačevali račune. Novi zakon, ki je zdaj že v javni razpravi, pa naj bi poskrbel za enotno prakso na Slovenskem. Že doslej je bila patronažna služba važen in učinkovit dejavnik zdravstvene zaščite pri nas doma. Lansko leto je 672 uslužbencev patronažne službe opravilo 900.000 obiskov na domovih bolnikov. To delo so višje in srednje medicinske sestre opravile skoraj povsem v rednem delovnem času. Po statističnih podatkih so bolniške strežnice morale iti največkrat k ljudem, ki so prekorčili 76. leto starosti. Skoraj tretjina bolnikov je potrebovala patronažno pomoč zaradi malig-nih obolenj in boleznih srca.

KULTURNI DOMOVI PREMALO IZKORIŠČENI

Kulturna skupnost Slovenije je leta 1978 objavila podatek, da je na Slovenskem kar 60 kulturnih domov, se pravi takih, ki se uradno imenujejo Kulturni dom ali pa Dom kulture. Vendar ti domovi po nekaterih občinah samevajo ali celo propadajo ali pa so se kratkotalo spremenili v kinodvorane, namesto da bi postali predvsem v manjših krajih združevalec kulturnega dogajanja. Seveda z dograditvijo same stavbe še ni veliko narejenega. Bujno kulturno življenje se je namreč razvi-

lo le tam, kjer so imeli tudi iznajdljivega strokovnega svetovalca in kjer so rešili tudi vsebinska in programska vprašanja. Tako so v Ribnem pri Bledu imeli lani več kot deset gledaliških predstav, sedemnajst različnih gostovanj, dva literarna večera, tri slikarske razstave in osem nastopov domače folklorne skupine. Nekje drugje pa so s samoprispevkom zgradili lep kulturni dom, v katerem sta pa sedaj le knjižnica in telovadnica, kulturno življenje pa je skrčeno na občasne šolske proslave.

SLOVENSKO LETALO TREŠČILO V VRH SAN PIETRA NA KORZIKI

Nesreča se je zgodila v torek, 1. decembra, ob 8.53. V letalu DC-9 super 80 je bilo 173 potnikov in sedem članov posadke. V hipu so izginile nekatere družine, mnogi otroci so ostali brez staršev, povsod pa je zavlada velika žalost. V sredo, 9. decembra, sta posebni letali pripeljali 180 krst s posmrtnimi ostanki ponesrečenec. V krajih, kjer so bili ponesrečenci doma, so opravili maše za rajne. Ljubljanski škof se je udeležil žalne slovesnosti v skupščini in na letališču na Brniku.

UMRL JE TONE FAJFAR

12. decembra je v Kliničnem centru v Ljubljani umrl Tone Fajfar, eden od udeležencev ustanovnega sestanka OF. Tone Fajfar je bil lazaristovski brat. Ko je izstopil od lazaristov, je pustil v samostanu izjavo, po kateri "se bo vse življenje vneto prizadeval za češčenje Jezusovega Srca". Kot član krščanske sindikalne Strokovne zveze je vstopil v OF. Šele po vojni je postal član KP. Partija ga je za njegovo vlogo mostu med KP in kristjani ves povojni čas plačevala z visokimi službami. Končni obračun je pa seveda moral mož narediti sam.

PO KRAJIH

ARTIČE PRI BREŽICAH

Pevsko društvo „Anton Župančič“ je z lepo uspešno prireditvijo proslavilo svojo 50-letnico. Poleg moškega pevskega zbora, ki je zapel nekaj narodnih pesmi, je številne obiskovalce navdušila domača folklorna skupina z belokranjskimi, gorenjskimi in slavonskimi plesi. Sodelovali so tudi tamburaši, bobnarji in flavtisti. Najzaslužnejšim članom pa so podelili društvena priznanja.

BELTINCI

Cestni delavci iz Murske Sobotice so v novembru končali z asfaltiranjem ceste od Beltincev do Gančan. Posodobljena cesta bo prišla prav predvsem tovarni „Planika“ v Turnišču, ki po njej prevažajo svoje izdelke. Dela na cesti so stala sedem milijonov dinarjev.

CELJE

Plesni orkester „Žabe“ je s slavnostnim koncertom v veliki dvorani Narodnega doma proslavil 35-letnico delovanja. Ob tem jubileju mu je mestni župan podelil visoko odličje, celj-

KRANJSKA GORA pod snegom

ski grb, za pomembno mesto, ki ga orkester zavzema v kulturnem življenju mesta in okolice.

ČENTIBA

Podoba tega kraja se je v zadnjih letih močno spremenila. Asfaltirali so vaše ulice, postavili novo transformatorsko postajo in napeljali vodovod. Letos pa so se stanovalci Telekserjeve ulice odločili za tlakovanje svoje ulice v dolžini 300 metrov. Pri tem delu jim je z mehhanizacijo pomagalo podjetje „Gradbenik“ iz Lendave, gramoz in pesek pa so si oskrbeli vaščani sami.

DOBREPOLJE

V „Iskrini“ tovarni stikalnih in zaščitnih elementov so odprli 1750 m² novih proizvodnih površin. Tako bodo lahko povečali proizvodnjo in izboljšali kakovost izdelkov. Zaposlili bodo tudi večje število delavcev iz Suhe krajine. Tovarna se je dobro uveljavila na zahodnem tržišču, kamor izvažajo kar 65 odstotkov svojih izdelkov. Nova naložba je stala okoli 100 milijonov dinarjev.

DOLENA PRI PTUJU

21. novembra so krajanje krajevskih skupnosti Dolene, Vidma in Majšperka dočakali dograditev treh mostov preko Dravinje. S tem se jim je uresničila dolgoletna želja, za katero so žrtvovali mnogo denarja in naporov.

DRAVOGRAD

V začetku decembra je pri petnajstih obmejnih kmetijah na Gorškem vrhu in Ojstrici prvič pozvonil telefon. Pri polaganju kablov in pri zemeljskih delih so delavcem mariborskega PTT pomagali tudi vojaki iz dravograjske garnizije ter številni mladi iz okoliških krajev.

GORNJA RADGONA

Za tečaj krojenja in šivanja, ki ga je pripravila tukajšnja delavska univerza skupaj s krojnim centrom iz Maribora, se je prijaviло veliko število mladih. Kandidate in kandidatke so razdelili v dve skupini, od katerih se je ena urila v šivanju, druga pa v krojenju oblek.

IZOLA

Dekliški pevski zbor, ki ga sestavljajo pripadnice italijanske narodne manjšine na Obali, je pripravil ob desetletnici svojega delovanja koncert pesmi različnih narodov. Zapeli so italijanske, slovenske, dalmatinske, tržaške in slovaške pesmi ter pesmi nekaterih sodobnih skladateljev. Nekaterim članom zbora so ob tej priložnosti podelili nagrade za njihovo zvestobo in vztrajnost.

KRANJ

V Savskem logu so v okviru Gorenjskega sejma uredili novo umetno drsališče. V veliki dvorani bo skoraj šest mesecev umetna drsalna plošča na razpolago ljubiteljem tega športa. Tribuna gledalcev je urejena za okoli 6000 ljudi. Denar za to umetno drsališče so Kranjčani zbirali pet let v obliki samopri-spevka.

KRANJ

Domači pevski zbor „Tugo Vidmar“ je skupaj z ženskimi oktetom z Obirskega na Koroškem, mešanim pevskim zborom iz Ledinc pri Beljaku in pevskim zborom iz pobratenege mesta Fiumicello v Italiji priredil lep koncert narodne in umetne pesmi. Nastopajoči zbori so se dogovorili, da bodo taka srečanja priredili vsako leto v enem izmed krajev, odkoder so zbori.

KRŠKO

Tovarna celuloze in papirja, ki pokriva kar 80 odstotkov jugoslovanskih potreb po časopisnem papirju, bo letos znatno povečala izvoz na zahodno tržišče. Do konca leta bodo izvozili za 1,2 milijarde dinarjev papirja in celuloze. S tem denarjem bodo kupili v tujini osnovne surovine in reprodukcijski material. Proizvodnjo od časa do časa moti večje število remontnih dni, odslužene naprave in pomanjkanje kemikalij, ki jih morajo uvažati.

LIBOJE PRI ŽALCU

V prostorih kulturnega doma so priredili 9. revijo narodnozabavnih ansamblov. Revije se je udeležilo 23 ansamblov in štirje posamezniki s citrami in harmoniko. Pokroviteljica prireditve je bila „Kemična industrija“ Liboje.

LJUBLJANA

Na dvodnevem srečanju avstrijskih in slovenskih zgodovinarjev so se posvetili vprašanju koroškega plebiscita. Srečanje je potekalo v znamenju napetosti med modernim zgodovinskim, ki ga zastopajo „mladi Dunajčani“ in tradicionalnim, ki ga predstavlja „wuttejeva šola“ na Koroškem. Docent Karl Stuhlpfarrer, predstavnik modernih, je menil, da je bil 10. oktober za „nekate-re“ dovolilnica za ponemčenje Slovencev na Koroškem.

LJUBLJANA

16. novembra se je vrnila v domovino slovenska „žepna“ himalajska odprava, ki je preplezala doslej še nepremagano 4000 m visoko južno steno Daulagarija (8167m). Ob vrnitvi odprave je načelnik komisije za odprave pri Planinski zvezi Slovenije dejal: „S tem uspehom

(dalje na strani 9

GONJA proti katoliški Cerkvi NA HRVAŠKEM se je zaostri-la. Celó „veliki stavec“ Bakarič je v pogovoru z nekim časopisom podsmehljivo pripomnil, da se sodišča nje-ga dni, pred vojno, ni-so vedno držala pred-logov državnih pravni-kov, ker „so bila tedaj pač neodvisna“. Pri sedanjih procesih v Zagrebu in v Bosni je značilno, da branilcev sploh niso poslušali, čeprav so ti lahko v različnih primerih do-kazali protislovja in samovoljno sestavo obtožbe.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 30. nov. 81/6.

Sovjetski vladni ča-sopis Izvestija je očit-al atomskemu fiziku SAHAROVU, da posku-ša svoje osebne dru-žinske težave spre-me-niti v „svetovno krizo“. Komu je pravzaprav podelil 1975 norveški odbor Nobelovo nagra-do za mir: Brežnjevju ali Saharovu? Če Brež-njev, ki si je sam po-delil Leninovo nagrado za mir, preganja Saha-rova, preganja s tem bojevnika za mir, ki ga je zelo ugledni medna-rodni odbor počastil za njegovo prepričljivo zavzetost za mir.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 8. dec. 81/8.

ali je vera kos lesa, ki naj ga trdno tiščiš v roki?

vprašanje o smislu življenja nujno vodi k vprašanju o Bogu

Avstrijska in nemška televizija sta pred kratkim vrteli nanizanko z naslovom Zakaj kristjani verujejo? Izbrali smo nekatere teh prizorov, ker odgovarjajo na najgloblja vprašanja iz dejanskih življenjskih situacij.

V porodišnici se sreča več ljudi: dva moža, ki čakata na porod svojih otrok, mati enega od obeh mož, zdravnik in tri bolničarke, katerih ena je redovnica, ostali dve civilni sestri: ena bela, ena črna.

Mladi mož brez zadrege pove, kako zelo se veseli svojega otroka. Starejši mož svojega ni tako vesel. „Vesel bi ga bil, zelo bi ga bil vesel, ko bi imelo življenje kakšen smisel!“

Kdaj se človeku pravzaprav pojavi vprašanje o smislu življenja? Otrok se po njem ne sprašuje, on preprosto živi. Tudi odrasli človek

se po njem ne sprašuje, dokler je vsaj približno srečen. Šele če zaide v krizo, če ga razočaranje vrže iz tira, če se mu nekaj v življenju podre, se jame spraševati: „Zakaj to? Zakaj se je zgodilo to prav meni? Kdo se z mano igra? ...“

Tudi zdravnik in sestri se menijo o smislu življenja. Ugotovijo, da je življenjski smisel nekaj več kot življenje samo. Zdravnik pove, da on ne veruje, ker pač ničesar ne ve o nadnaravi, kristjani pa da verujejo, čeprav tudi oni ničesar ne vedo. Tako kot kristjani da počenjajo vse vere ...

To zdravnikovo mnenje je zelo preprosto: „vera = nič vedeti“. Naravno, da bo zdravnik ob svojem tako primitivnem pojmovanju vere zagovarjal misel, da je treba vse vere učititi kot nekaj zaostalega.

Redovnica ne govori veliko o veri,

a s svojim ravnanjem kaže, da dobi vse njeno življenje smisel in vsebino od Boga. Vse svoje življenje skuša naravnovati nanj.

Zadnjega smisla življenja ne moremo odkriti s samim razumom. Končno ga lahko dojamemo samo z vero. Človeku, ki veruje, je kmalu jasno, da mu odgovora na zadnji smisel življenja ne bodo dale stvari. Ko ga naprej išče in se po njem sprašuje, naleti končno na najvišje bitje, ki ga ljudje splošno imenujejo „Bog“.

Mladi, zelo živčni oče, ki še ne ve, ali naj dà otroka krstiti ali ne, dobi od črne bolničarke amulet, kos lesa. Ona mu naroči, naj ta kos lesa močno drži v roki, obenem naj pa trdno veruje, da mu bo pomagal. Mladi mož amulet res krepko tišči v pesti.

Ta sestra je bila v svoji veri poučena, da je tak amulet simbol najvišje sile, zato bo tudi mladega moža rešil strahu in mu pomagal. Ta sestra najde odgovor na vprašanje o življenjskem smislu v svoji poganski veri, ki ga je pa kajpada treba jasno razločevati od odgovora krščanske vere.

Zdravnik, za katerega velja le tisto, kar je možno znanstveno raziskati, označi redovničino krščansko vero v Boga takole: „Človek je božja stvar, njegova podoba — božji otrok. Vi pravite, da ima Bog ljudi rad.“

vsi pojte rakom žvižgat, lažnivi zvezdogledi!

(francè prešeren)

Astrologija, horoskopi, napovedovanje prihodnosti iz zvezd — to je postalo zadnji čas spet kritik mode.

Astrologija trdi, da določajo človekovo usodo zvezde. Milijoni ljudi poizveduje vsak dan v poceni časopisih, ilustriranih revijah in astroloških koledarjih o tem, kaj je zapisano v njihovih zvezdah. Vedno več naših sodobnikov prebira redno vsak dan

svoj horoskop, da zvedó, ali naj ostanejo domá ali pa naj gredo na izlet, ali naj naložijo svoj denar ali ne in kam naj ga naložijo.

Vzrok za to početje je predvsem občutje negotovosti (gospodarska kriza, brezposelnost, nevarnost atomske vojne) in pa vdor nekega iracionalizma (nazora, ki uči, da je vir vsega naključje) v prostor zahodnih industrijskih držav. Medtem ko ljudje vedno manj živijo po zgodovinskem božjem razodetju, krščanstvu, so vedno bolj pripravljene sprejemati za resnično karkoli, da se jim le ponuja v „znanstveni“ obliki.

Astrologi si sposojajo besede iz medicine („astrološko-medicinska diagnoza“) in psihologije („astrološko-kompleksna slika in njena globinsko psihološka interpretacija“). V ves proces vključijo še kompjuterje, ki so soznačnice za popolno zanesljivost analize. Takó se zvezdarstvo znebi vtisa praznoverja.

Vse od svojih začetkov ni imela astrologija nič skupnega z znanostjo. Od vsega početka je bila le neka oblika čarovništva, čeprav so jo skušali njeni zagovorniki vselej prikazovati kot znanost (npr. z „biološkimi ritmi“, „kozmičnimi žarčenji“, ipd.).

Ja, za kristjana je tisto najvišje bitje in zadnje pristojno mesto Bog, ki se je razodel v Kristusu kot ljubezen, kot pravi Prešeren:

„Da pravi Bog se kliče Bog ljubezni, da ljubi vse ljudi, svoje otroke . . . Da ustvaril je ljudi vse za nebesa, kjer glori'ja njega sije brez oblaka, oko ni vid'lo, slišale ušesa veselja, ki izvoljene tam čaka . . .“

Mati mladega moža, ki bo vsakčas babica, najdeva svojo življenjsko modrost v izpolnjevanju verskih obredov, cerkvenih zapovedi in krščanskega izročila. Njen sin nima s takšnim razumevanjem vere kaj početi: doživlja ga kot odtujevanje; on bi rad svoje življenje in življenje svojega otroka gradil iz lastnega prepričanja. Njegova strah in ne-bogljjenost kažeta — v primeri z mirom njegove matere — prav to, da njegova vera „iz lastne moči“ ne nudi nobene pomoči.

Mati živi v majhni vasi, kjer sta Cerkev in življenje tesno zrastle. Vera in zapovedi je takorekoč sesala z maternim mlekom. In njej pomeni ta vera vse: na vse težave si zna odgovoriti, v vseh težavah vzdržati. Obenem je dobra žena, dobra mati, dobra soseda.

Moderni človek, ki živi sredi nevernega sveta, pa išče vsak dan odgovorov na nova vprašanja: vera kot skupek resnic in receptov za vsak dan mu nanja ne odgovarja.

Že od Babiloncev pa vse do danes rabi astrologija kot svoje glavno orodje načelo podobnosti, ki je pa v tem primeru samo v sebi povsem neresno: rdečasta barva Marsa naj bi predstavljala kri, vojno in železo, nebesno znamenje ribe naj bi odgovarjalo vodi, lev naj bi bil pogodbena moči, vodstvenih sposobnosti . . . Egipčani so temu načelu dodali, da naj bi vsakokratno sorazmerje med planeti vplivalo na človekovo usodo. Grška filozofija je končno dala vsemu skupaj še znanstveni videz. Zvezdarstvo pa je v svojem jedru ostalo do danes to, kar je bilo že skraja: lažna „veda“.

Prav tu prihaja pri njem glede vere do stalnega kratkega stika.

Krščanstvo je vedno branilo zahtevo, da mora igrati pri veri razum veliko vlogo. Nasprotno ravnanje je vedno odklanjala. Seveda je še veliko bolj usodno, če kdo vero zlorabi za zatiranje in izkoriščanje. (Vendar je treba paziti, ali gre res za zlorabo vere s strani kristjanov ali pa samo za natolcevanje nasprotnikov!

Tudi ne gre pozabiti, da igra pri kristjanovi veri osrednjo vlogo božje razodetje, to je, zgodovinsko dejstvo, da je Bog človeku govoril: povedal mu je, da biva; da je človeka

ustvaril zase; da je Jezus iz Nazareta božji Sin; da je Jezus s smrtjo na križu vse ljudi odrešil; da naj slehernik, če hoče biti večno srečen, živi po Jezusovih navodilih.

Vera torej ne pomeni le notranjega prepričanja, marveč tudi življenje po tem prepričanju. Vera je več kot znanje katekizma: utelesiti se mora v molitvi, maši, obhajilu in dobroti do ljudi, sicer je nepristna, neresnična in jalova, mrtva črka. Zunanja verska dejanja so le znamenje notranje usmerjenosti v Boga kot zadnji namen, cilj in smisel našega življenja.

Vera je skrita in spremenljiva, možno jo je izriniti ali izmaličiti, a je kakor pljuča ali možgani in ne kakor slepič ali kakšen drug nadomestljiv del telesa. Ko bi jo popolnoma odpravili, bi to pomenilo smrt človeka kot duhovnega bitja . . . Človek se največkrat vara, če misli, da lahko živi brez nje. S tem je edino in samó potlačil resnico o svoji minljivosti in zadnji odvisnosti. (E. V. Stein, psiholog)

Vera je neomajni nekaj v človeku, za katerega ni noben napor prevelik, da dospe do svojega polnega razvoja, in ki ne pusti duše pri miru, dokler ta ne najde sama sebe in svojega Stvarnika ter ne prizna med njim in seboj resničnega notranjega odnosa. (Mahatma Gandhi)

Razodeva se božja jeza z neba nad vsako brezbožnostjo in krivičnostjo ljudi, kateri resnico ovirajo s krivico; kajti kar se o Bogu more spoznati, jim je očitno, Bog jim je namreč razodel. Zakaj to, kar je v njem nevidno, se od stvarjenja sveta po delih spoznano vidi, njegova večna moč in božanstvo. (Apostol Pavel)

položaj cerkve v družbi z ateističnim svetovnim nazorom gotovo ne more biti rožnat

sedanji trenutek v cerkvi na slovenskem

Ko skušamo v nekaj potezah ugotoviti današnji položaj Cerkve v matični Sloveniji, bomo omenili tri stvari: spremembe v tamkajšnjem verskem življenju, kratenje pravic vernim s strani režim in prizadevanje Cerkve za solidnejše dušno pastirstvo.

SPREMEMBE V VERSKEM ŽIVLJENJU

Če primerjamo današnje versko stanje s tistim izpred 40 let, je razlika med obojim dobesedno ogromna, seveda na škodo vere.

● Pred drugo svetovno vojno je veljala Slovenija za 97% katoliško deželo. Katoliška Cerkev v njej je bila prava ljudska Cerkev s pretežno kmečkim prebivalstvom. Imela je razvejane organizacije (apostolske, verske, dobrotelne, fizikalne), cvetoč tisk in živo prosvetno življenje (gledališko, pevsko, orkestralno). Katoličani so se zbirali v svoji politični stranki in svojih sindikatih. Hranilnice in posojilnice so bile dejanska gospodarska zaščita malega človeka pred oderuhi. Cerkve so bile ob nedeljah polne, cerkveni prazniki so bili spoštovani.

● Da je prinesla stalinistična revolucija v Sloveniji s seboj kot enega glavnih sadov ateizacijo, ni nič čudnega, čeprav je ta v bistvu grobo kratenje človekove pravice do svobode vere in prepričanja. Tako je možno razumeti osip vere v Sloveniji predvsem s tega kota. (Ostali glavni vzroki za upad vere so naštetni v prispevku na tej strani spodaj.)

Nekrščenih otrok je danes v Sloveniji že lep odstotek. Poleg načrtne ateizacije je k temu pripomoglo tudi priseljevanje muslimanov. Pra-

voslavni so s svojim prihodom v Slovenijo pomnožili število nekatoličanov, ki jih je že 18%. Močnejše oddaljevanje od Cerkve se je pričelo v letih 1973 do 1975, ko je režim spet povečal svoj pritisk nanjo.

KRATENJE PRAVIC VERNIM

Nepriistranski opazovalec današnje slovenske dejanskosti zlahka odkrije, kako marksistični režim vernim pravice krati. Nekaj primerov:

● **SVETOVNONAZORSKA NE-ENAKOPRAVNOST VERNIH.** Jugoslovanska ustava, ki si je narodi niso dali sami, marveč jim jo je dala ZK, sicer priznava enakopravnost vseh svojih občanov. Po isti ustavi je pa ZKJ vodeča idejna in politična sila: njen program naj bi se uveljavil ne le znotraj ZKJ, marveč v vsem življenju ljudi. Ta program zahteva od svojih članov, da ostale občane izobražujejo v marksističnem pogledu na svet (ki naj bi bil edino znanstven), z razvijanjem socialističnih družbenih odnosov pa naj opravlja vero kot duhovno zaostalost in prevaro. Takšna navodila nujno vodijo do nekaterih nesprijemljivih pojavov:

— Režim gleda na vernost že vnaprej kot na zablodo in ostanek preteklosti. Zato jo je treba pobijati.

— Po ustavnem načelu svobode vere ni dovoljeno zatirati le-té admi-

upad vere zaradi sprememb v slovenski družbi

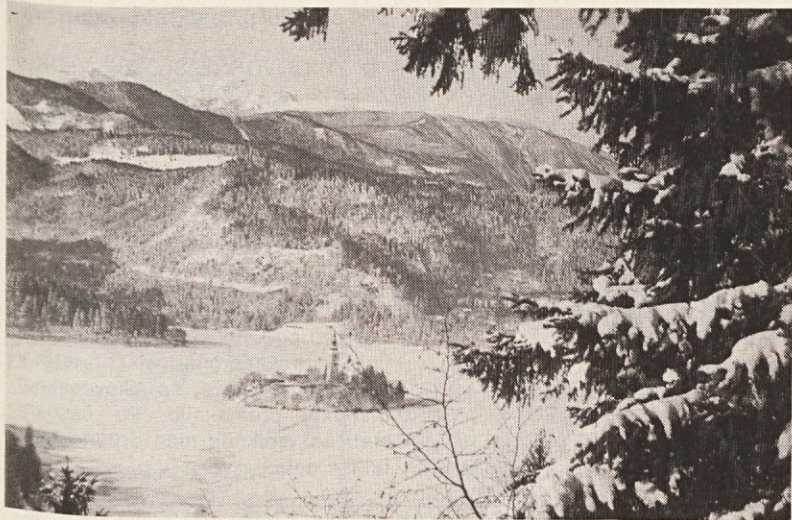
Na vero v Sloveniji so zadnja desetletja vplivale brez dvoma tudi zunanje spremembe v slovenski družbi, to je takšne, ki naravnost z vero nimajo zveze. Katere so bile odločilne?

● **INDUSTRIALIZACIJA.** Slovenska Cerkev se je bila vkoreni-

nila predvsem med kmečkim prebivalstvom. Z industrializacijo je bila tako Cerkev izmaknjena glavna osnova. V teku 50 let je kmečkega prebivalstva za 46% manj. Poleg tega je mnogo več ljudi po službah (danes še enkrat toliko kot pred 30 leti), ljudje so se preselili z dežele v mesta, v „okolje neznancev“. Je pa postala vera pri mnogih bolj osebna, zavestna.

● **DOSELJEVANJE JUŽNIH BRATOV.** Pred 25 leti se je začelo to naseljevanje v Slovenijo, samo zadnje desetletje jih je prišlo 57 tisoč. Muslimanov je pri nas danes že 30 tisoč.

BLEJSKO JEZERO je prekrila plast ledú.

nistrativno, nasilno; partija ima na razpolago tudi druge metode.

— ZKJ ima monopol nad svetovnim nazorom in ustvarjanjem javnega mnjenja. Zato ima posebne pravice pri uporabi množičnih občil. Vero le trpi, kolikor je ta zasebna stvar posameznega občana. A tudi takšno vero se ji zdi nujno odpravljati. Zato je ta iz javnosti izbrisana in takó obsojena na izumiranje.

— Vsi tako imenovani „posamezniki primeri“ sektaštva, to je zatiranja

vere, so le naravna posledica idejnega programa ZKJ.

— Do enakopravnosti vernih ne more priti vse dotlej, dokler ne naredi ZK ateizma za zasebno zadevo svojih članov. Partija politizira vero (ne Cerkev), ko postavlja ateizem za uradni svetovni nazor.

● ŠOLA. Po naravnem pravu imajo starši pravico do vzgoje svojih otrok po lastnem prepričanju. Vernim staršem v Sloveniji se godi velika krivica, ker prikazujejo mark-

Nepripravljenost nanja in nedoraslost v reševanju le-teh sta imeli negativne posledice tudi na verskem področju in v življenju po veri.

● DRUŽINA PREMALO VPLIVA. Medtem ko je predvojni rod še dobil trdno versko vzgojo, pa mlade povojne družine niso znale svojim otrokom v mnogih primerih več dati vere, vsaj tako močne ne, kot bi bila potrebna v ateističnem okolju. Pri tem je igral veliko vlogo strah pred režimom, nemajhno vlogo pa tudi pritisk družbe na družine prek TV, radia, časopisov, šole, zapostavljanja v službah . . .

ne le besede

● Kancler dunajske nadškofije SCHUSTER je v radijski oddaji opozoril avstrijsko javnost, da nikakor ne bi smeli umirajočih odriniti v bolnice, marveč naj bi jih pustili umirati pri njihovih domačih. Tudi je vprašljivo, ali je podaljševanje življenja na smrt bolnih za vsako ceno s pomočjo sodobnih naprav vedno res pametno.

● 55 AFRIŠKIH ŠKOFOV je v posebni listini pozvalo vse afriške katoličane, ki jih je 58 milijonov, naj si nenehno prizadevajo za družbeno pravičnost in mir ter se upirajo kršitvi človekovih pravic, gospodarskemu izkoriščanju in politični samopašnosti določenih oblastnikov.

● AVSTRIJSKI KATOLIČANI so na prvo adventno nedeljo praznovali „dan družinske Cerkve“. Družine so bile bolj pozorne na medsebojni pogovor, drobne ljubeznivosti, družinsko molitev, branje svetega pisma in drugega verskega beriva, povezanost med sosedi in znanci. Katoliške dobredelne ustanove pa so isti dan začele zbirati darove za pozabljene, odrinjene, lačne in uboge, da bodo tudi ti vsaj v neki meri doživeli božič.

● BOŽJE OKOLJE je revija, posvečena krščanski duhovnosti. Izide vsaka dva meseca. Namenjena je kristjanom, ki bi radi poglobili svoje življenje z Bogom. Revija je vsebinsko bogata, razgibana in zanimiva. Naročila sprejema Uprava Družine, Cankarjevo nabrežje 3, 61001 Ljubljana p. p. 95. Izvod stane 25 din.

● ZAKONODAJA, ki jo je dala narodu ZK, je vodila v nastajanje nove družbe, ki je uradno ateistična.

● NOVI ROD. Novi rod je bil rojen že v tej novi stvarnosti; predvojnega krščanstva, ki se je smelo razvijati neokrnjeno, ni več doživel. V novi družbi doživlja vero ves čas kot neko družbeno oviro.

● NOVA ŽIVLJENJSKA VPRAŠANJA. Nekako pred 20 leti je bilo tudi v Sloveniji — gotovo ne brez vpliva od zunaj — čutiti vznik novih življenjskih vprašanj.

sizem za edini znanstveni svetovni nazor, Cerkev in vero pa slikajo pristransko in neresnično. Po mnenju nekaterih katoliških strokovnjakov je možno odkriti za tem vsiljevanjem ateizma po šolskih učbenikih jasen načrt, ki se ozira na starostno stopnjo šolarjev. Dijaški domovi verno mladino, ki živi v njih, popolnoma prezirajo: ta nima možnosti hoditi k maši, udeleževati se mladinskega verouka in praznovati verske praznike.

● **SREDSTVA JAVNEGA OBVEŠČANJA.** Cerkev že leta dolgo zaman terjata zase pravico do verskih oddaj na TV in radiu in do obveščanja po dnevnem časopisu; vsa

ta sredstva so last vseh občanov (torej tudi več kot 80% katoličanov in ne le last manj kot 10% članov ZK), a vernim je pot vanja zabranjena.

● **GRADNJA BOGOSLUŽNIH PROSTOROV.** Da se ravno pri dovoljenjih za bogoslužne zgradbe redno tako zatika, kot se, je težko razumeti kako drugače, kot da je dala oblast svojim uradnikom navdilo, da je treba sleherno prošnjo za takšno gradnjo „dati v zadnji predal čisto spodaj“.

● **VOJSKA.** Verni vojaki ne smejo dobivati v vojsko verskega tiska in ne smejo v cerkev.

● **ZAPORI.** Duhovniki, ki bi hoteli k jetnikom, se na vratih ječe slejko-

prej srečujejo z napisom: Vstop prepovedan.

● **ODGOVORNE SLUŽBE V DRUŽBI.** Naj ima verni še tolikšne talente ali še takšno izobrazbo, do višjih mest v družbi ne more, ker je veren.

● **VERSKI PRAZNIKI** uradno niso priznani kot nedelovni dnevi.

PRIZADEVANJE CERKVE ZA SO-LIDNEJŠE DUŠNO PASTIRSTVO

Zlasti pod vplivom spodbud iz tujine se je v zadnjih dvajsetih letih v delovanju Cerkev na Slovenskem marsikaj premaknilo. Po časovni vrsti so vzniknile med drugim te-le oblike dela:

(dalje stran 29)

Konec novembra se je nad sto duhovnikov kopsrke škofije zbralo k OZNANJEVALNEMU SEMINARJU na Miremsem Gradu. Na seminarju je bilo čuti tudi te-le besede:

● „Kot duhovnik moram čutiti, da sem srečen, ker me je Kristus poklical; trden sem v spoznanju, da je evangelij preproško oznanilo, da je v njem moč odrešenja. In vendar! Veliki giganti in pošasti časa, razmere, v katerih živimo, so nas prestrašile. Sredi vsega tega našega povojnega časa se počutimo majhne, omejene, nemočne, zakompleksane.“

● „Verni človek naše vsakdanjosti je izpostavljen omalovaževanju in pačenju vere, zamolčevanju ali napačnemu in krivičnemu prikazovanju delovanja Cerkev, sistematičnemu oblikovanju celotnega življenja brez Boga, grobemu prevladovanju materialnih dobrin, bombardiranju vseh mogočih reklam.“

● „Naš človek je včlenjen v sodobno industrijsko družbo, ujet v načelni in praktični materializem, zaviran v verski sproščenosti zaradi razširjenih marksističnih predsodkov o religiji.“

matí tolaži otroka v stiski

Tudi otroci imajo svoje skrbi. Njihove majhne skrbi so zanje prav tako velike, kakor so za velike ljudi velike skrbi.

Dobra mati je tudi dobra tolažnica. Pa mati ne tolaži samo z besedami, marveč tudi s telesom. Otroka pritisne k sebi. Lice k ličku.

Tolažbe ne potrebuje samo majhen otrok — potrebuje je tudi večji, šolski. Pride iz šole in v šolski torbi ne prinese nič dobrega — morda slabo oceno. Tak otrok potrebuje veliko več tolažbe, spodbude, pomoči, kot odličnjak.

Blagor otroku, ki ima pogum, da gre domov tudi s stvarmi, ki gredo napačno pot. Mala Monika ni imela te sreče. (Ko je prinesla domov prvi „cvek“, jo je oče natepel. Pri drugem „cveku“ je ponaredila očetov podpis; oče jo je spet natepel. Pri tretjem „cveku“ je pozno v noč blodila po mestu, dokler je ni policija pripeljala domov. Končno sta ji starša obljubila, da je ne bosta več ne zmerjala ne tepla. Kasneje je pristala med boljšimi učenci). Tudi Marion ni imel te sreče. (Bil je edinček, ker sta hotela oče in mati, da mu bo v življenju boljše kot njima. Ni bil za višje šole, pa je kljub temu moral v gimnazijo. Vsaka slaba ocena je bila za družino katastrofa. Ko je nekoč videl v spričevalu pri matematiki nezadostno, ni šel domov, marveč rajši — v vodo).

V obeh primerih je odpovedala zlasti mati: ni bila tolažnica.

Prav v naših dneh se morajo matere zavedati svoje tolažitelske službe, kajti vzgojno delo leži večjidel na njih, ker so marsikdaj možje od jutra do večera zdoma. Matere, ki molijo večerno molitev, naj si vselej zastavijo vprašanje: Ali sem danes preveč zmerjala, zato pa premalo tolažila?

Ernest Ell: Modri starši — srečni otroci

(nadaljevanje s strani 3)

se odpira našemu alpinizmu novo poglavje. Naš alpinizem je dokazal, da lahko posega tudi po tem, kar je v Himalaji zadnje dejanje."

LJUBLJANA

Klinična bolnišnica za psihiatrijo je s svečano akademijo počastila stoletnico ustanovitve prve psihiatrične bolnišnice na slovenskem ozemlju. Bolniškemu osebju so na akademiji podelili številne nagrade

LJUBLJANA

Na 5. slovenskem knjižnem sejmu v Cankarjevem domu je bilo razstavljenih okoli 2700 knjig, ki so jih knjižne založbe izdale v zadnjih dveh letih. V okviru sejma so priredili literarni večer, na katerem je dvajset pesnikov bralo svoje pesmi. S tem večerom, kakor tudi s sejmom samim, so hoteli dati novih pobud domači literarni ustvarjalnosti. Številni obiskovalci so si lahko ogledali tudi več tematskih in spominskih razstav, kot npr. razstavo prvih izdaj del Josipa Jurčiča in Simona Gregorčiča ter razstavo knjig Bena Zupančiča in Edvarda Kocbeka.

MARIBOR

Podjetje „Metalna“ se trudi, da bi do konca leta „ujelo“ izvozni načrt za letošnje leto. V prvih devetih mesecih se je izvoz povečal za 30 odstotkov, kar je nekaj manj kot pa so načrtovali. Večje težave s prodajo žerjavov je imelo tudi podjetje gradbene opreme v Senovem, ki deluje v sklopu „Metalne“. Zanimiv je tudi podatek, da so se plače letos povečale le za 15 odstotkov, kar je v primeru s 45-odstotno inflacijo bolj malo.

MARIBOR

V prvih devetih mesecih letos je kar dvanajst podjetij v tej občini „pridelalo“ okoli 50 milijonov dinarjev izgub. To je sicer manj kot ob polletni bilanci, ko

med vrsticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

SEDAJ SE DEL SLOVENSKE CERKVE NEKRITIČNO PRILAGAJA NAŠI DRUŽBENI STVARNOSTI, SICER V DOBRI VERI, DA BI KORISTIL CERKVI IN DRUŽBI, NI PA TO TEMELJNA USMERJENOST VEČINE CERKVE NA SLOVENSKEM.

SLOVENSKA CERKEV BI MORALA BOLJ ZAVESTNO IN ODLOČNO STATI NA STRANI SVOBODE ZATO, KER JE SVOBODA OD BOGA. KO BRANI SVOBODO, BRANI BOŽJO PRAVICO.

(Iz slovenskega verskega tiska v matični domovini)

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: STRAH SLOVENIJE PRED OSAMITVIJO

Jugoslovanski zunanji minister Vrhovec je moral dvakrat potovati zaradi uradnih poslov v Slovenijo. Najprej je skupaj z zahodnonemškim zunanjim ministrom začel v Ljubljani Kulturne dneve ZR Nemčije, nato je skupaj z italijanskim zunanjim ministrom odprl v Gorici nov mejni prehod z veliko mejno postajo za tovornjake za dolge prevoze. Komaj se zdi, da bi bilo Sloveniji slučajno zelo veliko do tega, da so bili ob obeh priložnostih zraven pomembni ljudje. Slovenija si želi politike odpiranja in odprtosti navzven. Mali slovenski narod, ki ga je komaj dva milijona, se tudi od kakršnega koli razvoja v skupnem jugoslovanskem okviru ne da potisniti v ločenost in osamitev.

Takšni slovenski strahovi se ne zde neutemeljeni. Sedaj je zvezni finančni minister Kostić, Srb, že drugič v beograjskem parlamentu predlagal vpeljavo prispevka za jugoslovanske občane, če potujejo v tujino. Privikrat sta ta načrt preprečili Hrvaška in Slovenija. Vsak Jugoslovian bi moral plačati za prestop meje 1500 dinarjev (okrog 100 mark); izvzeta bi bila službena potovanja in potovanja jugoslovanskih zdomcev s sedežem v tujini. Z ogorčenostjo so Slovenci zvedeli, da zvezna vlada pod vplivom vzhodnih republik očitno vztraja pri svojem namenu in spet poskuša z njim, in sicer brez bistvenih sprememb ter predvsem brez nujnega upoštevanja dejanskih tesnih zvez med sosedi na zahodnih jugoslovanskih mejah.

Tito je nekoč ponosno razglasil, da so tukaj „najbolj odprte meje Evrope“. Svoboda potovanja v tujino velja pri Jugoslovanih za eno najvažnejših pridobitev Titove dobe. Slovenske oblasti so se doslej ravnale v soglasju z občani po tem načelu. Pritisk iz Beograda in vzhodnih delov države jih spravlja sedaj v težak položaj. Prav lahko se zgodi, da bo postalo vprašanje o mejni dajatvi resen preskusni kamen za občutje pripadnosti k Jugoslaviji.

Nujnost mejne dajatve utemeljujejo v Beogradu največkrat s tem, da ni mogoče dlje prenašati odtoka deviz, ki ga povzročata nakupovanje Jugoslovianov v Trstu ali kje drugje. Ne glede na to, da so zaradi prejšnjih omejitev denarja, ki ga je bilo dovoljeno jemati s seboj, ta potovanja že upadla, je videti, da povzročajo nezaželeni odtok deviz prav dvomljivi ukrepi beograjske zvezne vlade. Veliko blaga, ki ga Jugoslovani kupujejo v Trstu ali na Koroškem, je namreč moč dobiti tudi v Jugoslaviji, ja, delno ga celo tam izdelujejo. Je pa onkraj

meje cenejše. Tečaj dinarja je, kakor so pred kratkim uradno priznali, previsok. Previsoke cene znotraj Jugoslavije, ki so posledica tega, vplivajo neugodno tudi na izvoz in so vzrok, da se jugoslovanski zdomci obotavljajo zamenjati svoje prihranke.

Jugoslovanska Narodna banka pa noče zaradi skušenj od zadnjikrat in v prid trdnosti dinarja pristati na razvrednotenje le-tega. Prav slovenski gospodarstveniki poudarjajo, da je konec koncev pot iz sedanjih jugoslovanskih težav možna le s trgu odgovarjajočimi ukrepi. Če ni mogoče sistema in s tem proizvodnje izboljšati od danes do jutri, bi morali poskusiti vsaj največje težave, predvsem zaostali izvoz v smeri Zahoda, preigrati s stalnim prilagajanjem menjalnega tečaja. Potem bi tudi administrativni ukrep o mejnem prispevku ne bil potreben.

Zadnje zasedanje CK ZKJ v Beogradu je kljub ostri in odprti kritiki pokazalo v končnem obračunu le malo pripravljenosti za daljnosežne reforme. A dà se izračunati, da bo zaradi nenaklonjenosti beograjskega vodstva sistemskim reformam v Sloveniji, kjer so tako izpostavljeni tuji konkurenci, prišlo v Sloveniji do težav.

V Ljubljani javno priznavajo, da ogrožajo slovenske interese tudi drugi vidiki zvezne politike in jasni znaki naraščajočega srbskega vpliva. To velja celó za tiskovno in poročevalno politiko, posebno pa za zakone glede gospodarskega sodelovanja s tujino. Gospodarsko zborovanje, ki ga je v Ljubljani pripravilo nemško poslaništvo, je naravnost zaskrbljujoče pokazalo, da se zdijo večini nemških podjetij njihovi kooperacijski načrti z Jugoslavijo danes ogroženi, po eni plati zaradi jugoslovanskih omejitev svobodnega dogovarjanja med partnerji, po drugi pa zaradi tamkajšnjih omejitev uvoza, ki se utegnejo še poostri. Slovenska podjetja, ki so posebno močno povezana s tujino, danes mnogih izvoznih priložnosti ne morejo izrabiti, ker ne smejo uvoziti za to potrebnih naprav in surovin.

S precejšnjo osuplostjo zasledujejo v Ljubljani politiko zatiranja, ne nazadnje pod srbskim vplivom, na Kosovu, ali še hujšega v Makedoniji. Tudi ostre obsodbe hrvaških razumnikov in gonjo proti katoliški Cerkvi na Hrvaškem opazujejo z neugodjem, saj bi oboje utegnilo rušiti državno trdnost. V Sloveniji jim gre za vzpostavitev pravnih razmer in za širjenje njih navzven po vsej Jugoslaviji.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 26. okt. 81/12.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: ZAU PANJE VASE V SLOVENIJI

Republika Slovenija nima niti 10% jugoslovanskega prebivalstva, proizvaja pa 18% jugoslovanskega državnega dohodka, 25% celotnega izvoza in 35% izvoza v dežele z močno valuto. Slovenski zunanjetrgovski obračun je izravnán. V nasprotju z drugimi republikami ima Slovenija svoj del deviz za uvoz nafte zmeraj pri roki. Sicer so tudi tukaj težave s preskrbo, a vseeno je videti, da je v Sloveniji gospodarska politika še vedno živahna, medtem ko se je v drugih delih Jugoslavije umaknila neredu in mrtvilu.

Eden vogelnih kamnov nezlomljene slovenske volje do samorastništva je koprsko pristanišče. Slovenska podjetja plačujejo poldrug odstotek svojega dobička kot posebni prispevek za izgradnjo tega slovenskega pristanišča in železniške proge, ki bo vodila od njega v notranjost države, vključno v smeri Avstrije in Nemčije. Pristanišče je prevzelo posle s kontejnerji in že resno tekmuje s Trstom: v Trstu so jih od januarja do avgusta 1981 preložili približno 58.000, v Kopru že 38.000.

Posledice teh stvari je čutiti daleč prek gospodarskega področja. Zdi se, kot da bi skoraj ne bilo res, če jame Slovenec spričo vsega tega ugodnega ali vsaj zadovoljivega razvoja v svoji republici govoriti z zaskrbljenim obrazom o Kosovu. In vendar je Kosovo tudi na neki način slovenska usoda. Od komunističnega prevzema oblasti je ime te pokrajine nekakšna podoba cene, ki jo mora plačevati Slovenija za svojo pripadnost Jugoslaviji.

je bilo izgub še za 80 milijonov dinarjev, pa vendar dovolj, saj gre za izgubarje v važnih gospodarskih panogah. Le podjetji „Klavnica“ in „Pivovarna“ sta se izmotali v zadnjih mesecih iz rdečih števil, v katerih sta ticali še v prvem polletju letos.

MARIBOR

Kinopodjetje „Maribor“ je bilo obsojeno na denarno kazen 10.000 dinarjev, njegov direktor pa na 1500 dinarjev, ker so letos predvajali filme, ki niso bili slovensko podnaslovljeni. To je bil prekršek proti 19. členu slovenskega zakona o filmu, ki predpisuje, da morajo biti filmi, ki jih predvajajo v Sloveniji, slovensko podnaslovljeni. Kako daleč od te določbe pa je vsakodnevna praksa, pove zagovor direktorja kinopodjetja, da „Maribor“ potrebuje letno 360 filmov, od katerih pa je samo 182 slovensko podnaslovljenih.

METLIKA

V gradu sredi mesta so odprli novo umetniško galerijo, v kateri so razstavili svoja dela udeleženci prve slikarske kolonije v Beli krajini. Bela krajina s svojimi naravnimi lepotami je nudila enajstim slikarjem, udeležencem kolonije, široko paleto različnih možnosti za umetniško oblikovanje. Razstavo si je ogledalo veliko ljudi.

MURSKA SOBOTA

Sodelovanje obmejnih občin, ki je bilo že dalj časa skoraj v pozabi, je v jeseni zopet zaživelo. Predstavniki športnih kulturnih društev iz Jennerdorfa na Avstrijskem so se s tukajšnjimi društvi dogovorili, da bodo čimprej pripravili osem športnih srečanj, odprli različne razstave in priredili koncertne večere. Sodelovali bodo tudi na področju rekreativnega športa.

MURSKA SOBOTA

Zaradi pomanjkanja zdravnikov v Prekmurju se je Zdravstveni

center odločil za bolj učinkovito štipendijsko politiko. Trenutno imajo na medicinski fakulteti 40 štipendistov, na farmacevtski jih je 13 in na stomatološki deset. S povečanjem štipendij in večjo skrbjo za štipendiste upajo, da se bodo vsi štipendisti po končanem študiju odločili za službo v Prekmurju.

NOVA GORICA

V začetku decembra so v razstavni stavbi „Meblo“ odprli razstavo del slikarja Borisa Kobeta iz obdobja 1952 do 1960. Široka slikarjeva razgledanost in mnogovrstno znanje se odraža tudi v njegovih slikarskih delih, tako da je postal značilen predstavnik slovenskega modernega slikarstva. Slikar, arhitekt in univerzitetni učitelj v Ljubljani je zasnoval nekaj najvidnejših spomenikov in sodeloval pri prenovi stare Ljubljane.

NOVA GORICA

Tovarna pohištva in notranje opreme „Meblo“ je za svoje kakovostne izdelke, s katerimi se je uveljavilo tako na notranjem kakor tudi na zunanjem tržičišču, dobilo na beograjskem sejmu več nagrad. „Zlato skrinjo“ je dobil otroški pograd za tri osebe, oprema jedilnega prostora pa je dobila nagrado „Srebrni ključ“.

NOVO MESTO

Ob 100-letnici obstoja slovenske psihiatrije je tovarna zdravil „Krka“ priredila seminar o zdravljenju shisofrenije z zdravilom moditendepo. Seminarja so se udeležili tudi psihiatri iz drugih republik in si izmenjali izkušnje pri zdravljenju duševnih bolezni.

PORTOROŽ

Osrednja tema letošnjega posvetovanja slovenskih psihologov je bila razprava o kodeksu psihološke etike, ki ga strokovnjaki že več let pogrešajo. Predvsem naj bi določili pravice

Še pred izbruhom tamkajšnjih nemirov se je Slovenija zavzemala za to, da bi jugoslovanska pomoč za razvoj te pokrajine ne tekla iz državne blagajne, temveč v obliki neposrednih naložb posameznih podjetij. Slovenci se zdijo sami sebi kot ljudje v žalostnem položaju, ki jih drugi le deloma poslušajo, ostajajo pa pri svojem mnenju. Sedaj Slovenci spet vnaprej slutijo morebiti za vso Jugoslavijo usodne posledice srbske in makedonske zatiralne politike proti Albancem.

Svet zahodnih držav je naklonjen trdnosti in neokrnjenosti Jugoslavije. Prav tako je Slovincem jasno, da mora vsak član neke zvezne države plačevati davek. Le da se v slovenskem primeru pričenjajo določena protislovja, ki prehajajo, kot bi rekel Marx, iz kvantitete v kvaliteto.

Slovenci so se leta 1918 priključili prvi Jugoslaviji, ki so ji gospodovali Srbi, ker se je Slovincem zdelo, da jim ta zagotavlja zaščito pred nevarnostjo, da bi jih presilna imperialna nacionalizma Nemcev in Italijanov strla. Druga svetovna vojna je pokazala, da je bila ta nevarnost povsem resnična. Slovenija se je zato tudi za drugo Jugoslavijo zavzela načelno pritrilno, večinoma seveda ne zaradi njene komunistične narave, temveč ker je zagotavljala Slovincem narodni obstoj.

Državljska vojna, ki se je razbesnela v času okupacije, je še zmeraj del nepremagane preteklosti: pripadniki obeh strani si lastijo pravico, da so ravnali kot dobri Slovenci.

Danes gledajo vsi sosede na Zahodu, z izjemo nekaterih krajevnih dejavnikov na Koroškem in v Trstu, na Slovence s prijateljsvom in naklonjenostjo. Že pred desetimi leti, po padcu šefa slovenske vlade Kavčiča, ki se je bil zavezal za tesno sodelovanje z sosedi, so morali Tito in nekateri njegovi pristaši Slovence naravnost pozivati, naj iščejo onkraj meja nasprotnike. Po drugi strani pa današnja Jugoslavija ne nudi nujno občutja varnosti. Politika beograjske zvezne vlade je omahujoča in negotova; njena določena odzivanja napravljajo vtis prenegljenosti in neuskkljenosti.

V odgovor na to stanje se kaže v Sloveniji dve šoli:

Prva misli, da mora Slovenija prav posebno sedaj uveljaviti svojo politično težo v skupni državi. Poskusi naj v Jugoslaviji izboljšati medsebojne odnose. Kakovost zveznih uradov bi bilo moč dvigniti, če bi poslali Slovenci tja še več ljudi. V tem smislu govorijo, da bi morebiti prevzel prihodno pomlad mesto šefa jugoslovanske vlade Dolanc. Zmeraj bo na roko cela vrsta slovenskih politikov, ki se naprezajo predvsem za jugoslovanske vloge; ti „beograjski Slovenci“ bi imeli potem vpliv tudi v Sloveniji. Sicer pa ostaja Slovincem komaj še kaj drugega, kot upati na napreden razvoj v ostalih delih države.

Druga šola pa gleda na Jugoslavijo manj rožnato in se ji zdi, da vodi slovenska pot bolj v smeri zmeraj večje samostojnosti. Tudi druge republike, menijo ti ljudje, naj bi v sedanjem položaju iskale rešitev v zabarikadiranju v svoje lastne vire, tako Bosna v svoje surovine, Hrvaška pa v svoje prejemke iz turizma.

Zahteva po močnejši zvezni oblasti, bodisi na ravni partije bodisi na ravni vlade, ima dve plati. Na eni strani je res, da so „lastne poti“ posameznih republik toliko časa, dokler ravnajo oblasti posebno v gospodarstvu po skupni jugoslovanski zamisli, bolj v oviro; na drugi strani bi pa morali uvideti posledice tega, da je zvezna oblast odpovedala in da nima volje za reforme, predvsem, da le slabo razume posebnosti posameznih republik. Omejitev uvoza je slovenska podjetja zavrta tudi pri izvozu, škodovala je sodelovanju s tujimi partnerji in prizadela načelo o odprtih mejah.

Trenutno je možno v Ljubljani čutiti, da uveljavlja Slovenija svojo težo, tako znotraj Jugoslavije kot tudi naproti sosedom na zahodu in severu, bolj naravno in z večjim zaupanjem vase kot prej. Velika slovenska podjetja, kot so Ljubljanska banka, Iskra ali Gorenje, so potrdila, da so sposobna mednarodnega tekmovanja. V partiji se utegnejo kljub vsej usmerjenosti v praktične koristi še ohranjeni določeni vplivi „pravovernežev“, a na zunaj se kaže v vseh smereh večja sproščenost. Zdi se, da je Ribičič kot starejši politik sklenil mir tako z razumniki kot s Cerkvijo; pred kratkim se je pridružil kritikom zatiralne

politike na Kosovu. Novi ljubljanski nadškof Šuštar je odprt v svet in ob vsem ohranjanju svojih stališč išče pogovor. Novi vladni šef Zemljarič je dober organizator. Glede podpore slovenske manjšine onkraj meje, zlasti v Trstu, je videti večjo zadržanost, kar spet ustvarja večjo pripravljenost za sodelovanje pri partnerjih. Kriza v Jugoslaviji, tako je videti, je v Sloveniji bolj okrepila pozitivne smeri.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 2. nov. 81/10.

DELO:
O NASTAJANJU NOVE LEPOSLOVNE REVIJE

Op. Dimitrij Rupel je v zvezi z nastajanjem nove leposlovne revije v Sloveniji napisal odprto pismo prijatelju Tonetu Pavčku. Iz njega objavljamo najznačilnejše ugotovitve.

... če se še spominjaš tistega pisma, ki je vsebovalo pobudo za ustanovitev nove slovenske revije, ... ki ga je skupaj z mano podpisalo še 59 slovenskih kulturnih delavcev. Pišem Ti o svoji presunjenosti zaradi najnovejših zapletov okrog „nastajanja“ *Nove revije* ...

Medtem ko me je lansko leto še grela misel na novo revijo, čakam to zimo odreden od neprijaznih znamenj.

Kaj pa so zganjali naši preljubi varuhi kulturnega in splošnega reda, ko se je razvedelo, da „neka skupina“ želi revijo? Ta revija je prav dober primer za to, kar Ti pripovedujem: kadar gre v resnici za neko kolektivno delovanje, za kolektivno razpoloženje, za socializacijo neke ideje ... takrat se prebudijo pri nas policijski duhovi iz časov avstrijskega absolutizma: ne, to se ne sme, to je sumljivo in nevarno! Kot da je socializirani človek postal nevarnost za socializem! Ali niso tistikrat v *Delu* natisnili le šest imen od šestdesetih. Šest še gre, šestdeset je že preveč ...

Potem je Marksistični center poslal na (Cankarjevo) založbo svoje znamenito, nekaj odstavkov in komaj eno stran dolgo pismo, v katerem piše, da je vso stvar v zvezi z ustanavljanjem revije treba začeti tako rekoč znova! Drži, da je omenjeno pismo MC omogočilo in sprožilo plaz, ki ga bo težko zaustaviti; na krhki čoln *Nove revije* so se pribocabali njegovi hudi nasprotniki in njegovi nemilosrdni potapljevalci.

Predvčerajšnjim smo imeli sestanek najnovejše delovne skupine ... Potem se je oglasil tovariš S. Kirn (morda se še spominjaš njegovega prispevka v *Teoriji in praksi* lansko leto: takrat je bil S. Kirn še uslužbenec Marksističnega centra: brutalno je bil napadel predlog *Nove revije*, se norčeval iz njenih pobudnikov in vse skupaj ocenil kot protirevolucionarno početje: ta njegov spis so nekateri razpravljali na Svetu za kulturo pri SZDL ocenjevali kot stalinističen, kar je po mojem mnenju evfemizem). Tovariš S. Kirn zdaj ni več v službi tam, kjer je bil prej, ampak se je pojavil v vlogi delegata republiške konference ZSMS, organizacije, ki je zdaj na novo zainteresirana za svoj vpliv pri *Novi reviji* (čeprav ga ima že pri drugih revijah, recimo pri *Problemih*, *Časopisu* itn.) Rekel je tole: „moja delegatska baza se v globalu ne strinja s konceptom *Nove revije*“, „nova delovna skupina naj pripravi nov koncept revije“ in „take revije, kot jo hočete vi, ne bo!“ Da bi bila stvar še manj jasna, je S. Kirn rekel, da se povsem strinja s stališči Marksističnega centra, na katerega sestanke menda „slučajno“ zahaja.

Nato se je oglasil — kot delegat slovenskega filozofskega društva — tovariš Šešerko, ki je rekel, da se prav tako strinja s stališči Marksističnega centra, da je koncept *Nove revije* „bolj forma političnega poziva kot izraz resnične situacije“, da so podpisniki revije sami s seboj v protislovju, da člani redakcije *Nove revije* ne bi smeli biti sami podpisniki pobude (tega seveda ni nihče nikoli zahteval) in podobne reči. Takšno „živo zanimanje“ filozofov za *Novo revijo* — pri tem, da imajo vpliv in uredniške kompetence v najmanj treh družboslovnih revijah — me je zelo presenetilo, saj se dobro spominjam razprav,

duševnih bolnikov in preprečili nedovoljeno poseganje v človekove pravice. Sestanka se je udeležil tudi znani slovenski psiholog dr. Anton Trstenjak.

PTUJ

35 krajevnih skupnosti te občine je na referendumu glasovalo za gradnjo šolskih prostorov. 91 odstotkov volilnih upravičencev, ki so glasovali z ja, se je torej dobro zavedalo, da brez znanja ni napredka in da si zadovoljivega znanja ni mogoče pridobiti v neustreznih šolskih prostorih. S samoprispevkom bodo nadaljevali gradnjo centra srednjega usmerjenega izobraževanja v Ptuj. Za 2500 učencev bodo zgradili specializirane učilnice in delavnice za praktičen pouk ter telovadnico. S samoprispevkom bodo zbrali okoli 116 milijonov dinarjev.

RADOVLJICA

Na seminarju za predsednike občinskih odborov za mednarodno dejavnost so razpravljali tudi o problematiki slovenskih zdomev. Ugotovili so, da je vračanje le-teh zadnje čase povsem prenehalo. Krivo temu je po mnenju mnogih udeležencev seminarja sektaški odnos vodilnih ljudi v podjetjih do zdomev, ko jih namreč sumničijo, da so proti samoupravljanju. Pa tudi (ne)priznanje kvalifikacij, carinski predpisi in razne datjave so mnoge zdomev odvrnile od misli na vrnitev.

RUŠE

Tovarna dušika je pred dvema letoma začela obnavljati in modernizirati proizvodnjo nekovin. Naložba je stala 265 milijonov dinarjev. Tovarna dušika izvozi kar 70 odstotkov proizvodnje nekovin v Avstrijo, Italijo, Nemčijo ter v nekatere vzhodne države.

SEVNICA

V gospodarsko manj razvitem kraju Blanca so v novembru odprli tovarno sedežnega po-

hišstva. Tovarna bo izdelala letno 25.000 kosov stolnega pohištva, polovico tega pa bodo izvozili na zahodno tržišče. Tovarna je stala 130 milijonov dinarjev, ki so jih prispevale razne posavske banke in podjetje „Stilles“, ki mu pripada nova tovarna.

SLOVENSKA BISTRICA

Kmetijski kombinat, v katerem je zaposlenih 260 delavcev, bo letos ustvaril okoli 375 milijonov dinarjev dohodka. Kombinatu obdeluje 620 hektarov njiv, 180 hektarov vinogradov in 51 hektarov sadovnjakov. V zadnjih letih so v dolini Ložnice in Bistrice pridobili z melioracijami večje površine njiv. V načrtih imajo gradnjo farme za 1200 govejih pitancev. Začeli pa so tudi z urejanjem zemljišč v dolini Poljskave.

SORA PRI MEDVODAH

Ob 110-letnici Finžgarjevega rojstva so pred župniščem, kjer je pisatelj služboval od leta 1908 do 1918, odkrili pisateljev doprni kip. Ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič je kip blagoslovil, pisatelj dr. Bratko Kreft pa je orisal Finžgarjevo najbolj plodno pisateljsko obdobje v Sori. Na slovesnosti so nastopili tudi člani kulturno-umetniškega društva Oton Župančič iz Sore in godba na pihala.

ŠTORE

Razstava „Delo, ustvarjalnost, napredek“, ki so jo odprli v dvorani kulturnega doma, je pokazala tehnične izboljšave inženirjev slovenskih železarn. Razstavo so dopolnili z deli amaterskih slikarjev-železarjev.

ZREČE

Trgovsko podjetje „Emona“ je v začetku novembra odprlo potrebno blagovnico v tem kraju pod Pohorjem. Blagovnica je sodobno urejena in zaenkrat dobro založena z izdelki široke potrošnje. Emona je naložba stala 100 milijonov dinarjev.

naj *Nova revija* ne bi bila „družboslovno“ usmerjena. Pričakoval bi kvčejemu, da filozofsko društvo v svet *Nove revije* pošlje kakšnega predstavnika svoje sekcije za estetiko — to potem gotovo ne bi bil tovariš Šešerko!

Razvila se je razprava o samoupravljanju v reviji in tudi o samoupravljanju nasploh. Vidiš, to je vrhunski povod mojega pisanja in mojega obupa! Konec koncev me posamezni sovražniki kulture prusko-absolutistične usmeritve toliko ne zanimajo, ker razumem njihovo obrobno usodo, njihove težave s skromnimi zmognostmi in velikanskimi apetiti, njihovo neobstojnost, če se jim slučajno podre njihov birokratski položaj... Toda absolutistični in birokratični napadi na samoupravljanje so v zadnjem času vse pogostejši, in bojim se za usodo in preživetje — ne le revije in njenih podpisnikov — ampak slovenske kulture v celoti.

Iz razprave se je počasi spletla misel, da so sodelavci, v našem primeru podpisniki prvotne pobude, za *Novo revijo* povsem odvečni (ker naj bi bil svet revije sestavljen iz predstavnikov „družbe“ in uredništva. — Op. NL).

Laško si misliš, kako sem se počutil, ko sem poslušal takšno govorjenje: res, takšne revije, kot je bila mišljena v začetku, potemtakem ne more biti. Mislim, da je kakršnakoli bodoča akcija v kulturi, kakršenkoli nov razmislek o zadevah umetnosti, vsaka ustvarjalna svoboda... s tem trenutkom na smrt ogrožena. Naj mislim, da je takšno sestavljanje delovnih skupin in takšno delegiranje svarilo za prihajajoče rodove? Naj si ne bi obetali, da bi kdajkoli kaj dosegli po svoji vesti, po svoji glavi in po svojih družbenih in delovnih sorodnostih? Samoupravljanje brez delavcev?

Bil je grozljivo mučen sestanek, skoraj ne pomnim, da bi bil že kdaj doživel kaj podobnega. Letele so psovke in etikete, cinične in napihnjene pripombe, prava judovska šola.

Zgodba o *Novi reviji* postaja farsična. Razmišljam o podobnih položajih v naši literarni zgodovini. Zgodba z Levstikom in *Pavliho* se mi zdi naravnost idilična. Se spominjaš, da je Levstik *Pavliho* ustanovil brez kakršnekoli privolitve avstrijskih oblasti, da je „dovoljenje“ dobil šele potem, ko je bila prva številka že izšla?

Mislim, da se strinjaš s tem, da je vse to postopanje okrog *Nove revije* eno samo zavlačenje in prelaganje odgovornosti — pa odrekanje pravice do prevzemanja odgovornosti tistim, ki to odgovornost želijo vzeti nase in jo z delom izpričati.

Katera prepredena in zvijačna sila je uredila sestavo vseh teh delovnih skupin in bodočih svetov, da pridejo vanje kazat zobe in obvladovanje oblastniškega žargona ljudje, ki so od samega začetka zagrizeni nasprotniki *Nove revije*; ki so uredniki že več drugih revij in uradniki mnogih visokih inštant, ki si lastijo zadnjo besedo? Kakšen strah je sprožila naša lanska pobuda, da so poskočila vsa ta razjarjena in strupena bitja?

DELO, Ljubljana, 14. nov. 81/26.

DRUŽINA:

ZA „NAPREDNO“ DRUŽBO JE BILA VERA MRAČNJAŠTVO

Če izpostavimo Kocbekovo vernost kot vrlino, dopolnjujočo njegov reprezentativni svet v času, ko je „napredna“ družba izpovedovanje vere vsakomur (posebno še izobražencem) zavestno štela v vrednostni minus, se nam v svoji celovitosti prikazuje kot neločljiva sestavina, brez katere ne more obstajati nobena od ostalih, če naj se celota ne poruši. Za mračnjaškega nazadnjaka je neusmiljeno obveljal vsak, ki je skušal v svoj spoznavni svet in splošne izobrazbene kvalitete organsko vključevati tudi religijo. Njegova izobrazbena veljava se je zmanjšala za polovico, družbeni ugled pa zasenčil vsaj s prikriti, če že ne odkrito ironijo. Ni se torej čuditi, če so mnogi posamezniki svoj krščanski nazor umikali v strogo zasebnost.

DRUŽINA, Ljubljana, 6. dec. 81/15.

Josip Jurčič

doktor zober

prvi slovenski
psihološki roman

Pri vasi Volčjak stoji grad Pražanek, na katerem živijo dokaj čudna graščakinja, njena šestnajstletna hči Lina in Linina varuhinja, »teta« Amalija Senčar. Graščak je umrl pred šestimi leti na poti iz mesta, kamor je pospremil zdravnika Zobera.

V Volčjak prihaja devetindvajsetletni inženir Ivan Zober razmerit in razdeliti gozdove med vasjo in gradom. Prenočišče dobi na gradu, a samó po posredovanju Zobra, ki se prav tedaj slučajno spet pojavi v vasi. Zober se na gradu zlaže, da je Lisec njegov nečak in da je že zaroben.

O Zobru zve Lisec zlasti od Senčarjeve marsikaj zanimivega: da je zdravnik, ki živi nekje daleč na Vzhodu, da prihaja domov le poredko, da ga imajo ljudje za čudaka in hudobneža, da je nekam čudno zapleten v življenje na gradu, kjer se ga pa tudi boje. Če se je pred leti prikazal na gradu, je graščakinja jokala, graščak pa se je hotel nekoč celó ustreliti. Po graščakovi smrti so graščakinjo ob Zobrovem obisku vselej živci močneje napadli. Sedaj

pa je graščakinja ob njegovem obisku naenkrat povsem mirna. Vendar se na gradu zgodi vse, kar hoče Zober.

Ko se dobi Lisec z Zobrom osebno, se mu začne ta nenavadni zdravnik zdeti zanimiv in na dnu dober človek. Tudi ljudje mu vedó povedati, koliko dobrega je temu in onemu izkazal. Lisca k Zobru celo nekaj privlači.

Zober obljubi Liscu pomoč, da bo dobil Lino za ženo; vsem je že znano, da se Lisec in Lina rada vidita.

Liščevo poslovilno pismo Lini je prišlo v roke njeni materi in ta je divjala, da je bilo joj! Lisec ni dobil potem od Line dve leti nobenega glasu.

Na ladji, na kateri se je vozil po Donavi na novo službeno mesto v Odeso, je srečal Zobra. Ta je prihajal ravno s Pražanka. Liscu je povedal, da je graščakinja medtem umrla, Lina pa da še vedno čaka z velikim hrepenenjem nanj; naj se torej čimprej vrne domov, da se z njo poroči.

Potem je jel Zober Liscu pripovedovati svojo zgodbo:

„Čeprav sem bil kmečkega rodu, vendar mi je bilo kmalu mogoče sleči tisto nerodnost in negotovost v obnašanju, ki navadno spremlja tudi najbolj nadarjene študente iz kmetijskih družin in jim ostaja vse življenje.

Tako sem bil kmalu znan in priljubljen v boljših hišah. Poučeval sem pri nekem trgovcu, ko sem bil v zadnjem letu licejskih študij. Imeli so me za popolnoma domačega in med otroki sem bil kakor brat.

Posebno sem se rad zabaval s tčas petnajstletno Alojzijo in, ko sem šel na vseučilišče in sem se na gradu Pražanku, kjer je bila tčas trgovčeva družina na počitnicah — kajti grad je imel drugega gospodarja — pred odhodom poslavljaj, sem zapazil, da sem v deklico zaljubljen, ona pa v mene. Prisezala sva si večno zvestobo in, ker sem se na Dunaju učil medicine, a bil od staršev zapuščen, so mi bila njena pisma največja tolažba in vsaj dušno krepčilo.

Vsake počitnice sem pa imel doma, v bližini Pražanka, priložnost shajati se z njo in delala sva načrte, kako bo ona postala po končanih študijah moja ljubljenka žena,

kako mi bo sreča gotovo naklonila lepo prakso, in največje veselje za naju bi bilo potem, ko bi kupila grašč Pražanek, o katerem sem že tedaj zvedel od svojega očeta, da bo prodan, ko umrje tedanji lastnik.

To so bili najlepši časi mojega življenja, časi sanj in miselnih računov na lepo prihodnost.

Med mojimi prijatelji že na liceju mi je bil najljubši prijatelj součenec po imenu Langman, sin nemškega uradnika, ki je bil kakor toliko drugih uradnikov porinjen iz ne vem katere nemške province k nam. Pravzaprav ne vem, kaj me je vleklo k temu človeku. Že tčas — to so bili še drugačni časi kot danes in tudi današnji so prekleto žalostni — nas je bilo v naših ponemčenih šolah nekaj, ki smo med seboj govorili jezik svojih mater. Ločili smo se kmetski sinovi od gosposkih sinov, uradniških itd. Langman je znal samo nemško in se mi je še smejal, kadar sem govoril s tovariši slovensko, kar gotovo ni bilo prikupno.

Ker je bil navzlic svoji veliki pridnosti malo nadarjen, sem mu moral jaz v vsem pomagati. Denarja sem imel jaz skoraj več kot on. Sicer nisem od njega ničesar potreboval, zabavati ni posebno znal, včasih me je celó razžalil, nikdar mi ni izkazal kaj ljubega, skratka, sedaj ne razumem, kako je bilo mogoče, da sem bil temu človeku tak prijatelj, kakršen je lahko le mlad človek.

Telesno je bil zgledno lep človek, visok, črnolas, obraz brez graje. Morda sem verjel v izrek — o katerem sem, seveda kasneje, tako o njem kot tudi še nešteto sicer izkušal, da je največja laž — da namreč prebiva v lepem telesu tudi lepa duša. V njegovem lepem telesu je bila pasja duša!

Nekaj tiste iskre, ki jo je videl Lisec v Zobrovih očeh, ko ga je še kot neznanca podil iz svoje sobe, je švignilo iz njegovih oči tudi pri tem spominu. A menda je čaša vina poplaknila srd, ker Zober je nadaljeval:

„Ker se je odločil študirati na univerzi to kar jaz, namreč medicino, sem mislil, da je to največje prijateljstvo. Jaz sem bil zelo zaupljiva duša. Čeprav je bil on v vseh rečeh materialist, jaz pa v svojih nazorih manj stvaren, nisem imel skoraj no-

bene misli, da bi je ne bil povedal njemu.

Tako sem mu dajal tudi brati pisma, ki sem jih dobival od svoje ljubice. Ona je znala pisati s tako čudovito domišljijo, s takim ognjem in tako resničnostjo, da se še danes čudim, kako je bilo kasneje mogoče, da so se vse te tisočere vroče prostovoljne prisege in obljube večne zvestobe — spremenile in ničveo peno.

Tačas sem zaupal in verjel kot skala trdno v svojega dekleta. Bil sem pač mlad neumen človek.

Ko je moj prijatelj Langman pisma, ki sem jih redno dobival, bral posebno rad, sem mislil, da izvira to iz njegovega prijateljstva do mene. Ugajalo mi je slišati tudi od njega hvalo njenega sloga in duha. Tudi sem čutil potrebo, govoriti vsaj z nekom o tem, česar je bilo srce polno.

To je trajalo pet let. Ona je bila stara enaindvajset let, odbila je več snubačev in čakala mene in konca mojih študij.

Pet let prej sem bil Langmana z njo seznanil. Bil je pri meni ob praznikih na očetovem domu v Volčjaku — moj oče je bil velik skopuh, a vendar gostoljuben — ona je bila spet na Pražanku na poletnem stanovanju pri prijateljski grajski gospodi kakor vsako poletje... Govorila je mnogo ž njim in mi ga hvalila. Jaz sem bil vesel, da je moj prijatelj tudi njen prijatelj. Več si niti misliti ne bi bil mogel ne od nje ne od njega, ker, kakor bi meni ne bilo nikdar prišlo na misel izneverjati prijateljevo ljubo, tako sem sodil tudi o drugih.

Ko sem končal študije, sem se naselil kot praktični zdravnik. Njenemu očetu je bila ostala na mojo željo najina ljubezen neznana. Sedaj, ko sem imel diplomo, sem mislil, bogve kaj sem, in sem planil prècej v sredo stvari: pri očetu sem snubil za njeno roko.

On je bil osupel; trdil mi je, da nima nič proti moji osebi, da pa vendar zdaj stvar še ne gre: prej moram pokazati, kakšen bo moj zaslužek, moram dobiti ali dobro prakso ali dobro dokončno službo, pa tu v mestu, drugod ne.

Jaz sem za gotovo pričakoval dobro prakso: o svoji znanosti in najnovejših metodah sem imel visoko mnenje.

Žal pa se je kmalu pokazalo, da sem zidal svoje gradove v zrak.

Nesrečo sem imel pri prvih zdravljenjih. Starejši kolegi so mi povsod zavistno delali ovire, videl sem grdo egoistično kruhoborstvo, zaslužil sem komaj toliko, da sem živel. Bil sem strašno nesrečen.

V tistem času mi je pisal Langman, da je sklenil iti v Aleksandrijo in Kairo: tam je veliko pomanjkanje zdravnikov, so izvrstni pogoji za dva, naj grem še jaz ž njim, v treh letih si narediva oba malo premoženja in potem se lahko vrneva v domovino. V mojih neugodnih gmotnih razmerah in ob mojih željah je bila to izvrstna misel.

To sem povedal svoji nevesti. Jokala je, a obljubila mi je, da me bo čakala.

Medtem bi ona postala polnoletna, bila bi neodvisna od očeta — sem si mislil, in kakor so bila tri leta zelo dolg čas, mi je bila vendar po drugi strani laskava misel, da jo potem dobim od nje same, ne od očeta.

Langman je prišel, stanoval nekaj dni pri meni, navzoč je bil pri dveh tajnih shodih, ki sem jih imel ž njo, in pri slovesu pred odhodom.

Prideva v Afriko. Ob drugi priložnosti vam bom natančneje razložil, kako sva začela in napredovala. Sedaj le toliko, da nama je šlo izvrstno: oba sva bogatila, v dveh letih sem imel skupaj že precejšnjo vsoto denarja. Langman je prakticiral sicer slabše, a tudi dobro. Skoraj ni

minil dan, da ne bi bila skupaj, in kakor v študentovskih časih sva govorila o moji zaročenki, za katero se je Langman vedno zanimal, in nisem mogel obdržati niti enega pisma, da ga ne bi tudi on bral.

Tudi ona ga ni nikdar pozabila pozdraviti in je govorila o njem z zelo pristržnimi besedami, tako da bi jaz lahko postal ljubosumen, a nisem.

Največji zaslužek nama je dajala lekarna, ki sva jo bila skupaj ustanovila. Gospodarstvo je imel Langman sam, dobiček sva si pa enako delila, ker je prihajalo zaradi moje boljše prakse več ljudi. Moj prijatelj je bil tudi bolj sposoben za čvekanje, ki je pri zdravilih za neumne ljudi skoraj potrebno, a meni zoprno. Mirne vesti je za drag denar prodajal destilirano vodo, ki naju ni skraj nič stala. Jaz sem si mislil, in sem videl, da ,svet hoče biti varan'. Denar je spravljajl on in jaz sem mislil, da bova na koncu delila. Tudi ga nisem vpraševal, koliko se je že nabralo, a sem približno vedel, da je že precejšnja vsota.

Medtem se je bližalo tretje leto h koncu in pisma moje Alojzije so postajala bolj suha: tožila mi je, koliko ji oče prizadene, da se ona stara itd.

Zato sem opomnil Langmana, da kmalu odidem, naj sklene račune in mi izplača moj delež. Če hoče ostati, mu posel prepustim brez odškodnine, kot samo njegovo imetje.

CELOVEC se je odel v sneženi kožuh.

SREDNJA VAS v Bohinju

Z začudenjem sem videl, da mu to ni bilo pogodu.

Odslej je zahajal k meni bolj poredko, za račun se pa ni zmenil, marveč to stvar vedno odlašal, če sem ga opomnil. To mi je bilo nerazumljivo.

V tistem času se je raznesla novica, da je policija zasledila veliko zaroto in odvedla v zapor mnogo različnih muslimanov ter celo neke krščanske trgovce. Jaz se za vse to nisem dosti brigal.

Nekega večera pride k meni Langman, in njegov sluga nosi za njim težek kovček.

„Shrani mi tole do jutri, da mi ne bo treba nositi stvari na moje stanovanje. Jutri ali pojutrišnjem pošljem ponj.“

„Kaj tako težkega pa imaš v tem kovčku?“ vprašam radovedno.

„To je moja skrivnost. Pusti zapečateno in premagaj svojo radovednost! Izveš pa gotovo, kaj je,“ pravi, dà kovček v kot in me sili, naj grem ž njim.

Res odideva v francosko gostilnico, tam še dolgo govoriva in se razideva.

Drugi dan pridem od nekega bolnika domov, pa najdem pred vrati dva policista in komisarja.

„Kaj hočete tu?“ vprašam prestrašeno; vedel sem, da nima tukaj sodišče z nedolžnim človekom nobene posla.

„Gospod pojde z nami,“ mi reče komisar. Policista me primeta in

odvedo me v ječo. Pogledati nisem smel niti v svojo sobo.

V ječi sem prosil, naj pošljejo na avstrijski konzulat; naj pošljejo po Langmana; jaz sem nedolžen, jamščino dam itd.

Vsemu so se smejali.

Ostal sem sam, sam podnevi in ponoči. To so bile strašne ure.

Potem so se začela preiskavanja. Vprašan sem bil o osebah, ki jih nisem čisto nič poznal ali pa samo po imenu. Vprašan sem bil, od kod je prišel v mojo sobo smodnik. Šele tu sem zvedel ali zaslutil, da je bil v kovčku, ki mi ga je postavil v sobo Langman, smodnik.

Jaz, kratkovidni osel, sem se sedaj bal izdati Langmana, bal sem se narediti nadležnosti in nevarnosti prijatelju; takemu „prijatelju“, ki me je bil — izdal!

Rekel sem, da nisem nikdar vedel, kaj je v kovčku; da mi ga je dal dan prej spraviti eden mojih pacientov, ki ga ne poznam.

Ta izgovor v nujni me je zapletel v celo mrežo protislovij, sum o meni je bil še večji.

Potoval sem nazaj v zapor in tam prebil brez števila mučnih dni in noči.

Pomoči ni bilo od nobene strani.

Sklenil sem, da povem resnico o kovčku, saj vendar ni mogel biti Langman tako neumen in zapletati sebe v kakšno zaroto; gotovo je bil tudi on le nedolžno orodje; če imenujem njegovo ime, bo tudi on po-

klican in potem se bo pomota pokazala.

A ko sem imenoval Langmanovo ime, sem se popolnoma pokopal, kajti izvedel sem, da je pobegnil tisto noč, ko sva se razšla; z ladjo, ki je odjadrala po polnoči.

Njegova udeležba pri zaroti je bila „dokazana“.

Tako naglo je odšel. Meni ni pa prej nič povedal!

Šele zdajci se mi je zbudil strašen sum, zakaj mi je postavil v stanovanje kovček prav on, zakaj mi ni hotel narediti računa, zakaj se je zadnji čas njegovo prijateljstvo ohladilo. Prekleta bodi človeška lakomnost, ki poraja take judeže! Prekleta zemlja, da takih ljudi ne požre!

Tako sem klel prvi hip, a potem zopet nisem mogel vsega skupaj verjeti; duh mi je otrpnil; na vse spletke svojih zagrizenih sodnikov nisem vedel kaj reči; moje državljanstvo me ni varovalo, ker nisem mogel priti do tega, da bi dobil pomoč.

Po dolgem preiskovalnem zaporu sem bil obsojen, in odvedli so me v Kairo.

Tam sem bil v zaporu leto dni, preden se mi ni na prav smešen način — sedaj ne utegnem tega pravit — posrečilo uiti.

Hodeč ponoči in po stranskih poteh sem prišel v Aleksandrijo in tam po velikih težavah našel pribežališče pri avstrijskem diplomatskem zastopniku, ki mi je obetal vse, nazaj sem dobil pa samo moje papirje, ne pa svojega premoženja; o tem ni hotel nihče vedeti; dobil sem le malo ostankov.

Bil sem ubog in potr. Preden dobim v vzhodnjaškem neredu kakšno zadoščenje, bo poteklo dolgo časa.

Kaj početi? Iti domov? Prvič: nisem imel potnine. Drugič pa: po kaj; beračiti? Ko bi vedel, kod iskati Langmana, ja! A vrag vedi, kam ga je neslo!

Kaj se je v teh dolgih treh letih zgodilo z njo? Jaz ji nisem držal dane besede in zdaj jo lahko še manj. Kako naj bi se kot uskok iz ječe, čeprav nedolžen, mogel napol nag obrniti nanjo? Nikdar! Vsaj zdaj ne!

Pisal sem nekemu bivšemu šolskemu kolegu, naj pozve, kaj je z njo in ali je mogoče kje v domovini dobiti kakšno meni primerno mesto. Kmalu mi je odgovoril, da je za

gotovo čul, da se je ona omožila, imena njenega moža pa da ne ve več. Kar se tiče drugega dela moje prošnje, obžaluje, da mi ne more dati nobenega sveta. Pristavil je še, da je bila med mojimi znanci kot gotova raznesena novica, da sem mrtev. Čestita mi, da sem živ, češ razglašeni za mrtve žive še dolgo.

Kaj mi je bilo treba zdaj še dolgo živeti! Izgubil sem vse, celó mladostni pogum in veselje do dela in pridobivanja. Nobene trdne volje nisem imel, da bi začel od kraja. Če mu tudi?

Zapravil sem ostanek svojega imetja, življenje v tem kraju brez pravne varnosti mi je bilo zoprno in vendar se nisem vedel kam premakniti.

Kakor zabavljica na moje razmere mi je prišlo pismo mojega brata, v katerem mi je naznanil, da je moj oče že pred dvema letoma umrl, vse domovje prepustil njemu, da pa ima slabe letine, povsod nesrečo, da je zabredel v dolg, naj mu torej, da je čul, da nisem umrl, pošljem denarja.

Lopov! Prej, ko sem študiral, je bil srdit na vsak krajcar, ki sem ga s težavo prejel od skopega očeta, sedaj hoče pa od mene še denarja, namesto da bi govoril o mojem deležu dediščine iz zapuščine mojega očeta.

Naprosil sem nekega brivca, ki je bil edini moj prijatelj — kakšna zabavljica zopet! — naj mu piše, da sem popolnoma mrtev.

Zdaj se je začel zame čas, ko sem bil brez dela, stradal in moral trpeti glad in, ko sem prodal zadnjo obleko, sem bil na tem, da se izgubim.

Kapitan francoske ladje, ki sem ga poznal iz prejšnjih časov, me je rešil s tem, da mi je ponudil mesto ladijskega zdravnika, ker je bil dotedanji umrl.

Prevzel sem to službo, zapustil mesto svoje nesreče in preplul ves ocean in obiskaval obale štirih delov sveta.

Nazadnje sem se naveličal tudi tega in hotel sem se vrniti v domovino. Pozabil sem mladostne upe, novih si nisem delal, moje življenje je bilo od danes do jutri, suho in prazno.

Slučaj je nanesel, da sem potem obtičal v Carigradu, kjer sem še danes.

**zober: „prekleta bodi
človeška lakomnost,
ki poraja take
judeže,
kot je bil langman!“**

Slučaj je bil tudi, da sem šel spet pogledat na svoj dom in da sem našel tam njo, ki sem ji nekdanj toliko zaupal, pa jo našel kot ženo tatu moje sreče in izdajalca Langmana!

V Carigradu me je namreč dobil neki rojak in mi rekel, da je bral v domačem uradnem časniku razglas o neki prodaji, v kateri se postavlja meni skrbnik. To mu je padlo v oči, ker ni še nikdar sicer bral imena Zober. Radovedno sem vprašal za list in videl, da je prodano posestvo mojega brata, da imam jaz v mali hiši izgovorjen kót, ki ga pa hoče kupovalec hiše z odkupom po zakonu odpraviti. Tako daleč je prišlo tudi z mojo rojstno hišo! Iz kmetскеga velikaša, kakor je bil moj oče, je postal moj brat berač!

Ta misel mi je vzbudila prvič po dolgem času domotožje po domovini. Hitro sem vse pustil in se napotil domov. Namenjen sem bil, če le mogoče, rojstni dom in njegovo zemljišče spet kupiti in se pokmetiti.

Pridem domov.

Ali poznate tisti klanec, ko prideš do treh starih češnjevih dreves in se odpre razgled na vas in na grad Pražanek? Tam mi je ob pogledu na grad prišlo na misel: glej, nekdanj si sanjal, da boš toliko zaslužil, da boš ta gradič kupil in boš v njem srečen ž njo. Ta misel me je naredila čustvenega. Čez dolgo časa sem bil mehak in zdí se mi, da mi je prišla solza v oči — najneumnejša in najmanj moška solza — ko sem jokal sam nad seboj.

To vam moram povedati, da si lahko vsaj nekoliko bolj predstavlja-

te, kako strašno me je pretreslo, ko sem še isti večer zvedel, da stanuje ona res tam, kjer je nekdanj upala, a namesto z menoj, s tistim človekom, ki me je izdal! Ona ž njim!

Vi ne veste, koliko hudičevske moči počiva v človeku, in ne želim, da vam bi jo skušnja zbudila! Meni se je tedaj zbudila vsa. Hotel sem se maščevati, a sam. Namenil sem si obema narediti pekel na zemlji. To sem zvesto storil.

Ne bom vam opisoval vseh prizorov, ko sem bil prvič ž njim skupaj; ko sem ga spravil tako daleč, da mi je v prvi zadregi dal spričevalo, ki ga prej niti nisem imel popolnoma črno na belem; ko sem potem njega pokazal njej v vsej njegovi lopovski obliki in jo vendar primoral, da je ostala pri njem, ki ga že prej ni posebno ljubila, itd.

Obadva sta se tresla pred menoj kakor pred hudičem in oba sem vrtel, kakor sem hotel. To je tisti vpliv, o katerem ste slišali tudi vi.

Vendar sem kmalu opustil misel, da bi ostal tam. Prenasitil sem se sovraštvu, zagotovil si izgovorjeno hišo svojega očeta, kjer sem našel tudi vas, in potem prihajal le včasih na jesen in pomlad, vselej za strah obema, posebno njemu, ki ni imel nasproti meni nobenega poguma.

Da si lahko predstavljate, kako sem z njim ravnal, sodite iz te malenkosti: vselej, kadar sem kam hotel, me je moral voziti sam. In kadar sem si izmislil, sem ga na sredi ceste poslal s sedeža sesti na kozla h kočijažu.

Iz strahu pred menoj je storil vse.

Ko sem bil z njim zadnjič skupaj, me je tudi moral voziti v mesto sam in sedeti pri kočijažu. Vem, da ga je to ponižanje zelo peklo, še bolj pa ga je lakomneža grizlo, da mi je moral izplačati moj ukradeni delež, ki ga prej nisem hotel. To je bilo najbrž vzrok, da je od gneva razburjen na vozu na poti domov umrl nagle smrti.

Ona je nàpak mislila, da sem jaz zlorabil svoje zdravniško znanje in mu pomagal iz življenja. Zato je tedaj zbolela, kar ste lahko tudi vi opazovali. Vam, ki me zdaj poznate — in vi ste edini človek, ki sem mu o sebi toliko govoril — dajem častno in pošteno besedo, da je bil ta njen sum prazen. Vendar ji ga nisem mogel izbiti iz glave, a si tudi za to nisem mnogo prizadeval.

Kasneje se mi je včasih že smilila in sem mislil, da ni storila ničesar, česar ne bi storila tudi vsaka druga ženska. Ko ste me našli vi, je bilo moje sovražstvo že ohlajeno.

Kako sem pa do tega prišel, da sem vaš prijatelj in da vas celó z njegovo in njeno hčerko ženim — tega, pri Bogu, še sam ne razumem. To je velika nedoslednost, kakor vidite. A vse naše življenje in ves človek je sestavljen iz nedoslednosti. Sicer mi pa zdaj ni žal; po dolgem času sem sam s seboj spet nekoliko zadovoljen, in to morda zaradi vas, ki ste mi tujec. Tudi deklica mi je všeč; ne mislim na to, da je njegova hči; nasprotno, še rad jo imam.“

Ko je to rekel, je starec pomolil čašo prek mize, trčil in pil, jo odložil in zamišljeno zrl v zrak.

„Nisem vam več tujec in še manj vam želim biti tujec,“ mu je rekel Lisec s solzami v očeh.

ENAINDVAJSETO POGlavJE

Med pripovedovanjem je Zober mnogo pil. Začelo se mu je poznati, kakor tisti večer v gradu.

Kar je potem govoril Lisec, Zober ni zvesto poslušal: zamišljen je držal čašo z obema rokama, kakor da bi se bal, da se ne bi zvrnila.

„Kje smo že?“ je vprašal po nekoliko minutah.

Lisec ni slišal imen postaj. Vstal je in šel pozvedovat. Ko je prišel nazaj, je našel Zobra, naslonjenega z glavo na mizo. Glasno mu je ime-

noval ladijsko postajo, ki bo sedaj prišla.

Stari vzdigne težko glavo in pravi: „Vino me je v vaši družbi že vdručič premagalo. Ne sodite me napačno, a mnogokrat je bilo prav pitje moja tolažba. Človek pozablja le, če je lahkomišljen ali če mnogo dela ali pije. Meni je bilo pozabljati potreba: delal sem, a moral sem tudi piti. Mogoče, da bo sedaj kaj boljše; pravzaprav je že boljše. Le glejte, da svojo stvar uredite! Na pomlad se vidimo doma, če ostanem zdrav in če se ne domislím česa drugega. Možno je, da ostanemo potem skupaj. Treba vam bo z menoj nekoliko potrpeženja, ali . . .“

„Če se izpolni upanje, ki ste mi ga dali, gospod doktor, ne bo zame in tudi za Lino večjega veselja, kakor postreči vam kot očetu . . .“

„Ha, ha, ha,“ se Zober s svojim veselim glasom spet zakrohoče. „Očetu?“ Tudi tega imena ni v njegovem slovarju. Vendar ker ste že enkrat, kakor sem prej rekel, bili moj nečak in jaz vaš stric; ostanimo pri tem! Če nisva ravno po krvi, to je za nas, zdravnike, prav malo važno. Za vas bi bilo žalostno, ko bi se kreposti in slabosti dedovale po krvi. Potem bi morali vi nositi roge, za to pa, se mi zdi, niste ustvarjeni. In tudi deklica se mi zdi dobro de- te, in tudi je.“

Lisec je hotel navesti pogovor na druge stvari, ker se je bal njegove kritike o bitju, ki mu je bilo najdražje. A Zobru se je začelo zehati.

„Prijatelj, jaz pojdem spat. Izstopite v Zemunu! Buditi me ni treba, tega nimam rad. Želim vam srečo, pa sva se poslovila. Včasih sem vam mnogo govoril; sam ne vem, če je bilo tisto iz moje notranje nuje ali ne. Mislite si, da je vendar pregovor, da pes, ki laja, ne grize, resničen. Jaz sam sebe ne poznam, čeprav sem star. Žalostno, bi kdo rekel. A nobeden, ki bi moral živeti moje notranje življenje. Tako je.“

Ko je to rekel, je vstal, in sedaj je Lisec videl, da izpito vino Zobra premaguje.

To je čutil Zober sam in rekel: „Starost, prekleta starost! Noge so slabe. Spremite me dol v spalnico! Zdi se mi, da sam že ne pridem več lahko.“

Okoli po klopeh so bili zadremali drugi potniki: le malo jih je bedelo pri igran.

Lisec prime starca pod pazduho in ga pelje po ozkih stopnicah v nižji trebuh ladje. Tam se starec uleže na svoje mesto in reče: „Tako! Pa dobro se imejte, če se ne vidiva več! Kakor sem rekel: v Zemunu me ne budite! Jaz rad spim. Pozdravite Lino!“ In že je začel dremati.

„Dajte mi roko!“ je prosil Lisec z ginjenim glasom.

„Ah, čemu to? Že dobro! Zbogom!“ je rekel starec, dal roko in že je spal.

Ob drugi steni je na enako slabi postelji iz vrvi smrčal drug človek.

Nekaj sekund je Lisec v na pol temni ozki kabini postal, potem spet odgrnil zagrinjalo, ki je nadomestovalo vrata, in odšel od spečega starega moža z nekako težkim srcem.

Ali je slutil, da ga ne bo nikdar več videl? Zavedal se te slutnje ni.

Zopet gre gor na krov.

Noč je minevala, delalo se je jutro, na krovu ni bedel nihče razen kapitana, kormanuša in opravljajočih delavcev.

Liscu to noč ni bilo do spanja. Njegova fantazija je morala prebaviti toliko novega gradiva, da ni vedela, kje začeti, katero misel do kraja misliti in ne preskočiti kakšne druge. Pred očmi mu je bila razvita slika o težkem življenju tega moža, ki je tako čudovito posegel v njegovo življenje, ne iz preračunanja ali iz egoizma, marveč — kakor za šalo — po slučaju!

Na drugi strani pa je vstajala pred njegovo dušo mila podoba, ljubljena deklica, ki mu zvesto hrani srce in ga pričakuje.

Tu je bilo jutro, z njim pa poslednja postaja, mesto na avstrijski strani, Zemun, kjer je moral Lisec zaradi svojega novega načrta izstopiti.

Naglo stopi v spodnji prostor. Zober je trdno spal. Ker si ga po njegovem naročilu ni upal zbuditi, mu je položil v roko napisan listič, da ga bo moral najti, ko bo vstal — in odšel s solznimi očmi.

Izstopi na suho. Ladja kmalu odpluje in ž njo Zober.

Drugi dan se vozi Lisec navzgor po Savi v domovino: vesela vožnja k zvesti nevesti.

DVAINDVAJSETO POGlavJE

Bilo je leto kasneje.

Na Pražanku sedi pod lipo stara teta in veselo gleda mlado gospo — svojo Lino, ki vprašuje: „Kje je Ivan, kje je Ivan?“

„Kaj mu hočeš?“

„Ivan!“ je čuti glasen, ljubezniv klic proti gospodarskim poslopjem.

Od tam pride s počasnim korakom in veselim nasmehom Ivan Lisec, sedaj gospodar na Pražanku.

Mlada žena zavihiti v zrak pismo in reče: „Ivan, pridi brž: vesele novosti!“

„Kaj takega?“ vpraša on.

„Stari doktor pride! Glej, tu je pismo iz Konstantinopla!“

Stopi k njej, ji vzame pismo iz rok, ga odpre, bere, a zmaje z glavno.

„Ne pride?“ vpraša mlada žena.

„Beri!“ reče in ji poda razvit list. Ona bere:

„Ljubi nečak! To pomlad me še ne bo. Na jesen, če Bog da, pridem za zmerom. Sedaj grem v Arabijo. Kolera je tam. Jaz sem zanjo prestar; bojim se je ne, a tudi krajev še nisem videl. V prilogi ti pošiljam pooblastilo, da upravljaš moj nalozeni denar, katerega zgodbo poznaš, po svoji previdnosti v dobre namene, če bi me na moji zadnji ekspediciji kaj doletelo.

Dr. Zober“

Mlada žena se zamisli, potem vpraša: „Ivan, kaj pomenijo besede

„denar, katerega zgodbo poznaš?“ Zakaj mi nisi o tem še nikdar pravil?“

Lisec je bil v zadregi. Ona ni smela vedeti tega, po čemer je vprašala. Ali pa se je smel lagati njej, od katere je bil vajen in je pričakoval samo resnico?

„To ti povem drugopot,“ brž reče.

„Zakaj pa ne zdaj?“ vpraša prestrašeno. Da bi imel on pred njo skrivnosti? To je bil prvi povod za nesporazum v njenem mlademu koncu.

A ni dolgo trajal. Še tisti dan popoldne je Lisec prisedel k svoji lepi ženici, oklenil roko okoli nje in rekel: „Nevoljna si, ker ti nisem povedal nečesa, kar si me vprašala. Slu tiš, da bi ti morda pojasnilo kaj, kar si videla, pa ne razumela. A poslušaj me! Ko bi ne bilo starega Zobra, bi pri tebi mene ne bilo, ti me imaš pa vendar vsaj malo rada, ne?“

Odgovor je bil poljub.

On: „Za svojo srečo morava biti hvaležna staremu Zobru.“

„Ali se nisem njegovega prihoda veselila? Sedaj gre pa v tisto Arabijo, kjer je kolera; ima pa še skrivnosti s teboj.“

„Vidiš, in te skrivnosti mi je povedal, z željo, da jih ne povem nikomur, tudi tebi ne! Ali terjaš od mene, da besedo prelomim in ne bom mogel pogledati možku v oči možu, ko pride, možu, ki sem mu hvaležen?“

„Ne, ne! Ničesar nočem vedeti!“ reče ona in se ga oklene z obema rokama ter se mu nasloni na rame.

O tem ni več vpraševala in še danes ne ve zgodbe svojega očeta. Čemú tudi naj bi se njena srečna duša obteževala?

Jeseni je v Zobrovi sobici sama mlada gospa vse prezračila, pospravila, olupšala. Tudi v gradu je pripravljala zanj stanovanje: njegovega prihoda se ni nihče bolj veselil, nihče bolj želel starcu ljubeznivo

postreči kakor ona. Saj je njen Ivan rekel, da mu je hvaležen: to je bilo zanjo dovolj. In čudni stavec je njo samo tolažil, čeprav je v isti sapi zabavljaj.

A jesen mine, pride pomlad, druga jesen in njih več zapovrstjo — na Pražanku imajo že dva čvrsta sinka, kočja doktorja Zobra pa stoji še vedno zapuščena; ljudje že bolj kot v pravljici pripovedujejo, kakšen je bil. Niti njega ni niti poročila o njem.

Če še živi, mora biti zelo star in betežen. A žal, to ni verjetno. Najbrž ga je v daljni tujini pokosila kolera in ni mu več treba uživati v domovini mirne starosti. To je škoda zavoljo tega, ker bi, ko bi prišel po svoji obljubi na starost počivat domov v Volčjak in bi videl na Pražanku srečni zakon, užival ljubeznivo postrežbo mlade žene in Lisca in bi se morda znebil ostre sodbe o ljudeh in sploh o tem svetu.

Konec

Ko je v začetku lanskega leta ljubljansko DELO vprašalo skupino poznavalcev slovenskega leposlovja za deset najboljših ali najljubših slovenskih del, je zgodovinska povest Ivana Tavčarja VISOŠKA KRONIKA zasedla tretje mesto. (Pred njo so bile Prešernove POEZIJE in Prežihovi SAMORASTNIKI). Zato smo se odločili, da začnemo s prihodnjo številko objavljati to povest:

ivan tavčar

visoška kronika

... razšli smo se vprek in v šir,
kamor gnala je sila življenja in srca nemir ...

(župančič)

iz našega zdomstva

anglija

V soboto, 28. novembra 1981, je po daljšem bolehanju in trpljenju *umrl* v Hengoedu, južni Wales, Mirko Jug, oče štirih sinov. Pokojni je bil rojen v Belgiji. Pred zadnjo vojno se je njegova družina preselila domov v Poljčane. 1943 je bil mobiliziran v nemško vojsko in služboval na Norveškem in v Srbiji.

1947 je prišel iz Avstrije z drugimi rojaki v Anglijo. Spočetka je delal po raznih krajih na kmetijah in v rudnikih. 1956 sta začela s Slovencem g. Dernulcem izdelovati razne lične lesene izdelke. Iz malega je narastlo podjetje „Western Woodcraft“, ki je zaposlovalo nad 100 delovnih moči. 1951 se je poročil s Slovenko Anico Gruden, rojeno v Vel. Laščah iz znane Grudnove družine. Pokojni Mirko je bil izredno sposoben in talentiran človek. Te božje darove je odlično uporabljal. 3. decembra smo se od njega poslovili.

Naj v miru božjem počiva v angleški zemlji. Ge. Ančki, sinovom, vsem njegovim na Angleškem in v domovini pa naše iskreno sožalje!

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Velika zaskrbljenost vlada med našimi zdomci zaradi delovnih dovoljenj. To velja še posebej

za one, ki so zaposleni v gradbeništvu, kjer je trenutno dosti brezposelnosti. Delovni uradi ne podaljšujejo dovoljenj in tako so naši delavci v strahu za svoja delovna mesta. Na žalost se tudi delavski sindikati, katerih člani so tudi naši zdomci, nič ne potegnejo zanje. Saj bi jih podjetja rada ohranila, ker jih cenijo kot vestne in zanesljive delavce. O kaki resnični delavski solidarnosti v avstrijskih sindikatih ni mogoče govoriti, saj dejstva dokazujejo prav nasprotno. Zdomci so postali tisti drobiž, s katerim se plačuje in niža število brezposelnih.

Družino Dini v Nettingsdorfu je 27. novembra 1981 *razveselil prvo-rojenec* Andrej. Ge. Marjeti, rojeni Zorè, prav iskreno čestitamo. Naš organist je s tem postal stari oče.

Vse nas je pretresla vest, da je v noči od 27. na 28. november v splošni bolnišnici v Linzu *umrl* g. Ivan Harambašič, urarski mojster. Po rodu je bil sicer Hrvat, rojen v Karaši blizu Karlovca. Ker pa se je vedno udeleževal naših prireditev in izletov, smo ga vsi dobro poznali. V sredo, 2. decembra, smo ga spremili na zadnji poti v St. Martinu. Pokopaval je kleinfürchenski kaplan ob spremstvu hrvatskega in slovenskega izseljenskega duhovnika. Bog daj pokojnemu večni mir, saj je bil zelo dober človek, vedno pripravljen pomagati. Ženi in hčerkama naše iskreno sožalje!

SALZBURŠKA

TENNECK — *Martinovanje*, ki smo ga imeli v soboto, 14. novembra 1981, je bilo zelo prijetno. Prišli so rojaki iz vseh krajev, čeprav je

bilo vreme dosti slabo, saj je od časa do časa snežilo, da se je komaj kaj videlo. Ob štirih popoldne smo najprej imeli mašo z lepo udeležbo. Po maši smo se pa v topli dvorani najprej malo podprli. G. Cimerman in ga. Trstenjakova sta spekla vsak eno gos. Na voljo so bile tudi klobase. Za pijačo pa je skrbel g. Ružički. S harmoniko nas je zabaval g. Namestnik iz Freilassinga. Najbolj nas je razvnelo kolo in ples z metlo. Bilo je tudi kar precej otrok, ki so se dobro zabavali med seboj. Vsem, ki so k prijetnemu večeru pomagali, prav iskrena hvala.

belgija

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

V hôpital civil v Charleroi je 18. novembra 1981 *umrla* ga. Olga Benkovič iz Fontaine-l'Évêque: zadela jo je srčna kap! Iz domovine je prišla njena hčerka ga. Helena Malgaj, ki je njene posmrtno ostanke prepeljala v Celje, kjer so tudi imeli pogreb 4. decembra 1981. Sedaj počiva na celjskem pokopališču. V nedeljo, 29. novembra, smo se je Slovenci spomnili pri slovenski maši v Charleroi (Hôte Saint-Joseph) in molili za večni pokoj njene duše.

Pokojna Olga se je rodila 12. 7. 1904 v Rijeki (Hrvatska). Dolgo vrsto let je preživela v Belgiji, največ v Couilletu. Vedno je bila rada v družbi. Leta 1977 je poromala z nami v Lurd.

Njenemu bratu, g. Marjanu Ben-

koviču, ki živi v Bruslju, hčerki Heleni Malgaj in ostalim sorodnikom naše sožalje! Naj ji bo rahla domača zemlja!

Srečno novo leto 1982 želi vsem rojakom in rojakinjam po Belgiji in drugod po svetu „Zveza slovenskih kulturnih delavcev iz Charleroi“.

Tradicionalna slovenska prirediteljev — SLOVENSKA VESELICA 82 — bo na soboto, 1. maja 1982, v župnijski dvorani „Familia“ v Gilly-Haies, Charleroi.

LIMBURG — LIÈGE

GENK — Na oktobrskih kulturnih dnevih v Genku je nastopila tudi „Slomškova“ družina. Mešani zbor je pred številnim občinstvom zapel nekaj narodnih pesmi in žel toplo priznanje. Poleg flamskih folklornih skupin, Poljakov itd. je odlično zaražala tudi „Vesela mladina“. Slovenci smo imeli svoj paviljon, kjer smo pokazali lepote slovenske zemlje in slike iz našega kulturnega udejstvovanja. K tej zelo opaženi prisotnosti iskreno čestitamo in se zahvaljujemo vsem sodelavcem.

„Slomškov“ pevski zbor je 8. 11. 1981 pel pri službi božji zadrškega škofa g. Oblaka v dekanijski cerkvi v Genku.

Izredno dragi gostje — Drugo nedeljo je novemburu so nas obiskali Slovenci iz Ukev v Kanalski dolini v Italiji. Bili so z avtobusom na turneji med beneškimi Slovenci v Belgiji. Srečali smo se v Concordia-dvorani v Maasmechelenu. V imenu gostov je prijazno spregovoril in svojo skupino predstavil ukvanski župnik in pevovodja g. Mario Garjup. Program je bil zelo bogat. Nastopili so: Mešani pevski zbor iz Ukev, moški zbor iz Žirovnic v Sloveniji, folklorna plesna skupina iz Ukev in „Slomškov“ mešani zbor.

Pesem dragih gostov in rajanje njihovih mladine je vsem šlo do srca. Še bolj pa bi naši ljudje nastop gostov znali ceniti, če bi vedeli, s kakšnimi težavami se morajo ti ljudje boriti. Ko so pred leti prvič v svoji zgodovini začeli s slovensko šolo, jih je šolska oblast nagnala iz šolskih prostorov. Pa niso odjenjali.

Šolo so nadaljevali v cerkvi. Zaradi svojega boja za pravico je župnik Garjup moral ponovno pred sodišče. A je vztrajal. Vztrajajo tudi, kot ste videli, možje, žene in mladina. K tej zvestobi in pogumu jim iz srca čestitamo. Zelo nam je žal, da smo se ob tem prelepem srečanju vse premalo spoznali. Vse je bilo prekratko in je nekako padlo iz neba. Težko preizkušane brate smo sprejemali skoraj kot tujce. Zahvaljujemo se jim za dober zgled, za njihovo prelepo pesem, ljubko rajanje in upornega duha, ki se ne boji težav in jih prosimo, naj vztrajajo še naprej. Kdor vztraja, ta zmaga. Pot naših bratov pod Sv. Višarjami naj pelje navzgor, vedno više!

MAASMECHELEN — Društvo sv. Barbare v Eisdenju je 14. novembra imelo svojo prirediteljev. Nastopila je šolska mladina, ki se je na svoje točke skrbno pripravila. Mešani zbor je pod vodstvom g. Ivana Kodeha zapel nekaj narodnih pesmi. Pozdravil je predsednik g. Franc Gostiša. V imenu SIM je spregovoril g. Lube. Prosto zabavo je vodil ansambel „Dvanajsto nadstropje“ iz Ljubljane, ki ga je oskrbela SIM. Večer je potekal v prav veselem razpoloženju. Za mladino je bil orkester pravi junak večera.

Odnosi Jugosl. društva sv. Barbare do slovenske katoliške misije in do „Slomškove“ skupnosti so v zadnjih 20 letih bili precej hladni. No, hladnost je bila obojestranska. Nekoč bo treba spregovoriti o razlogih, ki so privedli do tega stanja. Razlogi so bili številni, vendar upamo, da postopoma nekateri med njimi ne bodo več veljali. Pred dobrimi 20 leti so odgovorni v društvu sv. Barbare odločno in nepopustljivo odklanjali slovensko ime za svoje društvo. Prav na tej prireditvi pa je njihova šolska mladina pri svojem nastopu govorila samo o Sloveniji, o ljubezni in zvestobi do Slovenije. Vsekakor velik in ugoden razvoj. Kako žalostno in nerazumljivo je bilo, ko so se Slovenci sramovali svojega imena in pokolenja in se brez resnega pomisleka odpovedali svoji slovenski identiteti. A čas prinese svoje. Zdi se, da je ta čas prinesel streznjenje. Zato bo pametno,

da naglašamo predvsem to, kar nas druži. Seveda ne naivno, ampak z živim čutom za stvarnost in odgovornost, zavedajoč se posledic naših zadržanj. Društva sv. Barbare so tradicionalna katoliška društva. Človek bi želel, da bi to pri nas bolj prišlo do izraza... Za to so soodgovorni vsi člani. Priložnosti in dobrih zgledov ne manjka. In čas kliče. Česa bi bili mi sposobni, ko bi se v družbi, sredi katere živimo, vsi dobromisleči zavedli svojega poslanstva kot ljudje, kot Slovenci in kot kristjani?!

Društvo sv. Barbare ima precej zelo dobrih ljudi, vabimo jih, da bi v letu 1982 resno razmišljali, kako svoje društveno delovanje uskladiti z društvenim imenom. Pa nečemo biti pristranski. Isti poziv velja tudi za „Slomškarje“, ki imajo na svoji zastavi vtakano Slomškovo geslo: „Materina beseda bodi vam luč, katoliška vera pa ključ do zveličavne omike“. Ne smemo si dati miru. Vedno moramo iskati novih poti, kako v vedno novih okoliščinah uresničiti, v življenje postaviti ideale, ki so naš narod vodili in reševali skozi celo zgodovino.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, Impasse Hoche.

Grozna nesreča slovenskih turistov z letalom na Korziki je vse rojake v Franciji globoko pretresla. Vsi smo mrzlično poslušali poročila francoskega radia in televizije, ki sta o nesreči obširno poročala. Slovenci v Parizu smo pri maši v nedeljo, 6. decembra, molili za vse žrtve in njihove družine.

Martinovo srečanje 14. novembra 1981 je zelo lepo uspelo. Gospod Turšič in gospod Drenik sta že ves popoldan pekla jagnjeti in prašička, medtem ko so drugi pripravili dvorano, gospé pa poskrbele za dobre pogače, tako da je bila miza bogato

Tone in Vojko sta razstavljala v Slovenskem domu v Parizu svoja najnovejša dela.

obložena in ni bil nihče lačen. Godci so pa tudi poskrbeli, da se nihče ni dolgočasil, posebno še ne, ko je ura že šla preko polnoči. Vsem pri-srčna zahvala in zopet kmalu na svidenje.

Miklavževanje je prineslo veliko veselja mladim in tudi manj mla-

dim, oziroma vsem, ki so mladi po srcu. Za marsikaterega sta parklja bila pravi strah, nekateri so se pa kar pobratili z njima. Bil je res lep praznik naše cele družine, praznik, ki prinaša toliko pristnega veselja in zapušča toliko lepih spominov ali pa jih obuja iz preteklosti.

MELUN (Seine-et-Marne)

Skupna maša bo v nedeljo, 10. januarja, ob 8.45 v poljski cerkvi v Dammarie.

ST. LYE-LA-FORET (Loiret)

28. 11. 1981 je zadeta od srčne kapi *umrla* gospa Marija Gujtmán in bila pokopana ob lepi udeležbi rojakov in domačinov 2. 12. 1981. Pokojna je v juliju dopolnila 70 let. Rojena je bila v Beltincih, v Franciji pa je živela in delala od leta 1937. Vedno je rada brala naše časopise in zahajala v slovensko družbo, dokler ji je zdravje to dovoljevalo.

Naj počiva v miru. Vsem njenim sorodnikom, zlasti nečaku Štefanu Maroški, ki je lepo skrbel za njo, naše sožalje!

TUCQUEGNIENX-MARINE

Ko boste brali te vrstice, bo že novo leto. Stiskali si bomo desnice in pisali pisma, želeč drug drugemu dosti sreče in zadovoljnih dni. Tudi

jaz vam želim, dragi prijatelji in znanci, da bi se izpolnile vaše želje.

Ne vemo, kaj vse bomo doživeli v letu 1982, nekaj pa vemo: Če se bomo imeli radi, bo vsako naše veselje večje in vsaka naša žalost manjša.

Živimo v rudarskih krajih. Delavci pravijo, da v dneh pred ali po prazniku sv. Barbare — 4. decembra — „rado pride do kake nesreče“. Letos v rudniku ni bilo nezgod pač pa druga huda nesreča za Slovence, ko je blizu Korzike strmoglavil zrakoplov poln jugoslovanskih potnikov.

Kako žalostne božične in novoletne praznike so imele njihove družine v domovini. Slovenci v tujini sočustvujemo z njimi in jih prosimo, naj sprejmejo naše resnično sožalje.

Slovenska služba božja bo tudi v tem letu na Marini vsako drugo nedeljo v mesecu ob šesti uri zvečer. Prihajajte redno pa še koga pripeljite s seboj, da ne bo cerkev prazna!

J. J.

MARSEILLE

Po novem letu bomo nadaljevali z našimi *srečanji* kot doslej v Eouresu. Slovenska maša bo vsakokrat ob 5. uri popoldan kot doslej in sicer na nedelje: 7. februarja, 7. marca in na Veliko noč, 11. aprila. Na velikonočni ponedeljek pa bi skupaj piknikovali, če Bog da in če bo dobre volje. Zaznamujte si v koledar dneve naših srečanj, da ne pozabite!

Odslej boste „Našo luč“ dobivali direktno iz tiskarne v Celovcu. Poština se je zelo podražila, zato bodo tisti naročniki, ki živijo izven Nice, dobivali „Našo luč“ po pošti iz Avstrije. Mesečne okrožnice pa boste prejeli ob priliki naših srečanj pri slovenski maši. Vsem naj bo novo leto blagoslovljeno!

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Prehitro smo zajadrili v novo leto 1982. V upanju, da nam bo srečno in zdravo in da nam bo prineslo obilje božjega blagoslova in milosti.

V preteklem letu so se mnogi naši rojaki *poslovlili* za vedno od nas.

Pokojna Marija Gujtmán

Pokojna Franca Tratnjek iz Loury (Loiret)

Zadnja umrla ga. Marija Marry roj. Golob, vdova Podlunšek, nas je v bolnišnici v Lensu zapustila 18. novembra 1981, v svojem 88. letu življenja.

Svojcem in znancem je svetila z res zglednim življenjem kristjanke in pridne gospodinje, ki je znala prav do visoke starosti uporabiti dragocen čas za dobro. Z veseljem se je vsak mesec udeleževala slovenske službe božje. Prav tako je rada sodelovala na sestankih žena tretje dobe. Kratka, pa težka bolezen jo je priklenila na bolniško posteljo, kjer se je s sprejemom zakramentov dobro pripravila za dolgo pot v večnost. Ob polni cerkvi, kot za največje praznike, smo se od nje poslovili v soboto, 21. novembra 1981, in jo spremili na pokopališče na Fosse VIII. Vendin-lé-Vieil.

Vsem sorodnikom naše sožalje! Naj se odpočije v Gospodu!

Sveto Barbaro smo posebno *slovesno obhajali* v slovenski kapeli „Matere izseljencev“. Društvo sv. Barbare je pevce in vse ostale udeležence lepo pogostilo in smo bili v prijateljski skupnosti do poznega večera.

Miklavžev večer je privabil naše najmanjše, ki so se razveselili darov. Lepo obiskana proslava nam bo ostala v najlepšem spominu. Zahvala vsem, ki so tako lepo sodelovali: pevskega zboru pod vodstvom Andreja Rebolja in odboru Društva sv. Barbare pod vodstvom Vinca Razložnika.

V nedeljo, 29. novembra 1981, smo se v Armentières zbrali Slovenci iz okolice na *božično duhovno obnovo* v obnovljeni cerkvi Naše Gospe Lurške. Vsem, ki so pripravili to lepo srečanje, iskrena hvala. Pogrešali smo go. Marto Žižek, ki je bila pred kratkim operirana. Njej in g. Martinu Klopčiču, ki že dalj časa boleha zaradi zloma pete, želimo skorajšnje okrevanje in ljubo zdravje.

V Torcoingu nas je na sam svoj praznik, 6. decembra 1981, ob priliki duhovne obnove, *obiskal* sv. Miklavž in lepo obdaril vse navzoče otroke.

Krščeni so bili v Méricourtu: Matevž Krištof Dusautois, Emanuela Patricija Chutsch, Celina Edith Lamont, Matevž Bernard Stanislav Zorko in Celina Iveta Janina Vilcot. Naj vse novokrščence blagoslovi božje Dete!

Vsem rojakom želim srečno, zdravo in milostipolno novo leto 1982.

Stanko Kavalar

nemčija

STUTTART-okolica

Uspela „Tržaška večera“. — Ansambel „Galebi“ iz Opčin pri Trstu ni poznan le na Tržaškem. Velik ugled si je pridobil z lanskim potovanjem med Slovenci po Ameriki in Kanadi, kjer je bil navdušeno sprejet. Mlade muzikante in pevce vodi salezijanski duhovnik Pohajač France.

V začetku novembra so „Galebi“ obiskali Slovence na Württembergskem ter zanje priredili dva koncerta. V soboto, 7. novembra, so nastopili v Pfullingenu, v nedeljo, 8. novembra, pa v Stuttgartu. S pestrim sporedom: godbo, petjem in skioptičnimi slikami so poslušalce

in gledalce tako navdušili, da ploskanja po posameznih točkah kar ni hotelo biti konec. Pri skioptičnem predavanju, v katerem smo gledali lepote dežele od Sv. Višarji do Trsta, smo v župniku Tonetu Bedenčiču iz Repentabra na Tržaškem krasu odkrili pravega umetnika fototehnike in besede, saj je iz vsakega posnetka in opisa, kakor tudi iz primerne godbe v ozadju, dihala uglajena pesniška duša. Ne zgodi se lahko, da gledalci prekinejo predavatelja, to pot so ga in sicer z bučnim ploskanjem.

Farni dvorani sta bili v obeh krajih polno zasedeni, kar je nastopajoče med izvajanjem še bolj sprosti. Po predstavi so rojaki z zanimanjem segali po plošči, ki so jo „Galebi“ pred nedavnim izdali.

Med tridnevnim bivanjem na Württembergskem so naši mladi prijatelji iz Tržaške obiskali kraje Trubarjevega delovanja Urach in Dendingen ter si ogledali mesto Stuttgart. Da so bili tudi oni z nami zadovoljni, priča njihovo zahvalno pismo po srečni vrnitvi, v katerem pravijo: „Z velikim zadovoljstvom se spominjamo vašega prisrčnega sprejema, izjemne gostoljubnosti, brezhibne organizacije, odlične postrežbe ter seveda pristnega domačega veselja in prešerne razigranosti vseh, ki so bili na našem koncertu.“

Oktet „Galebi“ iz Tržaškega pred Slovenskim domom v Stuttgartu. Z dvema koncertoma so prinesli rojakom na Württembergskem veliko veselja (7. in 8. novembra 1981).

Med skioptičnim predavanjem o lepotah slovenskih krajev pod Italijo je župnik Tone Bedenčič 8. novembra 1981 v Stuttgartu gledalce kar začaral na filmsko platno.

Da smo jih z veseljem sprejeli, je res, vse drugo priznanje pa bi lahko zvenelo malo skromneje. No, upamo, da se še kdaj vidimo ob kakem še obširnejšem srečanju.

Nemci pozorno sledijo predvajanju filma o „Slovencih na Württembergem“. To je bilo v sredo, 4. novembra 1981, v Stuttgart-Hedelfingenu.

Premalo nas poznajo. — Slovenci se premalo trudimo, da bi se primerno predstavili narodom, med katerimi živimo. Tako mnogi Nemci še danes ne vedo, da smo Slovenci samostojen narod s svojim jezikom in svojo kulturo ter s svojim načrtom za bodočnost. Slovenska zdomska Cerkev je v pogledu obveščevanja napravila velik korak naprej, saj pri cerkvenih in javnih oblasteh vedno nastopa samostojno, vendar to še ne zadostuje. Do odločujočih mest le nima dostopa in ne more govoriti kot enakovreden partner. Tako bi npr. samo slovenska vlada lahko dosegla, da bi bil na raznih dokumentih in formu-

larjih upoštevan tudi slovenski jezik. Naše možnosti so torej omejene, kjer pa se ponudijo, jih ne smemo zamuditi.

Kdo smo Slovenci, kaj delamo in kako živimo na Württemberškem, o tem veliko pove film „Slovenci na Württemberškem — Slowenen in Württemberg“, ki smo ga za Nemce že ponovno predvajali. Nazadnje je bilo to 4. novembra 1981 v Stuttgart-Hedelfingenu. Okrog 80 nemških rojakov je bilo zbranih v farni dvorani v Rohrackerju in filmski prikaz so sprejemali s presenečenjem in dobrohotnostjo. „Darüber sind wir zu wenig informiert — o tem smo premalo informirani,“ je dejal ta in oni po predstavi.

Čestitke h krstom. — Starši Zore Jožef in Valentina sta dobila dvojčke, ki sta jim dala ime Štefan in Marija. Starši Slatič Anton in Elizabeta sta se razveselila sinka Petra. Vsi trije otroci so bili krščeni skupaj v cerkvi St. Konrad v Stuttgartu. Čestitke!

Iskreno sožalje: Dne 10. oktobra 1981 je v Stuttgartu umrla verna in zavedna Slovenka, gospa Elizabeta Herfurth, rojena Ivič. Pokojnica je bila doma na Humu ob Sotli, kjer je zagledala luč sveta leta 1909. Od leta 1950 je živela s svojim nemškim možem Pavlom Herfurthom v ZR Nemčiji, zadnja tri leta v Stuttgartu. V nemški fari, kjer je živela, je bila zelo aktivna pri delu za stare ljudi. Njeno dobredelno srce pa je seglo tudi v staro domovino, Slovenijo, kamor je poslala veliko svojih prihrankov. Pokopali smo jo na pokopališču Zuffenhausen.

Vsem sorodnikom naše iskreno sožalje!

MÜNCHEN

Miklavževanje je bilo spet, kakor vsa zadnja leta, prisrčno, domače, živahno, polno dobrote in presijanosti.

Nikakor ne gre spregledati podatka, da nas je bilo pri maši pred miklavževanjem 350, da je naš zbor med njo lepo zapel, da smo pa tudi drugi pri ljudskih pesmih krepko poprijeli.

Potem pa seveda v dvorani. Na-

Dvojčka Zore Štefan in Marija ter Sladič Peter med krstom v cerkvi St. Konrad v Stuttgartu. V tej cerkvi smo leta 1981 krstili okrog 30 slovenskih otrok.

šega živčava je bilo vse polno: Miklavž jih je poklical več kot 120, nekateri od njih so pa tokrat že zašli v vrste angelov in peklenščkov. Miklavževa vprašanja in velike oči pri otrocih: dih jim je zastal pred svetlobo in barvami, pred slavnostnim škofom in belimi angeli. (Peklenščkov, ki so prišli iz pekla šele proti koncu večera, se niti malčki niso ustrašili.) Otrokom se je zaradi začudenja zatikal križ in očenaš, na marsikakšno preprosto Miklavžovo vprašanje niso vedeli odgovoriti. A glavno je bilo, da jih je Miklavž poklical po imenu na oder, da je z njimi po domače kramljal, da jim je izročil vrečko s celo vrsto zemeljskih

sladkosti. Bili so zadovoljni, srečni, majhna pravljica je vstopila v njihovo življenje in tudi takšna doživetja človeku kasneje pomagajo iti skozi meglo zemskih dni z večjim pogumom in optimizmom.

Kot vsako leto sta se tudi to pot dajala pred Miklavževim prihodom sveti Peter in sveti Anton, ali bo šel sveti Miklavž na zemljo ali ne. Pogovor je bil v znamenju stabilizacije, kot je nekdo hudomušno izjavil, samo da je bil rezultat nasproten kot v „samoupravni“ družbi: sveti Peter je ves čas zagotavljal, da Miklavž ne bo šel na zemljo, nazadnje je pa kljub temu šel; v omenjeni družbi je pa ravno narobe. Oba igralca sta vlogi odigrala zelo prepričljivo. Angeli so jima pomagali razgibati prizore. Bili so zelo lepi.

Pa še to je treba omeniti, da se je pred prizorom nabral na oder pred zaveso naš predšolski in šolski drobiž s sobotnega tečaja: več kot 60 jih je bilo. Res je bilo nekaj

videti, pa tudi slišati: lepo, razločno so povedali pesem o Miklavževem prihodu, potem pa veselo in čisto zapeli njemu v čast.

Medtem smo se dobili k pogovoru s starši otrok sobotnega tečaja, naše maše se vrste nedeljo za nedeljo — v adventu so bile močnejše obiskane kot sicer — pevski zbor se pridno vadi, žene se zbirajo k tečaju za narodne vezenine. Mali otroci so dobili na sobotnem tečaju adventni koledar in pole s figurami za jaslice, ki jih bodo pobarvali in izrezali, srednji otroci dobivajo vsak mesec Mavrico, starejši pa Ognjišče.

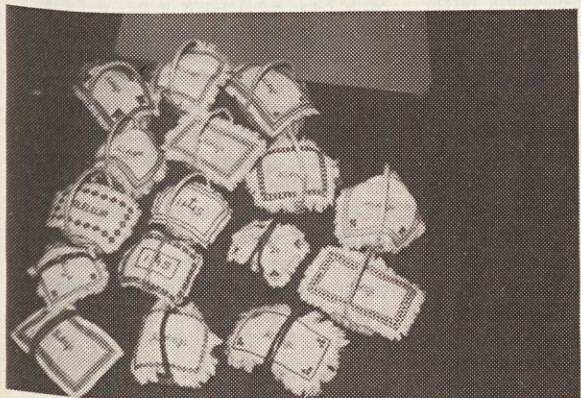
Krščeni so bili: Mihael Janež, sin Ivana in Slovenke, roj. Andrič; Tina Kragelj, hčerka Egona in Marine, roj. Jaksetič; Andreja Ilnikar, hčerka Miroslava in Frančiške, roj. Meserko. — Staršem čestitamo, otrokom pa želimo vse dobro v življenju!

nizozemska

HEERLERHEIDE — Tretjo nedeljo v novembru sta „Zvon“ in „Sv. Barbara“ imela svojo prireditev. Orkester iz Ljubljane, ki se imenuje

Slovenski šolski otroci iz Münchna se sem in tja pokažejo na odru tudi s svojim petjem, ki je lepo, čisto, brezhibno — pač njim, njihovim staršem in učiteljem v ponos.

Predšolski otroci v Münchnu so dobili lani za velikonočni žegen posebne košarice z na roko vezanimi prtički. Koliko ljubezni je treba za tako stvar, vé le, kdor ima s tem opraviti.

„Dvanajsto nadstropje“ je oskrbela SIM. Nedelja zvečer za naše razmere ni posebno ugoden čas, ker mora naslednje jutro večina na delo, vendar je obisk tudi tokrat bil zadovoljiv. To dokazuje, kako velik ugled uživa naša skupnost pri holandskem občinstvu. Bilo je prav prijetno, posebno za tiste, ki jih srbijo pete. Za postrežbo so pridno skrbeli številni sodelavci. Vsem iskrena hvala!

LINDENHEUVEL — Društvo sv. Barbare v Lindenheuvelu je imelo konec novembra svoj *družinski večer*. V cerkvi je bila najprej služba božja za rajne člane in sodelavce. Goste v dvorani je pozdravil predsednik g. Stanko Kropivšek. Na programu je bila prosta zabava, tombola in skupna večerja. Bilo je prav družinsko. Izredno lepo je, da se

člani počutijo med seboj kot ena družina.

Vesela novica: G. Anton Kropivšek je končal glasbeno akademijo z več diplomami. Iskreno čestitamo in želimo, da bi se mogel zaposliti nekje v bližini.

švedska

GÖTEBORG

V nedeljsko jutro, 6. decembra, se je Göteborg prebudil pokrit s svežo snežno odejo. Le bolj pogumni so se ta dan odpravili z avtom na pot, a s tramvajem ni bilo moč priti daleč, ker je marsikje obtičal v snegu. Ta dan jih je zato prišlo popol-

ne k slovenski maši dosti manj kot običajno.

Vso srečo so imeli otroci, da jih je Miklavž obiskal že v soboto zvečer. Nestrpno pričakovanje Miklavževih daril jim je popestrila kratka igra, v kateri sta nastopila Marko in Milan v vlogi sv. Petra in sv. Antona. Drugi veroukarji pa so predstavljali angele. Posrečilo se jim je pritegniti pozornost mladih gledalcev, ki so se prav oddahnili šele, ko so zagledali Miklavža.

Ko smo videli, kako je 40 otrok s hvaležnostjo in veseljem sprejelo majhno pozornost, ki je bila namenjena prav njim, je gotovo temu ali onemu prišlo na misel, da bi bilo zanje treba še več narediti. Več podobnih doživetij bi jim pomagalo k zavesti, da je njihova mladost zares nekaj lepega. Zbudil pa bi se v njih

slovinci ob meji

KOROŠKA

Papež Janez Pavel II. je imenoval za novega krško-celovškega škofa dušnega pastirja za študente v Gradcu, dr. Egona Kapellarija. Novi škof, rojen 1936 v Leobnu, je po očetu furlansko-koroškega, po materi pa slovenskega rodu. — Nekdanji predsednik NSKS in višji šolski nadzornik dr. Valentin Inzko je dobil visoko papeško odlikovanje. Postal je član viteškega reda sv. Silvestra. — Mohorjeva družba v Celovcu je izdala dvojezično knjigo J. Švajncerja „Junak na kolcih — Kindheit im Dorf an der Grenze“. Knjiga je porabna tudi za zdomske otroke, ki živijo na nemškem jezičnem področju. Stane 80.— šilingov. — Dom v Tinjah je pripravil prvič praznovanje Božiča za stare in osamele. Za 1000 šil. so bili oskrbljeni od 23. pa do 30. XII. — Avstrijski državni predsednik je podelil Ignaciju Domeju iz Rinkol naslov ekonomski svetnik. — Krščanska kulturna zveza je priredila 15. novembra v Borovljah „Srečanje mladinskih zborov.“ To srečanje bi se moralo vršiti v Velikovcu, pa župan ni hotel dati dvorane

slovenskim zborom. Nastopilo je 25 koroških zborov iz vseh treh dolin. Gostovali so tudi mladi iz Ukev v Kanalski dolini. — Pri volitvah v Kmetijsko zbornico je slov. „Skupnost južnokoroških kmetov“ pridobila 212 novih glasov in tako dobila 1625 glasov. Na tej listi je bil izvoljen ekon. svetnik Ignac Domej. — Slov. prosvetno društvo „Srce“ iz Dobrle vasi je v gosposidinski šoli v Šentrupertu pri Velikovcu pripravilo od 28. do 30. nov. razstavo mladinskih knjig.

GORIŠKA

V goriškem Avditoriju je 8. nov. gostoval „Ribniški oktet“. Pel je slovenske narodne in umetne pesmi, pa tudi nekaj pesmi drugih jugoslovanskih narodov. S tem koncertom se je zaključila tudi Goršetova razstava, ki je bila v istem poslojpu. — Goriška Cecilijanka, ki jo vsako leto prireja ob spominu sv. Cecilije Zveza slov. katoliške prosvete, je doživela popoln uspeh. V soboto, 21. nov., je nastopilo 10, v nedeljo pa 11 zborov. Letos je bila posvečena nadškofu dr. Sedeju, ki je novembra pred 50 leti umrl. — Na praznik Marijinega darovanja so se zbrali na Stari gori pri Čedadu verniki iz kopske in videmske nadškofije. Romanje sta vodila nadškof Battisti in škof Jenko. S škofoma je somaševalo 40 duhovnikov. Iz kopske škofije je pripeljalo kar 30 avtobusov. Pelo in molilo se je v štirih jezikih: latinsko, slovensko, italijansko in

furlansko. — 50-letnice smrti nadškofa Sedeja so se spomnili goriški verniki 29. novembra z mašo v stolnici, ki jo je daroval nadškof Cocolin. — V Gorici so dobili levo usmerjeni Slovenci novo kulturno središče z dvorano, ki ima 310 sedežev, telovadnico in nekaj manjših prostorov. Govornik Racé je poudaril ob odprtju, da je dom namenjen vsem, ne glede na narodnost in usmerjenost. Toda ostal bo v službi zgolj človeških vrednot, kot jih izpovedujeta marksizem-leninizem.

TRŽAŠKA

Slovenska prosveta iz Trsta je v župnijski cerkvi v Rojanu pripravila Ipavčev misterij „Križev pot“. Pevci in nastopajoči (130) so bili iz Slovenije. Dirigiral je pa avtor Avgust Ipavec, ki živi na Dunaju. — Na zahvalno nedeljo je tržaški škof Bellomi imel ob štirih popoldne posebno mašo za slovenske vernike v stolnici sv. Justa. — Duhovniška zveza, ki združuje slovenske duhovnike na Tržaškem, je imela občni zbor, kjer so predstavili tudi program za bodoče delo. — Tržaško slovensko stalno gledališče je gostovalo na Koroškem z Mrakovsko svetopisemsko trilogijo „Proces“. Najprej so nastopili v Št. Lenartu pri sedmih studencih, v Št. Ilju in Kapli ob Dravi, v mestni cerkvi v Celovcu (Št. Ilj) in v Grebinskem kloštru. Vsi nastopi so bili v cerkvah. Povabila jih je krščanska kulturna zveza v Celovcu.

tudi čut za dragocenost krščanskih izročil, iz katerih so zrasli.

MALMÖ

7. novembra smo v Malmöju obhajali *krst* Helene Šnurar. Staršem Karlu in Mariji Šnurar čestitamo in želimo, da bi njihova Helena rasla v mladosti in milosti pred Bogom in pred ljudmi.

švica

V Švici smo imeli *miklavževanje* na treh krajih. V soboto, 5. decembra, je bilo miklavževanje v Oltenu in 6. decembra v Solothurnu in Zürichu. Povsod je bila najprej sv. maša ob večji udeležbi kot navadno.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Novembra je prvih pet študentov maturiral iz slovenščine v Melbournu. Pred petimi leti so tam priznale šolske oblasti slovenščino kot šolski jezik. — Na praznik Kristusa Kralja (22. nov.) so proslavili 25-letnico stalnega slovenskega dušnega pastirstva v Melbournu. Proslave se je udeležil pomožni škof iz Melbournu in podelil 13 mladim zakrament sv. birmе. — Na keilorskem pokopališču, kjer počiva največ melburnskih Slovencev, so se zbrali rojaki k molitvam za mrtve. Slovensko društvo Melbourne pa je pri svoji kapelici na gričku prav tako prišlo pravilo spomin mrtvim. — Versko središče v Kewu pripravlja v januarju počitniške tede dne: najprej za družine, potem za deklice in tretji teden za fante. Tudi letos bodo ob morju na Mt. Elizi. — Viktorijski ministrstvo za etnične skupine je darovalo 500 dolarjev Baragovi knjižnici v Kewu. — Tudi adelaidski Slovenci bi radi postavili lastno cerkev. Ves čisti dobiček, ki ga je prineslo „Miklavževanje“, je šel v cerkveni sklad. Rojaki so pripravili igro, nato je prišel Mi-

Miklavža so povsod pozdravili otroci s pesmijo, ki jih je tudi pohvalil in jim nato razdelil darila.

V Zürichu pa smo bili presenečeni, ko smo prišli v kripto cerkve Guthirt, kjer imamo redno nedeljsko mašo. Na posebnem mestu smo zagledali lepo *podobo Marije iz Brezji*. Po kratkem nagovoru je p. Fidelis podoba blagoslovil. Marija bo sedaj vedno med nami pri slovenskih mašah ob nedeljah. Tako imamo Slovenci v Švici naše Brezje v Zürichu. Po blagoslovu Marijine podobe je sledila sv. maša in po maši miklavževanje. Udeležba je bila izredno lepa, saj so morali mnogi stati, ker ni bilo prostora za sedeti. Isto je bilo potem v dvorani, ki je postala premajhna za tako veliko množico udeležencev. Miklavževanje se je malo zakasnilo, ker so se zgubili parklji, kakor se je Miklavž opravičil za svo-

klavž. Potem je sledila slovenska večerja z zabavo. — Novembrska številka verskega mesečnika „Misli“ ima vsako leto seznam mrtvih. Od novembra 1980 do novembra 1981 je umrlo v Avstraliji kar 60 rojakov. Gotovo jih je umrlo še nekaj več, ker statistika le ne zajame vseh, zlasti ne onih, ki nimajo stikov s slovensko skupnostjo. — V Wollongongu je bil 13. decembra po maši v stolnični dvorani mladinski nastop in obisk sv. Miklavža. — Na prvo oktobrsko nedeljo so imeli na slovenski Misiji v Sydneyu prvo obhajilo. Prvoobhajancev je bilo 25.

ARGENTINA

Slovenski šolski tečaji so ob zaključku šol organizirali skupen šolski izlet, ki se ga je udeležilo 307 otrok in 43 spremljevalcev. — Na prosvetnem večeru v Slomškovem domu v Buenos Airesu je 1. novembra pokazala dr. Brecljeva iz Devina pri Trstu dva filma: „Med vrhovi in oblaki“ ter „Trst je moje mesto“. — Na praznik Kristusa Kralja so v Slovenski hiši v Buenos Airesu kot nekdanj doma imeli najprej praznično mašo, pri kateri je pel zbor „Gallus“. V dvorani so pa igralci predstavili Fabrijevo dramo „Preiskava“, ki jo je prevedel dr. Branko Rozman. — V soboto, 21. novembra, so v isti hiši zaključili s proslavo šolske tečaje, katere je obiskovalo nad 200 dijakov in dijakinj. — V Bariločah je občina v priznanje narodnostnim skupinam, ki so sodelovale pri njenem razvoju, dala enemu od trgov

jo zamudo. Da so mu nagajali, smo spoznali tudi potem v dvorani, da sta bila izredno razigrana in si privoščila marsikoga tudi v dvorani. Upamo, da bo prihodnje leto ravno tako lepa udeležba in to ne samo v dvorani, ampak tudi pri naših mašah ob nedeljah. Bil je res prijeten miklavžev večer.

V Švici so bili *krščeni* še sledeči v letu 1981: V Solothurnu Bojan Krže, sin Jožefa in Marije, roj. Tkalec; Marko Kavaš, sin Ivana in Kriistine, roj. Tkalec, Dejan Turnšek, sin Jožefa in Irene, roj. Wolmut. V Baslu Bojan Jeršin, sin Janeza in Ane, roj. Turnšek. V Zürichu Donat Kolšek, sin Franca in Lucije roj. Potočnik in Jožef Meglen, sin Jožefa in Amalije, roj. Turk. Šest otrok pa je bilo krščenih v domovini.

Staršem čestitamo, otrokom pa želimo vse dobro v življenju!

ime „Trg narodnostnih skupin“. — Na trgu so izobešene zastave devetih narodov, med njimi tudi slovenska. — V Lujanu je umrl 28. novembra nekdanji župnik iz Koprivnika pri Kočevju, g. Stanko Skvarča, v starosti 75 let. Po rodu je bil Vrhničan. — Okrog 70 rojakov se je udeležilo izleta k jezeru Mascardi, ki so ga priredili bariloški Slovenci ob narodnem prazniku 29. oktobra. — Slovenski dom v Carapachayu je 28. in 29. novembra priredil Golarjevo veseloigro „Vdova Rošinka“. — V Buenos Airesu so obhajali 40-letnico izhajanja tednika „Svobodna Slovenija“. Prva številka je izšla v okupirani Ljubljani 22. novembra 1941 s podnaslovom: „Za svobodo, resnico in pravico“.

KANADA

V farni dvorani „Marije Brezmadežne“ v Novem Torontu so priredili 17. oktobra „Koroški večer“. Dvorana je bila polna in čisti dobiček v višini 5500 dolarjev je bil dan Mohorjevim domovom v Celovcu. — Na misijonsko nedeljo je priredil Baragov misijonski krožek tombolo. Ob tej prireditvi so nabrali za slovenske misijonarje 6757 dolarjev. — Proslavo slov. narodnega praznika „29. oktober“ je pripravil slovensko-kanadski svet. Vršila se je v dvorani pri Mariji Pomagaj. Glavni govornik je bil pisatelj g. Mirko Javornik iz ZDA. — Kanadski mesečnik „Božja beseda“ poroča, da je bil

nadžkof dr. Šuštar prvi škof, ki je obiskal vse slovenske župnije v Kanadi: Toronto, Hamilton, Montreal in Winnipeg. V Torontu ga je Slovincem predstavil pomožni škof dr. Alojzij Ambrožič. — V Winnipegu so 6. septembra priredili „Slovenski dan“. Tja so prišli tudi v dveh avtobusih rojaki iz Edmontona. Winnipeški nadškof, kardinal Flahiff, je 26. septembra birmal 26 tamkajšnjih slovenskih otrok in se po birmi med rojaki dalj časa zadržal. — Škof dr. Ambrožič je 4. oktobra umestil novega župnika pri „Mariji Pomagaj“, g. Ivana Plazarja. Slovenska šola pri „Mariji Brezmadežni“ je 19. septembra začela z delom. V šolo je vpisanih 207 otrok. — V Hamiltonu delujeta v okviru slovenske šole dve folklorni skupini z nad 70 člani. 80 otrok pa obiskuje tamkajšnjo slovensko šolo.

ZDA

V New Yorku prirejajo Slovenci v okviru farsv. Cirila enkrat na mesec „prosvetno

uro“. Prva v novem delovnem letu je bila 20. septembra s pevskim in koncertnim sporedom. Oktobrsko uro so oblikovali rojaki iz Toronta, ko so zaigrali „Praznik cvetovih češenj“. — Clevelandka „Slovenska pristava“ je zaključila sezono z „vinsko trgatvijo“, ki je lepo uspela. — Okrog 1400 obiskovalcev je bilo na prireditvi, ki jo je pripravila folklorna skupina „Kres“ 4. oktobra v šenklerški dvorani v Clevelandu. — „Slovenski dan“ v Chicagu se je vršil 24. oktobra v veliki svetoštetanski dvorani. Po kulturnem programu je za zabavo igral Jurečičev orkester iz Jolietja. — Glasbena Matica je 24. oktobra priredila v clevelandski šenklerški dvorani koncert domačih in tujih pesmi. — Župnija Marije Vnebovzete v Collinwoodu (Cleveland) je 18. oktobra praznovala 75-letnico obstoja. — Slovenska ženska zveza v Washingtonu je priredila 31. oktobra „Slovenski večer“. Sodelovali so „Fantje na vasi“ in „Alpski sekstet“.

nosti, da primora ljudi v to „sveto zasebnost“. Skratka: naša socialistična samoupravna družba — kakor sicer to ponosno zveni — ne oblikuje v ljudeh demokratske zavesti.

STRES (profesor na bogoslovni fakulteti v Ljubljani): Z resničnim dejstvom, da marksizem ni samo preprost ateizem, temveč veliko bolj celotna zamisel človeka, ne morete zanikati, da ateizirate naše ljudi, saj je ateizem še vedno neločljivi, četudi ne edini in bistveni sestavni del marksizma . . . Če hočemo, da bodo vrednote, na katerih naj bi bila zgrajena naša družba, sprejeli za svoje vsi ali skoraj vsi naši občani, bi jih morali utemeljevati predvsem moralno in čimbolj neodvisno od določenega ozkega in posebnega svetovnega nazora. Drugače pa se marksizem nevarno približuje nekemu novemu „absolutnemu znanju“ in dogmatizmu.

PERKO (profesor na bogoslovni fakulteti v Ljubljani): Ko govorimo o teoriji in praksi, morda ne upoštevamo dovolj ozračja strahu med ljudmi. Najbrž je res zelo malo primerov dejanskega zapostavljanja. Toda od kod ta strah? Iz preteklosti ali iz neke nenehno navzoče prakse? Moramo priznati, da je med vodilnimi strukturami razmeroma malo vernih, v vrhu celó nič. To ne ustreza načelu, da vernost ali nevernost ne vpliva na družbeno angažiranost. V tem pojavu je neko nesorazmerje. Zato pa drži, da gre za neko drugorazrednost vernih na določenih področjih.

ZADRAVEC: Dan po tistem, ko sem na filozofski fakulteti diplomiral, pride k meni sošolka in mi pravi: „Priporočila sem te našemu ravnatelju gimnazije, ki brez uspeha išče dva slavista.“ — „Pa si mu rekla tudi, da sem teolog (= v tem primeru nekdo, ki je končal študij bogoslovja, duhovnik)?“ Prijela se je za glavo: „Na to pa nisem pomislila! . . . Lepo te prosim, pojdi ti sam in reši to nerodno zadevo, sicer bo ravnatelj prepričan, da sem te hotela vriniti! Odrisi me, kakor veš in znaš!“ To je bil njen strah. Jaz pa sem šel, da bi zaznal ravnateljevo „veselje“, ko je našel, kar je iskal. Bil je res zanimiv prizor. „A, ti si? Pa si res vojsko končal? Imaš stanovanje? In si diplomiral? In si pripravljen učiti pri nas?“ („Kavica, kavica, in še tistih nekaj boljših keksov!“ je naročal neki ustrežljivi dami.) Radosno bliskajoče so ravnateljjeve oči, pogledi sem in tja. Jaz: „Jutri že lahko začnemo?“ — On: „Začnemo!“ — „Še ne, pravim.“ „Nekaj drugega je še vmes! Du-

vernost in nevernost v sloveniji odprt pogovor med kristjani in marksisti

Objavljamo drugi del „okrogle mize“ krščanskih in marksističnih izvedencev za verska vprašanja, ki jo je ljubljanski verski tednik Družina pripravil konec lanskega maja.

ZADRAVEC (urednik Družine): Delal sem reportažo v Vinski gori pri Velenju . . . Stopil sem k mladi družini. Steče pogovor o verskem življenju v župniji . . . Dobra, prijetna, krščanska družina. Vera je njihova dragocena dediščina . . . Čez nekaj dni pa telefonski pozivi: „Lepo prosiva, ne objavljajte pogovora z nami. Veste, še kar dobro službo imava; veste, naši vodilni bodo brali, imela bova sitnosti; veste, saj morda; veste . . . Ne izjav, ne imen, ne slike!“

Pogovarjal sem se s skupino srednješolcev blizu Ljubljane. Pogovor je stekel o šoli, veri, Cerkvi. Osveščeni kristjani, mlado upanje Cerkve, zajamčena prihodnost vere na naših tleh. Na koncu: „Prosimo: nobenih izjav, nobenih slik, nobenih imen — v šoli bi profesorji zvedeli!“

Pogovor s pomursko srednješolsko mladino — v skupini je 18 mladih, fantov in deklet. Nekateri med njimi so bili maturanti.

Sklep isti: „Nočemo imen in naših fotografij v verskem časopisu. Pišite le splošne stvari! Jaz sem v službi, jaz pred maturo, moj šef je komunist, moji vodilni bi mi delali sitnosti.“

Med teološkim tečajem za študente in izobražence prisopihna na uredništvo Družine mlad izobraženec. Kot študent je bil zelo aktiven v veroučnih skupinah, še vedno pa nastopa v cerkvi z branjem beril. „Veste, saj je malo nerodno; pa vendar: ne morete si predstavljati, kako bodo moji šefi planili, ko me bodo zagledali na objavljeni sliki med udeleženci tečaja.“ — „Pomiri se,“ mu pravim. „Pred leti me je Koncilija (vodja teoloških tečajev) nasilno odrival z odra v dvorani teološke fakultete, ker sem hotel fotografirati nabitno polno dvorano študentov in drugih udeležencev, češ, nekdo ga je prav lepo (verjetno s sklenjenimi rokami) prosil, naj bi tisti iz Družine ne slikal ta večer, ker bo sicer imel sitnosti, če ga bodo „njegovi“ razpoznali na fotografiji.“

Podobnih primerov je še in še. V tem našem sistemu mora biti nekaj, kar nosi v sebi neko nasilje, ki hromi svobodo (da je in je hkrati ni), zavira rast k osvobodeni osebnosti.

hovnik sem." — „Kaj?“ — „Teolog sem.“ — „Ali prav slišim? Ste aktiven?“ — „Kaj hočete s tem reči?“ — „Mislim, če tisto reč še opravljate?“ — „Normalen duhovnik sem: mašujem, molim, pridigam . . .“ — „Kar obstekel je, se usedel, si obrisal potno čelo, potem je „prijahal k življenju“, in dejal, kakor sem pričakoval od vsega začetka: „Hvala Bogu (bogu), da ste mi to pravočasno povedali, saj bi oba letela iz službe, prej ali slej bi se razvedelo, da imam slavista teologa.“ — „Prišel sem zato, da vam opravičim kolegico, ki me je priporočila. Ni pomislila, da sem tudi teolog. No, je zdaj urejeno?“ — „Ja, ja, med nama je urejeno. Pa veste: saj jaz nimam nič proti! Pa vendarle: saj veste, kako je . . . Kaj vse bi se lahko zgodilo!“ — „Zbogom!“ — To je bil profesorjev strah in moja „enakopravnost“.

VALENCIČ (profesor na bogoslovni fakulteti v Ljubljani): Od otroških let naprej, vrtcev in šol se otroci srečujejo z vprašanji: „Hodiš v cerkev, veruješ v Boga? . . .“ Starši otroku marsikdaj svetujejo: „Rajši reči, da ne hodiš, da ne bodo kar naprej viseli nad teboj s temi vprašanji! Uradni nauk je eno — in upam, da se vsi s tem strinjamo — praksa pa drugo: v ljudeh je neki strah in negotovost. Verniki nam duhovnikom pravijo: „Vam nihče nič ne more, mi smo pa kar naprej pred konkretnimi vprašanji in odločitvami ali nadlegovanji. Tudi sami ste med vrsticami navedli, da družba verí oziroma vernim v resnici ni naklonjena.“

(nadaljevanje s strani 8)

- PASTORALNI TEČAJI za dušno-pastirske delavce.
- POGOVORI S STARŠI o verski vzgoji otrok.
- TEČAJI ZA PRIPRAVO NA ZAKON (civilna družba je začela z njimi šele leta 1980).
- PRVI DRUŽINSKI KROŽKI.
- VZGOJA ŽUPNIJSKIH PASTORALNIH SVETOV.
- Obnova ZAKRAMENTALNE PASTORALE (tudi občestvena priprava na krst, prvo obhajilo, birmo . . .).
- VZGOJA ZA LJUBEZEN pri mladih in mladih zakoncih.
- Slovesno obhajanje ZAKONSKIH JUBILEJEV v okviru cele župnije: srebrnih, zlatih, bisernih porok. Ni se pa še prav začela priprava

ROTER (dekan fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani): Preteklost je navzoča v sedanjosti in prav to povzroča strah, ki je kajpada tudi nalezljiv. „Še vedno tudi nekatere tipične situacije povzročajo nezaupanje. Kako take situacije preseči? Eno je gotovo: nikakor z medsebojnim obtoževanjem.“

(V arhivu NAŠE LUČI imamo tole zapriženo pričevanje: „Bil sem pri duhovniku Antonu Iskru v Rimu. Rekel mi je: „Za tole mizo je sedel nekoč moj rojak, ljubljanski nadškof Anton Vovk. Pravil mi je, kako je doma težko. Ko se vozi na birmo, razrežejo včasih krajevni režimovci gume na njegovem avtu, večkrat razbijejo med birmo cerkvena okna, nekje so na predvečer birme po vsej tamkajšnji cerkvi polili gnojnico. Kolikokrat se mi zgodi, da me po telefonu pokliče g. Roter z besedami: „Tu Zdenko! Kje bi se lahko dobila?“ In potem sledijo

zasiševanja! Kolikokrat se dogodi ob sobotah, da zasišim ob devetih zvečer pred škofijo avto, potem me pridejo iskat, odpeljejo me v neznano smer — največkrat v Rocen (pred vojno last frančiškanov, zdaj pa šola ljudske milice) pod Šmarno goro ali v Stično, tako sklepam — potem me vso noč zasišujejo, drug dan me tik pred škofovo mašo pripeljejo nazaj na škofijo, po maši me pa spet odpeljejo na večurno zasiševanje. Včasih izbljujem zaužito hrano po petih, šestih urah . . .“ Da so v januarju 1952 nadškofa Vovka plačanci polili z bencinom in zažgali, je itak znano. — Po mnenju prof. Zdenka Roterja naj bi ne bila rešitev za mirno sožitje med Slovenci v medsebojnem obtoževanju. V zreli človeški družbi vendarle velja običaj, da krivec svojo krivdo prizna, za svojo krivdo zadosti in nedolžno preganjanemu škodo povrne. G. Roter ni do danes niti priznal svoje krivde.)

iz mojega dnevnika

Potovanj si ne morem več privoščiti, živ sem pa še vedno, hvala Bogu. Zakaj hvala Bogu za življenje? Samo zato, da lahko prepevam božjo slavo.

V neki knjigi sem bral misel, ki me je v dno duše pretresla: „V hiši razpelo — pod razpelom prepri.“

Vse življenje sem doživljal v kmečkih in gosposkih družinah prizore, ki jih ne bom nikdar pozabil. Trpel sem ob takih prizorih. V tem pogledu sem doma in do vseh sorodnikov ustvaril lepo vzdušje, čeprav je večkrat škripalo.

...

V pripravi imam čarobno zgodbo o rojstvu vesolja, o razletelem se jajcu, katerega drobec nas nosi od nastanka sveta do nekaj „dni“ pred koncem. Strokovni opis sem na željo dobil od žene svojega najmlajšega brata, ki vodi v ZDA znanstveni laboratorij. Članek zamišljam kot znanstveni okvir sv. pisma. Naj se že neha z marksističnim ropotanjem „znanosti“, ki se že zdavnaj nahaja v rakvi nevednosti!

...

Moja vsakdanja molitev se je v teku let izoblikovala v določen vsebinski okvir. Naj ga kratko opišem.

Poleg jutranjega in večernega pogovora in opoldanskega Gospodovega oznanjenja je zaživel rožni venec kot dopolnilna molitev. Vsak dan molim le en del. Njegov drugi del je namenjen umrlim in živim znanecm (še prav posebno tistim, ki so mi stregli po življenju). Na ta način si skušam ustvariti harmoni-

laikov za pomoč duhovnikom. Za praktično družinsko vzgojo je na razpolago nekaj zakonskih parov, ki uspešno delujejo. Katehistinj je že lepo število. Čutiti pa je veliko pomanjkanje duhovnikov, saj jih je le slabi dve tretjini toliko, kot jih je bilo pred vojno.

SKLEP

Cerkvi na Slovenskem ne ostaja drugega, kot da na eni strani neutrudno evangelizira (z vedno novimi prijemi, primernimi novim časom), na drugi pa, da stalno opozarja na krivice, ki jih ji dela režim; pod pritiskom javnega mnenja, zlasti mednarodnega, ta le ne bo mogel v enomer načrtno kršiti naravnih pravic vernih občanov.

čen odnos do okolja. Do narave sem ga imel od mladih nog.

Če se ne motim, je sveti Izidor molil medtem, ko je oral. Sijajna misel! Ljudje se pritožujejo nad enoličnim, celo obupno monotonim delom. Zakaj se ne bi ves ta čas pogovarjali z Bogom, kot nam je pokazal ta svetnik? Jaz sem preizkusil to že pred leti. Bil sem zelo slab, komaj sem se premikal. Na njivo, približno sto metrov daleč, je bilo pa treba znositi dvajset, trideset škropilnic vode iz vodnjaka. Strašno sem pri tem delu trpel. Pa sem se spomnil sv. Izidorja in začel pri delu moliti. Pozabil sem pri tem na muke.

Posebno poglavje je moj večer. Na nočni omarici imam sveto pismo, Hojo za Kristusom, Pascalove misli... Tako je dobilo moje življenje (skoraj gluha sem, betežen, neroden, slabo vidim) zares lepo vsebino.

Moje življenje gre v smeri Vstajenja. Pot je podobna bolj skalnati stezi, strma je, polna ovinkov in trnja. Padal sem, pobiral sem se, ob prepadih se mi je včasih zvrtilo v glavi (nikdar poprej nisem ubiral duhovnih steza), videl sem pa markacijo in ji ostal zvest do cilja.

V cerkvenem pogledu sem se poslovil od tega sveta. Moje vozilo je dobilo prikolico. V njej sedi On. Vsa pedala so na njegovi strani.

Čudovit mir vlada okrog mene. Prenašam ga na svoje okolje s tako notranjo gotovostjo in prepričevalno silo, da se večkrat čudim, kako je kaj takega sploh mogoče. Volkovi so postali ovčke. Vaški župnik bi bil moral biti, ne pa turistični sanjač. Mimo Gospoda sem šel takrat. Nisem ga opazil. Nisem niti prvi niti zadnji, ki je cilj zgrešil.

P.

kaj vse je zakonska intimnost?

V slovarjih najdemo več razlag za besedo intimnost: notranji, najgloblji, pristrčen, iskren, zaupen odnos z nekom. Na koncu je v okle-

„zbrišite me iz krstne knjige!“ o uradnih izstopih naših zdomcev iz Cerkve

Nemalo sem se začudil, ko mi je pred leti pripovedoval prijatelj o najinem nekdanjem profesorju, sicer znanem kulturniku, kako je v povojnih letih poslal zahtevo na župnijski urad, kjer je bil krščen: „Prosim, da me izbrišete iz krstne knjige!“

Nedavno pa mi je duhovnik pomurskega pastoralnega področja podobno razkrival: „Dve pri nas krščeni sta stopili k Jehovinim pričam. Ena, ki živi v Mariboru, mi je napisala ostro pismo z zahtevo, naj s črno tinto pokrijem podatke o njenem krstu, da ja ne bo nikdar nihče vedel, da je bila kdaj v katoliški Cerkvi.“

Pripoveduje mi drug župnik: „Pred leti mi je tožil sosednji župnik, kako se nekateri zdomci odpovedujejo v Nemčiji svoji veri, da jim potem ni treba plačevati cerkvenega davka. Ob tem sem se nekoliko pošalil: „Glej, glej, kakšne vernike imaš, moj dragi! Pri meni pa tega ni! Žal pa sedaj ugotavljam, da imam takih odpadnikov že kar pet, kar je za mojo župnijo veliko.“

Žalostno, toda resnično: nekateri naši zdomci izjavljajo pred nemškimi civilnimi oblastmi, da ne želijo biti člani katoliške Cerkve.

Grebel sem za ustreznimi informacijami v mariborski škofijski pi-

sarni, pri ljubljanskem pomožnem škofu Leniču in pri duhovnikih, ki so že v župnijske krstne knjige zapisovali tovrstne odpade.

Mariborski škofijski zapisnik evidentira kar precejšnje število uradnih zatajitev vere: od leta 1974 do danes jih je 861. V letu 1978 je uradno izstopilo iz Cerkve kar 207 zdomcev, v letošnjem letu jih je doslej izstopilo 97.

Teh izstopov je veliko manj v ljubljanski nadškofiji (ker je tudi manj zdomcev).

Nobenega podobnega primera pa ni v koprski škofiji.

„Spet eden,“ stisne pri srcu mariborskega generalnega vikarja Smeja, ko odpre pismo iz Nemčije in zagleda kartonček, na katerem piše v latinščini: „Izstopil je iz katoliške Cerkve in je odslej brezverec.“ Sporočiti bo moral na uradno rojstne župnije, da tamkajšnji župnik vnese „zatajitev vere“ v krstno knjigo.

Pred nekaj dnevi sem srečal župnika in mu omenil, da jih je nekaj tudi iz njegove župnije, kot kaže seznam. Dejal je, da zanj to ni noben odpad od Cerkve, nobena zatajitev vere, ker je zdomec to pač naredil v posebnih okoliščinah, v dobri veri, da se v njegovem odnosu do Cerkve ni nič spremenilo.

paju dodano, da včasih intimnost pomeni tudi spolni odnos z nekom.

Pozabljam, da je zakonska intimnost v prvotnem pomenu besede nekaj, kar presega spolnost. To je zaupljiv, prisrčen medsebojni odnos med možem in ženo, skratka vse, kar zakonci razumemo pod besedo ljubezen. Vsi zakonci potrebujemo to pravo, resnično intimnost in si jo želimo, toda le nekateri jo znajo

naйти in le nekateri so jo zmožni nuditi. Ta intimnost se v zakonu kaže na najrazličnejše načine. Lahko je to smehljaj, ki si ga izmenjata zakonca, čeprav je vsak na svojem koncu sobe, šala, družinski običaj, poljub, dotik, celo sprememba v glasu.

Neka žena možu kar naprej kupuje sama nepraktična darila, ker pričakuje daril od njega tudi ona. On pa misli, da ji skazuje ljubezen s tem, da zagrizeno dela: tako bo

čimprej prislужil denar za stanovanje. Namesto daril bi si od nje želel le malo več razumevanja za svoje poklicno delo, in miru, da ga žena ne bi kar naprej s čim nadlegovala. Zakonca se morata naučiti drug drugega razumevati in sprejemati različne načine skazovanja ljubezni.

Vsak zakonski par naj bi našel svoj način izražanja medsebojne intimnosti, čeprav je na žalost današnji življenjski tempo tako hiter, da nam za take stvari zmanjka časa.

Morda je že kdo kdaj opazil, da prijatelju ali sorodniku večkrat pripoveduje stvari, o katerih se noče ali ne more pogovarjati z ženo oziroma z možem. Moral bi se vprašati, ali je to do zakonca pošteno in zakaj se zapira pred njim.

Vedno bi si morala zakonca zapupati tudi vsakdanje malenkosti. Tudi te ju zblížujejo in povezujejo. Nekaterim se ne zdi vredno, da bi si pripovedovali drobne, vsakdanje malenkosti. Zakon pa sestavljajo prav ti majčkeni drobcji.

Intimnost lahko gradita zakonca tudi na takih ljubečih dejanjih, kot so glasno branje, pisma in razglednice s poti, majhno nepričakovano darilo, opravek, ki je nekomu zoprno, pa ga prostovoljno stori namesto njega drugi, priznanje, da je imel zakonca v prijetnih mislih.

Kdor se zna pogovarjati, bo znal tudi z besedami izraziti svoja čustva. Kako naj drugače sozakonec ve zanja? Kljub spolnim odnosom si lahko ostaneta zakonca na čustvenem področju tujca, če si ne posredujeta svojih misli in občutij. Oropana sta za najdragocenejše in najpomembnejše, kar si v zakonu lahko darujeta in kar ju najbolj povezuje. K njenemu zblížanju prispeva tudi pogovor ali celo prepir, ki ne žali in ne povzroča ran.

Poleg naštetega temelji intimnost med zakoncema na vsakem telesnem dotiku. Hkrati pa so to znaki njune medsebojne pripadnosti, zadovoljstva in ljubezni. Vse telesno izražanje intimnosti doseže svoj vrhunec v spolnosti, ki ni le v spolnih odnosih, ampak v vsestranski povezanosti med zakoncema, dvorjenju, vabljenju in osvaja-

(dalje na strani 33)

Povsem jasno je to dejstvo opredelil ljubljanski pomožni škof Lenič, predsednik Sveta za pastoračijo slovenskih izseljencev: „Nekateri zdomci v Nemčiji bi se radi odkrižali cerkvenega davka, zato se prijavijo ustreznemu nemškemu civilnemu uradu, kjer podpišejo izjavo, da izstopajo iz Cerkve. Tako nemški kot slovenskih škofje menimo, da gre tu za javno zatajitev vere oziroma za uradni odpad od Cerkve. O teh uradnih izstopih nas obvesti centralni matični urad v Münchnu. Škofijska pisarna obvesti župnijski urad pri nas, župnijski upravitelj pa vneso to informacijo v krstno knjigo. Potem pa se zgodi, kajpada, da naši zdomci, ko se vrnejo domov, prihajajo v neprijetne položaje: prejemajo zakramente, hočejo biti krstni ali birmanski botri, pa nimajo te pravice, ker pač niso člani Cerkve.“

Mnogi župniki svarijo zdomce pred tem dejstvom, ko se ti vračajo na dopust, a vse kaže, da to dosti ne zaleže.

Marsikdo stori ta korak, ne da bi natanko vedel za posledice. Spet kdo prosi domačega župnika, naj o tem ne črhnje domačim, ker sicer da bo joj! Kakšen (večkrat: kakšna) bruhanje v jok, ko ji župnik razloži, da ne more biti krstna (ali birmanska) botra, da se ne more cerkveno poročiti, ker pač ni več v Cerkvi.

Večina pa le stori ta korak povsem zavestno, ker jim je pač več do tistega denarja, ki si ga bodo na ta način pridobili, kakor do svojega prepričanja oziroma vere. Poslej si namreč privarčuje nekaj več kot njegov sodelavec, ki ni bil zmožen tako pogumnega dejanja kot on.

Ali pa niso to „Judeževi srebrniki“? Se ni njemu pokazal denar kot od vere višja vrednota? Je ni prodal za nekaj „srebrnikov“? Vsekakor je to Judežovo dejanje; srebrniki so mu sčasoma postali v tako breme, da jih je šel vreč pred noge farizejev, a se tudi nemira v sebi poslej nekako ni odrešil.

V kakšne namene gre cerkveni davek v Nemčiji? Škof Lenič je pojasnil: „S tistim denarjem se v Nemčiji vzdržuje Cerkve. Prejemajo ga dobrodelne ustanove, ki podpirajo tudi naše kraje, predvsem pa tretji svet. S tem denarjem vzdržujejo tudi naše izseljenske duhovnike, pa naše socialne delavce, podpirajo misijone in druge dežele, ki so potrebne podpore.“

Marsikateri odpadnik želi stopiti nazaj v Cerkve. Pri župniku rojstne župnije izrazi željo po ponovnem sprejemu v Cerkev. Domačega župnika pooblasti redni škof, da sporjence sprejme ponovno v Cerkev in ga odveže od izobčenja. Župnik naredi potem vpričo stranke poseben zapisnik, v katerem imenovani obžaluje svoj izstop iz Cerkve in je pripravljen storiti vse, kar je potrebno za povratek. Spovednik ga potem odveže tudi od krivde v vesti.

Ne mečimo kamenja na nikogar, ki je odpadel od Cerkve! Prizadevajmo pa si z molitvijo in življenjem, da bi nam nikdar ne veljal očitek, da smo zatajili svojo vero iz pridobitniških razlogov! Človeško dostojanstvo je vendar nezamenljiva vrednota.

DRUŽINA, Ljubljana, 6. dec.
81/4.

hvala lepa za pismo!

ZAHVALA ZA NAŠO LUČ

Uspešno držite pri NAŠI LUČI zelo visoko raven. Po mojem je to ena najboljših in najbolj zanimivih slovenskih publikacij. Čestitam in želim, da z upravičenim navdušenjem nadaljujete. Pristrčen pozdrav!

N. N., Rim, Italija

ZAKON MONTEKARLSKE PRINCESE CAROLINE RAZVEZAN?

Neki naročnik Naše luči iz Švice nam je poslal kopijo pisma, ki ga je v zvezi z dozdevno razvezo zakona princese Caroline iz Monte Carla pisal ljubljanski DRUŽINI. Iz tega pisma DRUŽINI povzemamo glavne misli:

Uredništvu DRUŽINE!

V Vaši 33. številki (3. avg. 1981) navajate dobesedno: „Rimska rota ni povedala, zakaj Carolinin zakon ni bil veljavno sklenjen . . . O razlogih neveljavnosti zakona v tem primeru torej lahko samo ugibamo.“

V NAŠI LUČI (81/8) pa stoji tole:

„Monaška princesa Carolina naj bi po poročilih listov dosegla od Vatikana cerkveno razporoko od svojega moža Filipa Junota. A ta vest je navadna izmišljotina. Vatikan je izjavil, da mu o omenjenem ločitvenem procesu ni nič znanega. Torej ni niti procesa, kje še odločitve!“

Ker ta mesečnik (= NAŠA LUČ), ki izhaja v zdomstvu, nima dostopa v Ljubljano, Vam tudi zadevnega izreška članka rajši ne pošiljam; lahko mi pa verjamete, da sem ga skrbno neponarejenega tu prepisal.

Ker se med verniki — ne samo tu, ampak tudi v domovini — pojavlja nejasnost glede tega konkretnega primera oziroma celó zgražanje nad stališčem uradne Cerkve in se vedno bolj zahtevno postavlja vprašanje, kaj je v tem primeru resnica, predlagam, da objavite članek iz NAŠE LUČI v DRUŽINI oziroma da vso zadevo razčistite in s tem razpršite dvome svojih bralcev.

N. N., Zürich, Švica

Opomba NAŠE LUČI:

1. Ko smo na uredništvu NAŠE LUČI brali in ljubljanski DRUŽINI vest o Carolinini razporoki, smo se o tem zanimali naravnost pri vatikanskem diplomatskem zastopstvu v neki zahodnoevropski državi. Dobili smo tipkan odgovor, da je ta resnica čisto navadna izmišljotina.

2. To smo takoj telefonsko sporočili

tudi DRUŽINI v Ljubljano (pri čemer je bil pogovor trikrat pretrgan; čisto slučajno?).

3. Zakaj ni do danes (po štirih mesecih!) ljubljanska DRUŽINA svojega zmotnega poročila popravila, nam ni jasno.

RAZKRIŽJE

Doma sem blizu Šmohorja na Zilji. Brala sem v NAŠI LUČI (81/5) o Štrigovi in Razkrižju. Rada bi o tem dvojem več vedela. Ali ne bi bilo mogoče, da bi nam kdo, ki pozna razmere v teh krajih, opisal tamkajšnje razmere bolj obširno? Pred leti sem tudi v DRUŽINI brala, kot da ne bi bil tam slovenski župnik dobrodošel.

N. N., Dunaj, Avstrija

IZREZEK IZ FRANCOSKE „LA VIE“

Prilagam vam kratek prevod iz francoskega krščanskega tednika LA VIE. Veliko blagoslova v novem letu!

N. N., Pariz, Francija

KAJ UČIJO NOVI MLADI FRANCOSKI MODROSLOVCI?

● Novi misleci se soočajo zelo korenito predvsem z marksizmom. Marksizem, ki se ima za znanost o človeški družbi, je bil veliko upanje komunistične revolucije; ta pa je pristala pri izkoriščanju človeka po človeku.

dragi bralci!

Pozdravljamo Vas v novem letu in Vam želimo v njem vse dobro! Upamo, da Vam je nova vsebinska in oblikovna ureditev revije všeč.

Nadaljevali bomo na tej strani pogovor z Vami. Pogovor? Doslej je bil to res bolj samogovor: le mi smo govorili; a ne, ker bi ne hoteli slišati Vašega glasu, marveč ker nismo uvrščali Vaših pisem v to rubriko. Letos bomo to storili.

Naj takoj začnemo!

Nekdo nam je pisal, če sme brati Našo luč, če ne bo imel zaradi tega težav doma . . .

Odgovorili smo:

„Menda niste otrok, da bi si dovoljevali od kogar koli predpisovati, kaj smete brati in česa ne. Celó Cerkev je odpravila indeks (seznam prepovedanih knjig), čeprav je njej šlo pri indeksu za večnost ljudi, raznim režimom gre pa pri njihovih indeksih le za to, da bi ostali sami proti volji svojih občanov na oblasti.“

Sicer je pa tudi CK KPS naročnik NAŠE LUČI: dobiva jo direktno iz Celovca.“

Lepo Vas pozdravljamo!

Uredniki

Kaj se je zgodilo? Socialistične dežele so dejansko ustvarile Stalina in Maoa koncentracijska taborišča in GULage. Marksizem je — daleč od tega, da bi človeka osvobodil — rodil najhujše oblike zatiranja in nasilja.

Levi razumniki so to skrajno zanikovali ali pa se sprenevedali, kot da bi ne poznali teh grozot. Kasneje so začeli iskati razlago za to: sklicevali so se na „odklon“ od marksizma, odklon od nauka; a še naprej so trdili, da je resnični in človeški socializem mogoč.

Novo pri teh mislecih, ki so prišli od skrajne levice in ki so brali Solženicina, je to, da so se lotili samega marksizma. Zanje Stalin ni zgolj slučaj, marveč nujna posledica nauka: krivec, ki je odgovoren za taborišča, je Marx.

Glucksman se je lotil velikih nemških mislecev 19. stoletja, Fichteja in Hegla. Ta sta vzgajala mladega Marxa in sta mislila, da imata vode neomejene v zakupu. Kadar pa kdo vlada v imenu znanosti in edine resnice, je naravno, da krivoverce in tiste, ki niso v istem taboru, preganja, narod tlači in se vede kot tiran.

Lévy, ki gleda v socializmu eno od oblik sodobnega barbarstva, se ne boji trditi o marksizmu tega, kar je Marx dejal o veri: „Marksizem je opij za ljudstvo.“

● A novi misleci se ne ustavljajo tukaj. Razočaranja, ki so kar po vrsti prihajala iz Rusije, Kitajske, Vietnama in Kambodže, nesreča maja 1968, so jih privedla do sklepa: na zemlji ni raja. Iz tega dejstva črpajo — in to je drugi predmet njihovega razpravljanja — črnogledno gledanje na človeško družbo sploh.

Vsaka družba zahteva oblast. To je sila, ki omogoča, da se ljudje združujejo, oblast je pa vedno gospodstvo gospodarjev nad sužnji. Oblast je (pravijo ti novi misleci) povsod in vedno ista. To je splošno zatiranje, zlo, ki se je prilepilo na kožo družbe. Ne nahajajo se samo v šoli učitelji in gospodarji, nahajajo se tudi pri zakoncih, v družini, bolnicah, sindikatih, strankah in kajpak v sleherni državi. V tem pomenu niso socialistični režimi nič drugega kot izrazito zoporni primeri nadvlade gospodarjev.

Upanje, da je družbene odnose mogoče spremeniti in vzpostaviti pravično

družbo, ni nič drugega kot sanja: to dokazuje novejša zgodovina. Revolucije ne morejo izbrisati zakonitosti vladanja: le prejšnjega gospodarja zamenjajo z novim. Celó zamisel samoupravljanja ne more nuditi druge možnosti: ko nekdo prevzame oblast, postane gospodar, nadzira, kontrolira, nad drugimi gospoduje — to je šele pravi pekel.

Kaj sledi iz tega? Na nesrečo občanov ni tu politične rešitve: politika je vendo zlo (pravijo ti modreci), politika je vedno hlepenje po oblasti, torej gospodstvo in izkoriščanje ljudi.

To je kaj nerazveseljivo. Od zgodovine nimamo česa pričakovati. Ničesar nimamo pričakovati od tega, kar imenujemo „narod“, „ljudstvo“ ali „proletariat“. To so pošastne iznajdbe, najpogostejše določene za to, da opravičujejo zatiralski načrt sedanjih ali prihodnjih oblastnikov.

● Ali smo potemtakem obsojeni na spust rok pred usodo ali obup? Nikakor ne! In to je tretji predmet: vpricho vseh oblastnikov sveta je treba računati z odporom, ki ga nudijo posamezniki. Sodobno barbarstvo seveda ne prizna poedincev: poedincev ni, njega ni. A danes ni moč drugače postati „nekdo“, kot če si upaš reči: „Upiram se, torej sem“. V upiranju je bivanje in odkrivanje svoje svobode.

Kako najti moč za upor? Kako podpreti voljo za svobodo?

Vse zgolj politične sile, ki jih lahko posameznik uporablja za svojo obrambo, se končno vselej obrnejo proti njemu. Poedinec se v svojem odporu ne more odpreti ali nasloniti na nič drugega kot na postavu ali zakon, ki ni družbene vrste, ki ga niso ustvarili politiki, ki temveč prihaja od drugod, izven območja gospodarjev: gre za postavu, ki je nad vsemi človeškimi oblastmi; ta postava je pravne vrste, ima občečloveško veljavo in je nad vsemi človeškimi družbami ter terja neodtujljive pravice za slehernika.

Glejte, kako Lévy spet odkriva judovsko postavu, ki je niso dali ljudje, marveč Bog, in ki ukazuje: „Ne ubijaj!“ Ni težave v tem, ali vemo ali ne, da biva ta Bog, marveč v tem, ali gledamo v njem Postavo. Ta beseda je nad vsemi knezi tega sveta in varuje poedince in njihovo svobodo v družbi. Bog — to je le drugo ime tega (bivše-

ga marksističnega) misleca za pravni red, ki vlada v svetu in zgodovini. To je načelo za upor proti vsem tiranom sveta in za uveljavitev človekovih pravic. Če je kje kakšna rešitev, je ta pravna, ne pa politična.

Ali je moč izreči kakšno sodbo o teh mnenjih?

Novi misleci imajo vsaj to dobro plat, da so se znebili čistega neupoštevanja tega, kar se dejansko dogaja. Razmišljajo o dejanskem svetu, o vsakdanjem življenju ljudi. Razpravljajo o resničnih vprašanih sodobnega sveta in se ne bojijo soočiti se z vsakdanjo politiko.

LA VIE, Pariz, št. 1795/80, str. 30—34.

kaj vse je zakonska intimnost?

(nadaljevanje z 31. strani)

nju. Velikokrat spolna neskladnost, odtujitev ali celo nezvestoba izvira odtod, ker med zakoncema vsega tega ni. Misli, da je to primerno za prve mesece zakona, ali pa sta se tega odvadila in si postala tujca.

Do nezvestobe pride največkrat zaradi potrebe po čustveni navezanosti na določenož človeka. Zakoncema to spoznanje lahko reši zakon in ju celo zbliža. Kjer pa je spolnost edino, kar veže zakonca, ali celo nadomestilo za pravo intimnost, tam so dejanja spolne ljubezni zanikanje intimnosti.

N. N.

naša luč

najboljše informirana
slovenska revija

mora v vsako
slovensko hišo

v izseljenstvu,
zdomstvu,
zamejstvu in doma

no, še nekaj drobtin!

PREPREČITI ZLORABO VERE

V razpravi v zveznem družbenem svetu za mednarodne odnose so ugotovili, da se je dejavnost verskih skupnosti na mednarodni ravni okrepila in da se izraža v prizadevanjih, da bi sodelovali pri obravnavi perečih mednarodnih problemov, to delovanje pa je različno — ponekod je v skladu s smernicami boja za mir in enakopravno mednarodno sodelovanje, ponekod pa se uveljavljata skrajni konservativizem in ekstremizem. Takšna dejavnost je v naši državi zbudila odmev in se kaže v tem, da verske skupnosti navezujejo stike s posvetnimi krogi v tujini. Če so takšni stiki političnega značaja, so v nasprotju s postavnim položajem vere v naši državi. Zato jih ne moremo pasivno opazovati in jih sprejemati s prizanesljivostjo.

DELO, Ljubljana, 31. okt. 81/14.

Op. NAŠE LUČI:

1. Okrepljena dejavnost verskih skupnosti na mednarodni ravni naj bi bila ponekod v skladu s smernicami boja za mir in enakopravno mednarodno sodelovanje, ponekod pa ne. — *Sprašujemo se: S čigavi mi smernicami? S smernicami KP? S smernicami papeža (ki je ponovno jasno povedal, da mora mir sloveti na pravičnosti, svobodi, demokraciji)?*

2. Verske skupnosti iz Jugoslavi-

je naj bi navezovala stike s svetnimi krogi v tujini; če so takšni stiki politične narave, naj bi bili v nasprotju s postavnim položajem vere v naši državi. Zato . . . — *Sprašujemo se: Če se nobena demokratično urejena država na svetu ne zanima za stike svojih verskih skupnosti s komerkoli na svetu, jugoslovanski režim se pa zanje zanima in ugotavlja njihovo nepostavnost ter jim celó preti z „zato“, kaj potem pri tem režimu ni v redu?*

MISLI „RDEČEGA ŠKOFA“ CAMARA

SPIEGEL: Nekoč ste rekli, da je kapitalizem prav tako slab kot komunizem. A kapitalizmu je vsaj gospodarsko nekaj uspelo.

CAMARA: Kar vse je bilo v prid le majhni skupini. V Braziliji znaša ta manjšina kvečjemu 10% prebivalstva. Enako razmerje velja za ves tretji svet. Mislim, da nosijo glavno odgovornost za to multinacionalne družbe: to so pravi gospodarji sveta . . . Če se potegujemo za revne, nam očitajo, da smo komunisti. Komunizem? Kapitalizem? Cerkev ima z obema sistemoma težave.

SPIEGEL: Kaj je slabega pri komunizmu?

CAMARA: Še na misel mi ne pride, da bi prešel od nečloveškega kapitali-

zma k nečloveškemu komunizmu. Med osvobodilnim bojem nastopi partija, da pomaga ljudstvu. Na dan zmage pa oblast obdrži sama. Potem ji sicer pogosto uspe tvorni napredek, zatre pa svobodo mišljenja in svobodo vere. Dokaz pomanjkanja pameti in dokaz surovosti je, da pridigajo komunisti vernemu ljudstvu, kot so Rusi, nevero. Videli boste: ruski narod, ki je globoko veren, ne bo vedno podvržen partiji, ki je na dnu protiruska.

SPIEGEL: V vaših očeh sta torej oba sistema enako slaba?

CAMARA: Ja. Mi imamo težave s kapitalističnimi deželami, kadar gre za spoštovanje človekovih pravic. V komunističnih deželah je pa še slabše, saj tam ni dovoljeno niti misliti. Hočemo ustvariti nove strukture, takšne z družbeno pravičnostjo. Mladi bodo ustvarili bolj človeško ureditev, kjer ne bo več prevladovala sebičnost kakšne majhne skupine. A ne gre le za tvorno izboljšanje, prostor mora biti tudi za svobodo, za vero, ljubezen in upanje . . . Mi, ljudje od Cerkve, moramo politični ureditvi staviti krščanske, to pomeni tudi človeške in npravne zahteve. Pregarjana Cerkev je boljša kot Cerkev kompromisov (= „kravjih kupčij“).

DER SPIEGEL, Hamburg, 2. nov. 81/185-187.

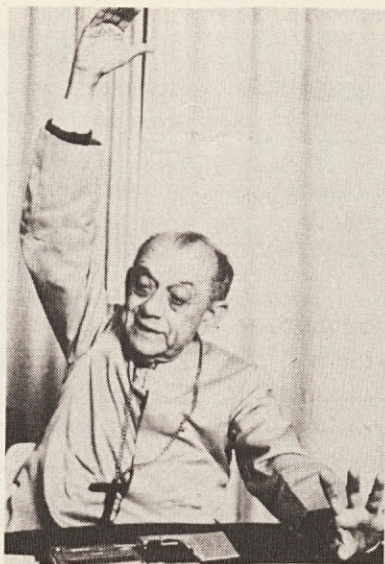
KAZNI ZARADI „SOVRAŽNE DEJAVNOSTI“

Veliki senat mostarskega okrožnega sodišča je izrekel zaporne kazni Ferdu Vlasiciu in Jozi Križiču, duhovnikoma iz frančiškanskega samostana v Duvnu, ki sta opravljala dolžnosti glavnega urednika oziroma tajnika verskega časopisa „Naša ognjišta“. Ferda Vlasica so obsodili na osem let zapor, Joza Križiča pa na pet let in pol. Sodišče je izreklo tudi varnostne ukrepe, po katerih ne smeta javno nastopati v tisku kot avtorja ali urednika tri leta po prestani kazni.

DELO, Ljubljana, 12. nov. 81/16.

V JUGOSLAVIJO NE SME VEČ TUJI TISK

Trajajoča jugoslovanska gospodarska kriza ni pripeljala samo do kričečega pomanjkanja gorilnega olja, marveč tu-

di do pojava, ki ga že dolgo časa in smo poznali: v vsej deželi ni več tujih časopisov. Za oboje navajajo odgovorni isti razlog: devize v državni blagajni gredo h koncu, zato je dovoljeno uvažati le še najbolj nujno.

Vsaj kar zadeva časopise, postavlja Jugoslavija s svojim ravnanjem dva dogovora na cedilo: 1. s tujimi izvozniki so bile sklenjene pogodbe, ki se jih je treba prav tako držati kot meddržavnih dogovorov; 2. ustavitev uvažanja tuje-ga tiska nasprotuje helsinškemu dogovoru.

Letno prodajo v Jugoslaviji na milijone izvodov tujih časopisov in revij.

Ustavitev uvoza ne zadene vzhodne-ga tiska, ker ni treba Jugoslaviji poravnati zanj računov v valutah.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 16. nov. 81/4.

ZBOR Z BOROM

Roman Mateja Bora ODLOŽENI je doživel svojevrstno predstavo: na Bledu se je zbrala pisana družba (30) ljudi, da bi posvetila pozornost romanu in pisatelju.

Tone Svetina je omenil strah, ki ga občuti bralec spričo dejanj in stanj, ki so opisana v romanu, strese ga pa že ob naslovu, ker se odloženosti lahko tenko zaveda: lahko ga je strah lastne odloženosti, boji pa se nič manj tega, da nekateri ne bodo nikoli odloženi, ker se preprosto odložiti ne pustijo.

Ing. Gostiša je odloženost Borovih junakov razumel kot trajen proces. Ne-poštenost, ki je je toliko v romanu, ne more samoupravljanja prignati nikamor, resnični in možni odloženci ga le neutrudno zavirajo. Ponovno je bilo slišati besedo strah, ki obhaja bralca ob branju.

Bor je nato obširno razložil, da ima samoupravljanje bodočnost, nima pa sedanosti.

DELO-KNJIŽEVNI LISTI, Ljubljana, 20. nov. 81/3.

JUGOSLAVIJA UVEDLA NOVE CARINSKE PREDPISE

Mnogi jugoslovanski turisti in zdomci so doživeli 5. decembra na carini neljuba presenečenja. Po novih predpisih naj bi smeli jugoslovanski občani

brez carine uvoziti blago v vrednosti 200 dinarjev, medtem ko so ga smeli prej za 1500 dinarjev. Zagrebški radio je poročal, da so morali zaradi novih predpisov ljudje čakati na meji do šest ur.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 7. dec. 81/5.

V ZAGREBU ZAPRLI DUHOVNIKA IN KNJIŽEVNIKA

Zagrebški dnevnik so 27. novembra objavili vest, da je občinski sodnik za prekrške v Slavonski Požegi 26. novembra izrekel zaporne kazni Josipu Devčiću, župniku v Stražemanu, in književniku Zlatku Tomičiću iz Zagreba. Oba sta bila zaradi kršenja zakona o prekrških proti javnemu redu in miru obsojena na dva meseca zapora.

Župnik Devčić je v cerkvi v vasi Stražeman dal postaviti mozaik s podobo kardinala Stepinca, Tomičić pa je ob posvetitvi cerkve napisal recital. Župnik Devčić je tudi kaznovan s 3000 dinarji globe zaradi kršenja zakona o svobodi tiska, ker ni pravočasno poslal pristojnim družbenim organom obveznih primerkov vabil za posvečenje cerkve.

DRUŽINA, Ljubljana, 13. dec. 81/2.

ŠKOF ROŽMAN JE BIL ZELO DOBER ČLOVEK

Op. NAŠE LUČI: Glavni urednik OGNJIŠČA se je pogovarjal z ljubljanskim pomožnim škofom Leničem ob njegovi sedemdesetletnici. Dr. Lenič je bil od leta 1940 do 1947 škofov tajnik, potem je bil osem let zaprt. Pri omenjenem pogovoru je prišlo tudi do tegale vprašanja in odgovora:

OGNJIŠČE: Najtežja leta med vojno pa ste bili tukaj na škofiji?

ŠKOF: Da, bil sem tukaj in doživljal sem vse to gorje, ki je bilo, težave, ki jih je imel škof (Rožman), in doživljal, kako je škof vedno hotel reševati položaj. Ali je bilo vse prav, ali ni bilo vse prav, to bo povedala zgodovina. Bil je pa prav gotovo zelo dober človek, od jutra do večera samo v skrbi in delu za ljudi. Takega škofa sem jaz doživljal in tak mi je ostal v spominu.

OGNJIŠČE, Koper, dec. 81/8.

nekaj misli

ZBEŽAL SEM VASE, PA SO ME TUDI TAM NAŠLI.

Letos imamo tako dobro leto, da bomo morali skočiti v inozemstvo po embalažo.

UDARCI PO PRAZNEM ŽEPU NAJBOLJ BOLIJO.

Ljudje, ki so polni sebe, imajo prazen življenjepis.

POLITIKOV IDEAL: ČLOVEK S SPUŠČENO GLAVO IN DVIGNJENO ROKO.

Ljudstvo vé, kje je cilj. Vse pogostejše pa ne vé, kje so sredstva.

PRI NAS IMA KUPEC VEDNO PRAV. SEVEDA MORA BITI TELESNO MOČNEJŠI.

Smo zelo vljudni: ko stranko naženemo, ji odpremo vrata.

NE POSKUŠAJTE PODKUPITI NAŠIH PRODAJALCEV — Z MANJ KOT 500 DINARJEV!

Račune pišemo avtomatsko: redno se zmotimo v vašo škodo.

ČIM BOLJ ŠOLARJE VSEH STOPENJ OBREMENIMO! SAJ SI BODO ODPOČILI, KO BODO ČAKALI NA ZAVODU ZA ZAPOSLOVANJE.

Humorist je človek, ki se poskuša preživljati s humorjem. Zato se mu tudi vsi smejijo.

NIHČE NE PIŠE TAKO SLABO KOT ZAGOVORNIKI PREŽIVETIH IDEOLOGIJ.

Vse več je ognjevitih govorov, vse manj je toplih besed.

KOLIKOR BOLJ SE NA SESTANKIH MELJE NA DROBNO, TOLIKO VEČ IMAJO PRISOTNI PESKA V OČEH.

Dosegli smo načrt izgub za leto. Od danes naprej proizvajamo izgube že za naslednje leto.

oglasi

● **PREVAJANJE V MÜNCHNU** — Dipl. filolog JOSEPH ARECH Vam uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), telefon (089) 32 68 13.

● **Potujete v RIM?** Dobrodošli v hotelu BLED, Via S. Croce in Gerusalemme 40, 00185 Roma, tel. (06) 777 102. Na razpolago so Vam komfortne sobe s kopal-

nico, klimatičnimi napravami in radiom, lastni parkirni prostor in restavracija v alpskem slogu. Zagotovljeno Vam je prijetno občutje med slovenskim osebjem. Lastnik: Vinko Levstik.

● **Dragi rojaki!** Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije do-

bite pismeno ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

● **STEREO-AVTORADIO** s kaseto samo DM 80.—; otroške JEANS-HLAČE že od DM 5.— naprej! Za ostale predmete zahtevajte naš prospekt oziroma cenik! — JODE KG, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

● **PRODAM 9 dvosobnih stanovanj** pod Pohorjem pri Mariboru. Točnejša pojasnila dobite pod tel. št. 0 81 31 / 93 5 16, Karlsfeld, BRD.

V sleherni slovenski knjižnici morajo biti te knjige:

V ROGU LEŽIMO POBITI (Tomaž Kovač)

TEHARJE SO TLAKOVANE Z NAŠO KRVJO (Matjaž Klepec)

Izjave svobodnjakov, ki so se med vojno v Sloveniji uprli stalinistični revoluciji, pa so jih Angleži po izdaji poslali domov.

LJUDJE POD BIČEM (Karel Mauser)

Roman o dveh ljubečih se ljudeh, ki se pribijata skozi stalinistično revolucijo v Sloveniji od 1941 do 1945.

NESMISEL IN SMISEL (Ljubo Sirc)

Pričevanje bivšega partizana o ječah OZNE takoj po vojni.

Vse te knjige lahko naročite na naslovu: **MOHORJEVA KNJIGARNA, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt.**

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštnih kuponih pristojbino za dvojne pisem za tujino.

včasih misliš, da se ti življenje smehlja, pa se ti le smeje!

Oče otrokoma: „Že spet prepri! Kaj ne bi mogla biti vsaj enkrat istega mnenja?“

„Saj sva. Oba bi rada večji kos čokolade.“

o

Petričeva se peljeta zvečer z avtom v gledališče. Parkirni prostori so daleč naokrog zasedeni. Po desetminutnem iskanju pravi ona njemu: „Spet si dokazal, da si bedak: vsi drugi so našli parkirni prostor, samo ti ga nisi.“

o

V raju.

Eva: „Adam, ali me imaš rad?“

Adam: „Katero naj pa imam, če ne tebe?“

o

„Dvajset dek čaja, prosim,“ je rekla v Vzhodni Nemčiji gospodinja, ko je prišla po dveh urah čakanja na vrsto. „Ruskega ali kitajskega?“ je vprašala prodajalka.

Gospodinja se je ozrla nemirno po trgovini, potem pa rekla: „Ah, veste kaj: dajte mi rajši dvajset dek kave!“

o

Natakar se prikloni nekemu gostu in mu zašepeta: „Ribe se ne jedo z vilicami! Od vseh miz vas opazujejo!“

„Neumnost!“ pravi gost. „Sicer pa, če ste to prej vedeli, zakaj mi niste prinesli žlice?“

o

„Kot vidim, je s tvojo kravo boljše?“

„Ja, je. Živnozdravnik mi je dal 20

dekagramov vijoličnega prahu, da ga skozi papirni svitek pihnem kravi v vrat.“

„A ti si videti slab!“

„Ja, krava je pihnila prej kot jaz.“

o

Ruski učenjak je prišel predavat v Prago o osvajanju vesolja. „Kmalu bomo lahko poleteli na Mars, Jupiter, Saturn . . .“

Eden od poslušalcev: „Kdaj bomo pa šli lahko na Dunaj?“

o

Jurij je velikodušno prepustil na vlaku prostor starejšemu gospodu.

„Kako ste mogli to storiti?“ ga je ta začudeno vprašal.

„Spominjate me na nekoga, ki sem ga imel zelo rad.“

„Na deda?“

„Ne, na mojega psa.“

o

Janezek gleda televizijsko oddajo. Nato aparat ugasne.

„Zakaj si ga ugasnil?“ ga vpraša sestra.

„Ker moram na stranišče, pa ne bi rad česa zamudil.“

o

Spodnja stranka stranki, ki stanuje nad njo: „Ali niste sinoči slišali, ko sem s palico trkal na strop?“

„Sem. Pa me ni motilo: saj je bilo tudi pri nas precej glasno.“

o

Stranka prodajalki klobukov: „Ali bi lahko vzeli rdeči klobuk iz izložbe?“

„Zakaj pa?“

„Rada bi naredila veselje svoji mami.“

„Ali ga misli kupiti?“

„Ne, tisto ne. A kadar gre mimo izložbe in ga vidi, ji postane slabo.“

o

Policaj vozniku: „Vozili ste kot po serpentinah.“

„Kaj naj bi moral vse bele miši povoziti?“

„Ali ste zadovoljni s svojim malim avtom?“

„Sem. Le to me moti, da me gledajo vanj skozi okno jazbečarji.“

o

Avto se zaleti v hišo, prebije steno in se ustavi v obednici pred mizo, za katero zajtrkuje družina.

Poglar družine čudnega voznika avta mirno vpraša: „Kam se pa peljete?“

„V Maribor.“

„Aha? Zavijte skozi otroško sobo levo, a ne trobite, ker moj sinko še spi!“

o

„Jaz te imam rada. Ali imaš ti tudi mene?“

„Ja, tudi tebe.“

o

Natakar gostu: „Slivovko, pivo, vino?“

„Ja, točno v tem vrstnem redu.“

o

Krvodajalec bolničarju: „Ne zahvaljujte se mi: to prihaja od srca!“

Po PAVLIHU

od doma

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Rot, 62 Offley Road, London S. W. 9. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 8356).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

P. Janko Bohak OFM, Canisianum, 6020 Innsbruck. (Tel. 0522 - 22959).

P. Stanko Rijavec CMF, 1080 Wien, Bennog. 21. (Tel. 0222 - 43 98 554).

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 011 - 76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1 - 361 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1 - 253 64 43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz.

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe, 57800 Freyming-Merlebach.

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 - 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Anton Štekl, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Ivan Ifko, 43 Essen 12, Bausemshorst 2. (Tel. 0201 - 34 40 45).

Janez Pucelj, 42 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 7 75 25).

Dr. Franc Felc, 798 Ravensburg, Raueneeggstr. 13. (Tel. 0751 - 2 20 00).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3 1/2. (Tel. 0841 - 3 44 74).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 9 79 13).

P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5. (Tel. 089 - 98 19 90).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 011 - 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).